

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

Januar – juni 2010.

Septembar 2010.

Sadržaj :

I. REALNI SEKTOR

- Industrijska proizvodnja
- Maloprodaja
- Građevinarstvo
- Tržište rada
 - Zaposlenost i nezaposlenost
 - Plate
 - Penzije

II. JAVNE FINANSIJE – FISKALNI RAZVOJI

- Indirektni porezi
- Direktni porezi
- Zakoni o porezu na dohodak i doprinose
- Izvršenje Budžeta centralnih nivoa za 2008. Godinu
- Javni vanjski dug

III. CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

- Cijene
- Razvoj monetarnog sektora u BiH
- Bankarski sektor u BiH
- Tržište kapitala u BiH

IV. VANJSKI SEKTOR

- Vanjska trgovina robama
- Vanjska trgovina po zemljama
- Platni bilans BiH

V. DIREKTNE STRANE INVESTICIJE

PRILOZI :

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS

Tabela 4: Realni sektor BiH - industrija i usluge

Tabela 5: Realni sektor-entitetski pregled

Tabela 6: Tržište rada

Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita (kraj perioda)

Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita (kraj razdoblja)

Tabela 11: Kamatne stope u BiH (prosjeak perioda)

Tabela 12: Uvoz i izvoz roba u BiH

Tabela 13: Glavni trgovinski partneri BiH

Tabela 14: Platni bilans

SPISAK GRAFIKONA:

- Grafikon 1: Struktura rasta BiH maloprodaje
- Grafikon 2: Struktura rasta vrijednosti izvršenih građevinskih radova BiH
- Grafikon 3: Stope rasta industrijske proizvodnje P1-2010/P12009
- Grafikon 4: Doprinosi rastu industrijske proizvodnje po kategorijama proizvoda
- Grafikon 5: Doprinosi rastu industrijske proizvodnje u procentnim poenima po industrijama
- Grafikon 6: Proizvodnja električne energije u BiH u fizičkim jedinicama
- Grafikon 7: Doprinos smanjenju broja zaposlenih lica u BiH po granama za period I-IV 2010.godine
- Grafikon 8: Stope nezaposlenosti u 2010.godini - poređenje
- Grafikon 9: Nominalni i realni rast neto plata u BiH (g/g)
- Grafikon 10: Prosječna neto plata - poređenje g/g
- Grafikon 11: Prikupljeni prihodi od indirektnih poreza po vrstama u prvom polugodištu 2005.-2009.
- Grafikon 12: Raspoređeni prihodi od indirektnih poreza u prvom polugodištu 2009. i 2010.
- Grafikon 13: Stanje javnog vanjskog duga, udio u BDP i servisiranje, 2002.-2010.
- Grafikon 14: Stanje i struktura javnog vanjskog duga BiH, 2002.-2010.
- Grafikon 15: Godišnji konsolidovani podaci za BiH 2002.-2010.
- Grafikon 16: Inflacija u regiji – poređenje g/g
- Grafikon 17: Devizne rezerve centralnih banaka iz okruženja
- Grafikon 18: Odnos kretanja deviznih rezervi i novčane mase
- Grafikon 19: Poređenje zakonski propisane OR i sredstava koje banka stvarno drži na računu kod CB
- Grafikon 20: Godišnje stope rasta ukupnih depozita i kredita
- Grafikon 21: Kretanje kamatnih stopa u BiH
- Grafikon 22: Tržišna kapitalizacija u milionima USD u SEE regionu za prvo polugodište 2010.godine
- Grafikon 23: Ukupna tržišna kapitalizacija u BiH za prvo polugodište 2010.
- Grafikon 24: Indeksi investicijskih fondova sarajevske i banjalučke berze BIFX i FIRS
- Grafikon 25: Indeksi najuspješnijih kompanija na sarajevskoj i banjalučkoj berzi (SASX-10, SASX-30 i BIRS)
- Grafikon 26: Promet na BiH tržištu vrijednosnih papira za prvo polugodište 2010.godine
- Grafikon 27: Promjene uvoza i izvoza, te stope pokrivenosti uvoza izvozom zemalja regiona za P1 2010.godine
- Grafikon 28: Učešće pojedinih kategorija proizvoda u ukupnom uvozu za P1 2010.god. i za prethodne izvještajne periode
- Grafikon 29: Učešće pojedinih kategorija proizvoda u ukupnom izvozu za P1 2010. god. i za prethodne izvještajne periode
- Grafikon 30: Učešće pojedinih grupacija zemalja u ukupnom uvozu za prvo polugodište 2009. i 2010.godine
- Grafikon 31: Učešće pojedinih grupacija zemalja u ukupnom izvozu za prvo polugodište 2009. i 2010.godine
- Grafikon 32: Bilansi na tekućem računu platnog bilansa BiH (u milionima KM)
- Grafikon 33: Kapitalni i finansijski račun platnog bilansa BiH (u milionima KM)
- Grafikon 34: Stanje FDI po kvartalima u BiH (u 000 KM)
- Grafikon 35: Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama do 30.06.2010.
- Grafikon 36: Registrovane FDI u BiH po djelatnostima (u 000 KM)

SPISAK TABELA:

- Tabela 1: Anketa o radnoj snazi u BiH
- Tabela 2: Nominalni i realni rast penzija u BiH
- Tabela 3: Prikupljeni indirektni porezi u prvom polugodištu 2005.-2010.
- Tabela 4: Prihodi od direktnih poreza, ostalih taksi, kazni i naknada i doprinosa u prvom polugodištu 2009. i 2010.
- Tabela 5: Spoljnotrgovinski indikatori za P1 2010.g. i za prethodne izvještajne periode
- Tabela 6: Uvoz, izvoz, trgovinski deficit i promjena uvoza i izvoza sa glavnim trgovinskim partnerima za P1 2010.g.
- Tabela 7: Uvoz, izvoz, njihove promjene i deficit sa grupacijama zemalja za P1 2010.

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	– Anketa o radnoj snazi	OR	– Obavezne rezerve
BD	– Brčko Distrikt	PB	– Platni bilans
BDP	– Bruto domaći proizvod	PDV	– Porez na dodanu vrijednost
BDV	– Bruto dodana vrijednost	PIF	– Privatizacijski investicijski fond
BHAS	– Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	PJI	– Program javnih investicija
BIFX	– Indeks bosanskih investicijskih fondova	RS	– Republika Srpska
BiH	– Bosna i Hercegovina	SASE	– Sarajevska berza
BLSE	– Banjalučka berza	SASX-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
CBBiH	– Centralna banka Bosne i Hercegovine	SB	– Svjetska banka
CEFTA	– Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SEE	– Jugoistočna Evropa
CPI	– Indeks potrošačkih cijena	SIPA	– Državna agencija za istrage i zaštitu
DOB	– Dokument okvirnog budžeta	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
DSU	– Direktna strana ulaganja	SOR	– Srednjoročni okvir rashoda
EBRD	– Evropska banka za obnovu i razvoj	SRS	– Srednjoročna razvojna strategija
EC	– Evropska komisija	SSP	– Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EKS	– Efektivna kamatna stopa	SST	– Sporazum o slobodnoj trgovini
ERS-10	– Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	SVF	– Statistika vladinih finansija
EU	– Evropska unija	UIO	– Uprava za indirektno oporezivanje BiH
FBiH	– Federacija Bosne i Hercegovine	USAID	– Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj
FIRS	– Indeks investicijskih fondova RS	P1 2008	– prva polovina 2008. godine
FISIM	– Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K1 2008	– prvi kvartal 2008. godine
JR UIO	– Jedinstveni račun Uprave za indirektno oporezivanje	M0	– Rezervni novac
KM	– Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	M1	– Transakcijski novac
MMF	– Međunarodni monetarni fond	M2	– Novac u širem smislu
MVTEO	– Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	QM	– Kvazi novac
OMA	– Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	mKM	– milioni KM
		g /g	– stopa rasta koja podrazumjeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	– stopa rasta koja podrazumjeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH - godišnji pokazatelji

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010(p)
Nominalni BDP BIH (u milionima KM)	21.366	24.709	28.093	27.975	28.588
Nominalna stopa rasta (u %)	16,5%	15,6%	13,7%	-0,4%	2,2%
Realna stopa rasta (u %)	8,8%	10,9%	5,9%	-3,0%	0,5%
Stanovništvo (hiljade)	3.843	3.843	3.842	3.843	3.843
BDP per capita (u KM)	5.560	6.431	7.312	7.279	7.439
Broj nezaposlenih u BIH (u hiljadama)	516	527	493	498	521
Prosječne neto plate u BIH (u KM)	575	645	752	790	788
CPI (indeks potrošačkih cijena)	6,1%	1,5%	7,4%	-0,4%	2,0%
Konsolidirani budžet BIH (u % BDP)					
Prihodi	40,2%	39,8%	38,8%	37,9%	36,2%
Rashodi	35,3%	35,6%	37,6%	38,1%	35,5%
Saldo	4,9%	4,1%	1,2%	-0,2%	0,6%
Vanjski javni dug	19,0%	15,7%	14,7%	18,2%	22,5%
Novac i krediti (u % BDP)					
Novac u širem smislu (M2)	38,9%	42,5%	44,1%	46,5%	47,5%
Kreditiranje privatnog sektora	21,0%	23,7%	24,4%	22,9%	22,0%
Platni bilans**					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-1.505	-2.261	-3.734	-1.807	-1.635
U % BDP-a	-7,8%	-10,4%	-15,1%	-7,5%	-6,9%
Trgovinski bilans**					
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	7.023,4	8.123,2	9.090,0	7.651,3	8.750
(stopa rasta u %)	25,6%	15,7%	11,9%	-15,8%	14,4%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	12.650	14.972	17.270	13.265	13.712
(stopa rasta u %)	1,5%	18,4%	15,4%	-23,2%	3,4%
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-29,2%	-31,5%	-33,1%	-23,4%	-21,0%
Bruto devizne rezerve**					
U milionima KM	5.451,7	6.698,5	6.295,7	6.212,1	6.265,3
U mjesecima uvoza roba i usluga	5,0	5,5	4,3	5,6	4,6
Servisiranje vanjskog javnog duga					
U milionima KM	270	239	153	246	348
U % izvoza roba i usluga	3,8%	2,9%	1,7%	3,2%	4,0%

* Procjena DEP

** Izvor: Centralna banka BiH za prihode, troškove i neto kreditiranje, kao platni bilans.

Izvor: Agencija za statistiku BiH za nacionalne račune, stanovništvo, cijene i tržište rada

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BiH - prvo polugodište

	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
Realni sektor						
Industrijska proizvodnja BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	-2,20%	9,70%	11,4%	6,8%	1,7%	1,3%
Prerađivačka industrija BiH - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	-5,20%	8,80%	17,9%	3,0%	1,3%	1,4%
Broj nezaposlenih u BiH - prosjek (u hiljadama)	500	513	533	504	492	516
Prosječne plate u BiH - prosjek (u KM)	529	565	629	720	790	794
CPI (indeks potrošačkih cijena)	-	6,9%	0,5%	7,4%	0,3%	2,1%
Javne finansije						
Porast prihoda od indirektnih poreza	10,80%	11,60%	18,20%	16,40%	-12,30%	6,50%
Vanjski javni dug - promjena stanja duga	-0,10%	2,40%	-3,30%	-5,70%	6,60%	40,30%
Novac i krediti	<i>stopa rasta g/g</i>					
Novac u širem smislu (M2)	18,40%	20,90%	27,20%	14,30%	-3,20%	8,40%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽²⁾	27,82%	30,53%	30,31%	26,83%	0,49%	-4,12%
Platni bilans						
Saldo tekućeg računa (u milionima KM)	-1.139,0	-483,5	-901,0	-1.667,6	-873,9	-536,0
Porast deficita tekućeg računa (u %)		-57,6%	86,3%	85,1%	-47,6%	-38,7%
Bilans roba i usluga						
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	2.549,8	3.256,3	3.848,6	4.484,2	3.578,2	4.341,3
(stopa rasta u %)		27,7%	18,2%	16,5%	-20,2%	21,3%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	-5.444,5	-5.568,2	-6.863,2	-8.354,8	-6.341,8	-6.569,9
(stopa rasta u %)		2,3%	23,3%	21,7%	-24,1%	3,6%
Bruto devizne rezerve						
Bruto devizne rezerve - rast u %	13,70%	29,30%	26,10%	10,70%	-12,90%	4,70%
U mjesecima uvoza roba i usluga	3,9	4,6	4,8	4,6	5,3	5,1
Servisiranje javnog vanjskog duga						
U milionima KM	230	270	239	153	246	348
U % izvoza roba i usluga	4,1%	3,8%	2,9%	1,7%	3,2%	4,0%

* Procjena DEP

** Izvor: Centralna banka BiH za prihode, troškove i neto kreditiranje, kao platni bilans;

(1) DEP procjena porasta industrijske proizvodnje BiH- zasnovano na entitetskim indexima ponderisanimučesćem u BiH bruto vrijednosti proizvodnje

(2) Prema Centralnoj banci BiH privatni sektor obuhvata kućanstva, nebankarske finansijske institucije i ostalo.

I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast u prvom polugodištu 2010.

Postepeni oporavak evropske ekonomije u prvom polugodištu se samo djelomično odrazio u BiH. Naime, uprkos početku oporavka izvoza čini se da je BH ekonomija stagnirala u prvom polugodištu 2010. Ova stagnacija je prema kratkoročnim indikatorima rezultat pada finalne potrošnje, investicija i uvoza s jedne, te pomenutog porasta izvoza s druge strane. Naime, negativni trendovi na tržištu rada, te pad novčanih priliva iz inostranstva su ponajviše doveli do pada raspoloživog dohodka domaćinstava koji je uz nizak porast javnih prihoda doveo do pada privatne i skromnog porasta javne potrošnje. Pored toga, problemi u finansiranju, te povećana rizičnost investiranja u nove kapacitete su rezultirali nastavkom prošlogodišnjeg pada investicija. Iako je ovakva kontrakcija domaće tražnje direktno ugrozila ekonomski rast, ona je takođe značila i pad uvozne tražnje koji je na kraju rezultirao realnim padom uvoza. Ipak, pad uvoza je čak i uz djelomičan oporavak izvoza bio nedovoljan da nadjača negativan doprinos rastu domaće tražnje. U prilog stagnaciji ekonomske aktivnosti takođe govore i indikatori iz realnog sektora. Naime, u prvom polugodištu je zabilježen tek blagi porast industrijske proizvodnje (1,3%), pad građevinskih radova (od 27%), realni pad maloprodaje, te blagi porast turizma i ugostiteljstva.

Osnovni razlozi pada finalne potrošnje su bili smanjenje raspoloživog dohotka domaćinstava (Box 1) i slab porast javnih prihoda. Pad raspoloživog dohotka je prije svega bio rezultat sve snažnijih negativnih trendova na tržištu rada, ali takođe i nastavka prošlogodišnjeg snažnog smanjenja novčanih priliva građana iz inostranstva. Pored toga, rast potrošačkih cijena 2010. je i nakon deflacije u 2009. godini umanjio kupovnu moć i onako reduciranog raspoloživog dohodka, dok je smanjena kreditna aktivnost banaka dodatno ugrozila finansiranje privatne potrošnje. Domaća proizvodnja i uvoz potrošačkih dobara, te promet u maloprodaji ukazuju da je snažan pad raspoloživog dohotka bio praćen padom privatne potrošnje tako da je štednja sektora domaćinstava najvjerovatnije (Box 1.) ostala približno nepromijenjena ili u najgorem slučaju neznatno smanjena u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, preliminarni podaci o konsolidovanim budžetima BiH ukazuju na blag nominalni i realni porast javne potrošnje.

Box 1. Razlika između štednje u bankama i ukupne štednje sektora domaćinstava.

Štednja u bankama predstavlja samo jedan od mogućih oblika ukupne štednje domaćinstava. Ukupnu štednju sektora domaćinstava čini razlika između njihove potrošnje i raspoloživog dohodka pri čemu se samo jedan dio može držati u bankama. Obzirom da se još uvijek značajan dio zarađenih dohodaka čuva izvan bankarskog sistema, bankarski depoziti nisu jedini, a niti glavni indikator kretanja ukupne štednje domaćinstava u BiH. Tako npr. iako kratkoročni indikatori raspoloživog dohodka i privatne potrošnje ukazuju na pad štednje domaćinstava u prvom polugodištu 2010., njihova štednja u bankama (bankarski depoziti građana) u isto vrijeme bilježi porast od 15,4%.

Uprkos godišnjem porastu obima domaće proizvodnje (od 3,4%), realni pad uvoza trajnih i netrajnih potrošačkih dobara (od približno 1-1,5%¹) ukazuje na realni pad privatne potrošnje u prvom polugodištu 2010. obzirom da se najveći dio potreba za potrošačkim dobrima podmiruje uvozom. Ovo potvrđuje i izuzetno skroman porast prometa maloprodaje od svega 3,8% pri čemu skok uvoznih i domaćih cijena nafte i naftnih derivata snažno upućuje da je realni rast prometa je najvjerojatnije bio negativan. Ipak, rast vrijednosti uvoza trajnih dobara za široku potrošnju od 9,8% u drugom tromjesečju bi mogao predstavljati prvu naznaku početka oporavka privatne potrošnje u 2010. Nasuprot tome, prema preliminarnom izvještaju konsolidovane BiH koji je proizvela OMA², javna potrošnja uprkos smanjenju izdataka za bruto plate i naknade (od 0,7%) u prvom polugodištu bilježi nominalni porast od približno 5% dok bi njen realni rast nakon deflacionisanja mogao iznositi 2,5-3%.

Recesijom izazvan snažan dvocifreni pad investicija iz 2009. godine je nastavljen u prvom polugodištu 2010. i to skoro nepromjenjenim intenzitetom. Ovakav pad je rezultat smanjenja kako privatnih tako i javnih investicija. Kao glavni uzroci se pripisuju slabi poslovni rezultati preduzeća u protekle skoro dvije godine, povećani rizici investiranja obzirom na pad i spori oporavak izvozne tražnje, te slab porast javnih prihoda. Finansiranje privatnih investicija je dodatno otežano uslijed reducirane dostupnosti bankarskih kredita, te pada direktnih stranih ulaganja prisutnog skoro od samog početka svjetske finansijske krize. Obzirom na većinski udio građevinskih radova u ukupnim investicijama, pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od približno 27%, te smanjenje uvoza kapitalnih dobara od 14,5%³ ukazuju na ukupan pad bruto investicija u stalna sredstva u prvom polugodištu od približno 20%. Pri tome je pad građevinskih radova intenziviran u odnosu na prethodnu godinu kada je zabilježena negativna stopa od 20%, dok je stopa opadanja uvoza kapitalnih dobara upola niža od prošlogodišnje i nalazi se u stalnom opadanju. Tako je nakon pada od 33,1% u januaru godišnji pad uvoza opreme u junu opadao „svega“ 5,1%. Nastavak ovakvog trenda u drugom polugodištu bi mogao rezultirati kakvim takvim pozitivnim rastom investicija u opremu na kraju godine.

Privatne investicije bilježe intenzivan pad u prvom polugodištu uprkos skoro nepromjenjenoj štednji domaćinstava i stagnaciji stanja kredita nefinansijskim privatnim preduzećima. Razlog za to leži u činjenici da najveći dio ulaganja u stalna sredstva preduzeća finansiraju iz sopstvenih sredstava (akumulirane dobiti). Recesija iz prethodne godine praćena veoma skromnim oporavkom realnog sektora u 2010. ukazuje da su poslovni rezultati preduzeća bili daleko ispod željenog nivoa čime je znatno reducirano finansiranje investicija. Pored toga, rizici investiranja su znatno povećani nakon prošlogodišnjeg naglog pada izvozne tražnje. Uprkos snažnom nominalnom porastu robnog izvoza u prvom polugodištu još uvijek se ne može govoriti o značajnijem oporavku. Naime, realni rast izvoza je bio znatno niži od nominalnog i odnosio se uglavnom na proizvodnju baznih metala i električnu energiju uz marginalan oporavak ostalih djelatnosti. Porast poslovnih rizika tokom recesije, te otežan pristup inostranom kapitalu uslijed svjetske finansijske krize je natjerao banke da ograniče svoju ponudu kredita tako što su ionako stroge kreditne kriterije učinile još strožijim. Rezultat toga je stagnacija stanja kredita

¹ Naime, iako uvoz bilježi skroman nominalni porast od 0,7% realni rast bi nakon deflacionisanja mogao iznositi približno 1-1,5%.

² DEP se u svojim tromjesečnim izvještajima, te za potrebe ekonomskih projekcija do sada služio konsolidovanim podacima koje proizvodi CBBH. Ipak, obzirom da CBBH za razliku od OMA-e još uvijek ne konsoliduje podatke svih nivoa vlasti na tromjesečnom nivou, te da još uvijek CBBH nije objavila konsolidovani izvještaj centralnih nivoa vlasti u BiH za drugo tromjesečje, DEP se odlučio za potrebe ove publikacije koristiti jednim podacima dostupnim u datom trenutku kako bi mogao sastaviti što potpuniju sliku osnovnih indikatora ekonomskog rasta u datom periodu.

³ Obzirom da je domaća proizvodnja kapitalnih dobara prilično nerazvijena, potrebe za investiranje u opremu se skoro u potpunosti podmiruje uvozom.

nefinansijskih privatnih preduzeća, te neznatan porast stanja stambenih kredita. Konačno, nastavak prošlogodišnjeg snažnog pada direktnih stranih investicija je takođe u određenoj (istina nešto manjoj) mjeri otežao finansiranje ulaganja u stalna sredstva.

Negativna štednja sektora preduzeća i vlade, te stagnacija štednje domaćinstava su doveli do kakvog takvog smanjenja bruto nacionalne štednje u prvom polugodištu. Uprkos tome, znatno snažniji pad investicija u odnosu na štednju je više nego prepolovio deficit tekućeg računa u poređenju sa istim periodom prethodne godine⁴. Pad deficita tekućeg računa u prvom polugodištu karakteriše prije svega značajan pad vanjsktrgovinskog deficita roba od 14,5%, praćenog dvocifrenim smanjenjem tekućih priliva po osnovu transfera i dohodaka. Pad robnog deficita u prvom polugodištu je bio rezultat snažnog porasta vrijednosti robnog izvoza od 32% i skromnog porasta uvoza od 4,5. Ipak, imajući u vidu skok cijena energenata i metala, a djelomično i hrane, te dominantnu ulogu ovih kategorija u ukupnom porastu izvoza i uvoza, pretpostavlja se da se realni rast robnog izvoza kretao između 5-10% dok je uvoz zabilježio realni pad od 3-5%. Tako je brži oporavak izvoza u odnosu na uvoz doveo do pozitivnog doprinosa vanjskog sektora ukupnom ekonomskom rastu u prvom polugodištu.

⁴ Prema zvaničnim podacima CBBH u prvom tromjesečju je zabilježen pad deficita tekućeg računa od 61%. Platni bilans za drugo tromjesečje nije bio objavljen u trenutku pisanja publikacije.

Box 2. Kretanje raspoloživog dohodka u prvom polugodištu

Podaci iz različitih izvora¹ ukazuju da negativan uticaj prošlogodišnjeg smanjenja ekonomske aktivnosti na zaposlenost doživljava svoj vrhunac u 2010 godini. Ovim je ugrožen rast raspoloživog dohodka ne samo po osnovu isplaćenih naknada za rad nego i rasta penzija. Pad broja zaposlenih i stagnacija prosječne plate ukazuju na pad dohodaka stanovništva po osnovu zarađenih naknada za rad od približno 2% u prvom polugodištu 2010. Time su dodatno osnaženi negativni trendovi iz drugog polugodišta prethodne godine. Pad broja zaposlenih (od 0,4%) iz 2009. je znatno intenziviran u prvom polugodištu 2010. (2,6%). U isto vrijeme, trend postepenog smanjenja stope rasta prosječne plate sa početkom u drugoj polovini 2009. je kulminirao u prvom polugodištu 2010. kada je zabilježena stagnacija. Smanjenje broja zaposlenih registrovanih u zavodima PIO od 3,8% je bio glavni uzrok smanjenja prosječne penzije u prvom polugodištu od 1,4%. Zbog toga je, obzirom na stabilan porast broja penzionera, vrijednost isplaćenih penzija porasla svega 3% što je upola niže u odnosu na stopu iz 2009., te daleko ispod dvocifrenih stopa rasta u periodu prije ekonomske krize. Prema podacima platnog bilansa za prvo tromjesečje¹, prošlogodišnji trend snažnog pada novčanih priliva građana iz inostranstva je tek nešto oslabljen u 2010. godini. Tako je pad novčanih pošiljki građanima iz inostranstva od 16,1% u prvom tromjesečju bio neznatno niži u odnosu na stopu iz 2009. S druge strane, čini se da je pad novčanih priliva iz inostranstva po osnovu kompenzacija zaposlenih počeo da slabi obzirom da je stopa pada (od 8,7%) u prvom tromjesečju bila za 40% niža u odnosu na isti period prethodne godine. Ipak, još uvijek je prerano govoriti o oporavku. Stanje kredita ukazuje da je kreditiranje privatne potrošnje u prvom polugodištu takođe bilo ispod nivoa u prethodnoj godini. Ipak, podaci iz drugog kvartala ukazuju da bi njegov negativan trend prisutan od početka svjetske finansijske i ekonomske krize bi mogao biti konačno zaustavljen. Naime, stanje nestambenih kredita stanovništvu na kraju juna 2010. je po prvi put nakon šest uzastopnih kvartala zabilježilo porast (od 0,8%) u odnosu na prethodno tromjesečje. Iako je još uvijek prerano donositi zaključke, nastavak ovog pozitivnog trenda bi obzirom na negativan trend zaposlenosti mogao biti znak početka ponovnog jačanja kreditne aktivnosti bankarskog sektora. Konačno, ponovni rast potrošačkih cijena (CPI) u 2010 je, nakon deflacije iz prethodne godine, takodje donekle oslabio kupovnu moć, pa prema tome i realni rast raspoloživog dohodka domaćinstava.

Maloprodaja

Skok svjetskih cijena nafte i pad privatne potrošnje su faktori koji su najviše definisali kretanje prometa BiH maloprodaje u prvom polugodištu 2010. Pad građevinskih radova koji se odrazio na trgovinu građevinskim materijalom, te smanjenje stanja nestambenih kredita su takođe odigrali značajnu ulogu. Zahvaljujući dejstvu pomenutih faktora promet maloprodaje je zabilježio godišnji porast od 3,8% u prvom polugodištu 2010. Ipak, realni rast prometa je bio negativan kada se otkloni uticaj skoka cijena goriva i rasta potrošačkih cijena.

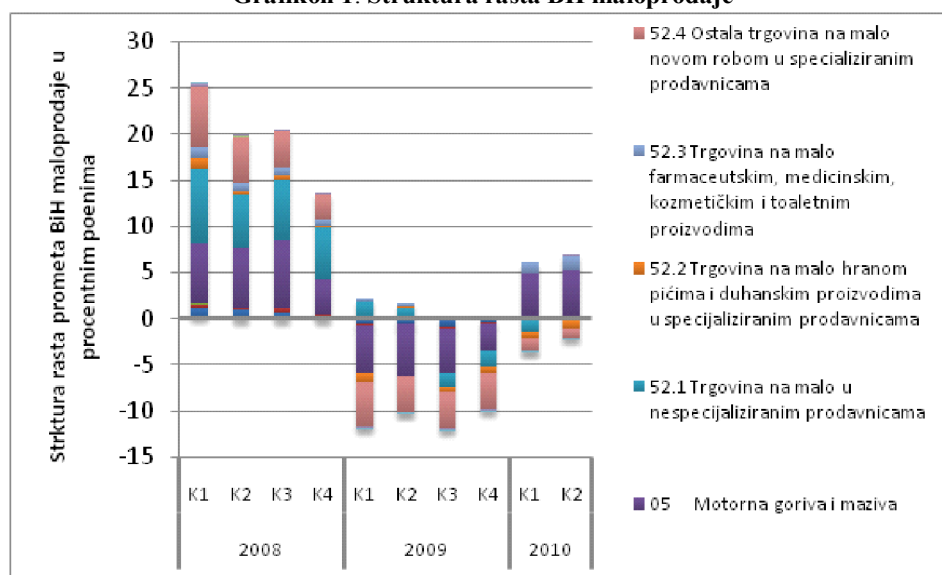
Iako nominalni rast prometa na prvi pogled ukazuje na značajan napredak u poređenju sa 2009. kada je zabilježen pad prometa od 10%, u isto vrijeme njegov realni rast daje znatno manje razloga za optimizam. Naime, obzirom da čini skoro četvrtinu ukupne maloprodaje, godišnji porast trgovine gorivima i mazivima od 25% je ubjedljivo najviše učestvovao u njenom nominalnom porastu tokom

prvog polugodišta. Ipak, realni rast ove kategorije je bio tek nešto niži od 3% uzimajući u obzir međunarodnim dešavanjima uzrokovan porast domaćih cijena goriva od 22,2%⁵. S druge strane, pad građevinskih radova, te faktori kao što su pad zaposlenosti, prosječne penzije, novčanih priliva građana iz inostranstva i drugi faktori koji su odigrali značajnu ulogu u padu privatne potrošnje doveli su do pada „Trgovine na malo, osim trgovine motornim vozilima i motociklima; popravak predmeta za ličnu upotrebu i domaćinstvo“ od 1,4% u prvom polugodištu. Deflacionisanjem ove stope sa šestomjesečnim indeksom potrošačkih cijena od 2,1% se dobije realni pad ove kategorije od 3,5%. Dakle, obzirom na realni rast trgovine gorivima i mazivima, te pad trgovine dobrima široke potrošnje i građevinskog materijala ukupni promet trgovine na malo je zabilježio realni pad od približno 1,5% u prvom polugodištu 2010. godine.

Posmatrano po kategorijama, najznačajniji pad trgovine na malo je zabilježen u domenu trajnih potrošnih dobara (motorna vozila, motocikli, namještaj i sl.), te luksuznih roba u sklopu netrajnih potrošnih dobara (alkohol i druga pića, te duhanski proizvodi). Pored toga, zabilježen je i pad trgovine građevinskim materijalom u sklopu kategorije „Željezna roba, boje, staklo i ostali građevinski materijal“. S druge strane, većina ostalih prehrambenih (sa izuzetkom voća i povrća i ostalih živežnih namirnica) i odjevnih artikala je zabilježila porast u prvom polugodištu 2010. Najveći pozitivan doprinos rastu ove kategorije ostvarila je trgovina u apotekama i to najviše uslijed otvaranja velikog broja novih maloprodajnih objekata prije svega u RS. Ovakav trend je najvjerovatnije bio odraz skromnog porasta potrošnje netrajnih dobara za široku potrošnju.

Stabilizacija svjetskih cijena nafte ukazuje da bi cjenovni efekat na promet ove kategorije u drugom polugodištu trebao biti znatno niži. S druge strane, porast prometa dobrima namjenjenim za široku potrošnju, te građevinskim materijalom zavisice prije svega od intenziteta oporavka proizvodnje i zaposlenosti koji je do sada bio izuzetno skroman. Obzirom na dosadašnje trendove, sve ovo bi moglo značiti marginalan realni rast trgovine na malo u drugom polugodištu.

Grafikon 1. Struktura rasta BH maloprodaje

Izvor: Procjena DEP-a na bazi podataka entitetskih zavoda za statistiku

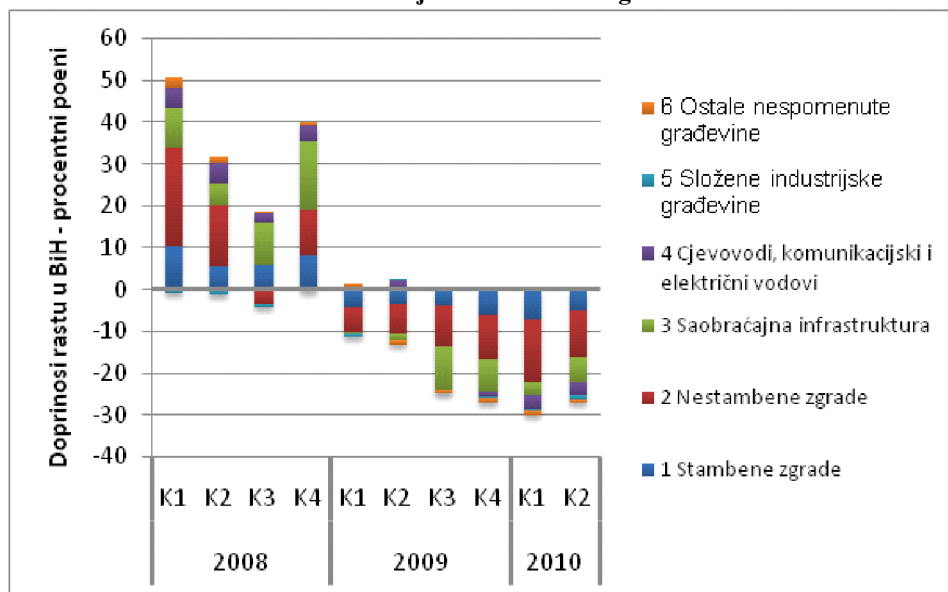
⁵ Šestomjesečni indeks cijene goriva i maziva za ličnu transportnu opremu preuzet iz indeksa potrošačkih cijena (CPI).

Građevinarstvo

Pad izvoza i opšte ekonomske aktivnosti u proteklom periodu, otežan pristup kreditima, te skroman rast javnih prihoda destimulisali su i u velikoj mjeri opteretili rast građevinske i investicione djelatnosti uopšte. Rezultat djelovanja ovih faktora je bio pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 28,3% u prvom polugodištu 2010. Ovo je je znatno pogoršanje u odnosu na 20% pada iz 2009., a glavni razlog za to leži u naglom opadanju izgradnje nestambenih zgrada, cjevovoda i komunikacijskih vodova i cestovne infrastrukture u RS. Time je osnažen pad građevinskih radova u RS sa negativnog rasta od 8% u 2009. na pad u prvom polugodištu 2010 od 30,6%. U isto vrijeme FBiH bilježi pad izvršenih radova od 26% čime je nastavljen prošlogodišnji trend.

Pad građevinskih radova je zabilježen u svim kategorijama prije svega privatnih, ali i javnih investicija. Grafikon ispod jasno ukazuje da je već šesto tromjesečje zaredom najveću zaslugu za ukupni pad imala izgradnja nestambenih zgrada. Ovo je prije svega odraz smanjenog interesa, ali i otežanog finansiranja privatnih investicija s jedne, ali i nedostatka budžetskih sredstava za finansiranje javnih investicija s druge strane. Pored toga, problemi sa javnim finansijama su doveli i do smanjenja izgradnje ostalih kategorija javnih radova kao što su saobraćajna infrastruktura, te cjevovodi i komunikacijski vodovi. Konačno, smanjenje stambene izgradnje je bilo rezultat pada raspoloživog dohodka građana u prvom polugodištu.

Grafikon 2. Struktura rasta vrijednosti izvršenih građevinskih radova BiH

Izvor: Procjena DEP-a na bazi podataka entitetskih zavoda za statistiku

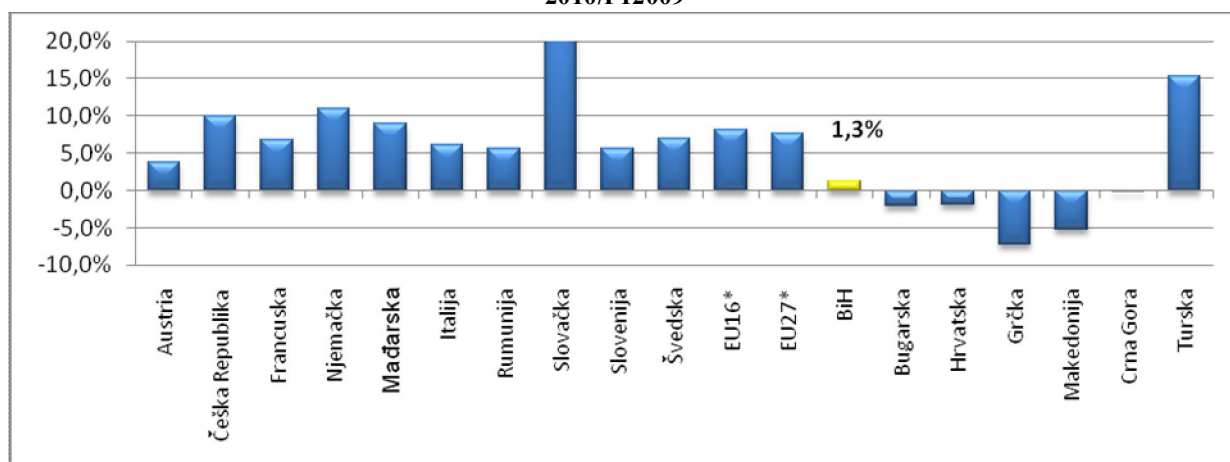
Industrijska proizvodnja u BiH

Kretanje industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini određeno je uzajamnim djelovanjem niza unutrašnjih i vanjskih faktora. Promjene domaće tražnje su manje značajne i odražavaju se ponajviše kroz električnu energiju, rudarstvo i veoma mali dio prerađivačke industrije, dok dešavanja na izvoznim tržištima imaju primarnu ulogu i praktički u potpunosti određuju kretanja industrijske proizvodnje u BiH.

Ovo se posebno odnosi na veći dio izvozno orijentirane prerađivačke industrije u BiH koja u velikoj mjeri ovisi o stanju na inostranim tržištima. Nakon krizne godine statistički pokazatelji iz prvog polugodišta 2010. godine ukazuju da se industrijska proizvodnja u BiH prilično stabilizovala, iako oporavak nije na nivou zemalja EU.⁶ Međutim pozitivni signali koji su već evidentni u industrijama zemalja EU sa zakašnjenjem bi se trebali osjetiti i u BiH, baš kao što je to bio slučaj sa negativnim efektima krize koji u BiH registrirani sa zakašnjenjem od skoro 2 kvartala.

Prema podacima BHAS-a tokom prvog polugodišta 2010. godine BiH je zabilježila rast industrijske proizvodnje od 1,3% u odnosu na isti period prethodne godine.⁷ Glavni razlozi za stabilizaciju industrijske proizvodnje u BiH tokom prvog polugodišta jeste oporavak izvoznih tržišta za pojedine proizvode što je rezultiralo povećanjem potražnje za BiH izvoznim proizvodima kao što su bazni metali i električna energija. Tako je u prvom polugodištu 2010. godine BiH zabilježila povećanje izvoza od 33% u odnosu na isti period prethodne godine. Dodatno ohrabrenje kada je u pitanju industrijska proizvodnja u BiH predstavljaju podaci Eurostat-a koji ukazuju na to da se industrije zemalja EU nalaze u fazi oporavka, te da su zalihe u ovim zemljama značajno smanjene⁸ što će gotovo sigurno rezultirati povećanjem potražnje za BiH proizvodima u ovim zemljama.

Grafikon 3. Stope rasta industrijske proizvodnje P1-2010/P12009

Izvor: Eurostat i Nacionalni statistički zavodi

Posmatrano po klasifikaciji proizvoda tokom prvog polugodišta 2010. godine najveći pad proizvodnje se desio u kategoriji kapitalni proizvodi i iznosio je skoro 42% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je negativni doprinos ove kategorije proizvoda u ukupnom rastu industrijske proizvodnje iznosio 3,4 procentnih poena. Ovo je razumljivo s obzirom na još uvijek prisutnu krizu investicija i smanjenje građevinskih radova kako u BiH tako i u zemljama EU. S druge strane u svim ostalim kategorijama evidentno je povećanje proizvodnje u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je proizvodnja intermedijarnih proizvoda rasla za 10,3%, trajnih i netrajnih proizvoda za široku potrošnju 3,4%, dok je proizvodnja energenata povećana za 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Zajednički

⁶ Eurostat i nacionalni zavodi za statistiku, „indeksi rasta industrijske proizvodnje za period januar-juni 2010“.

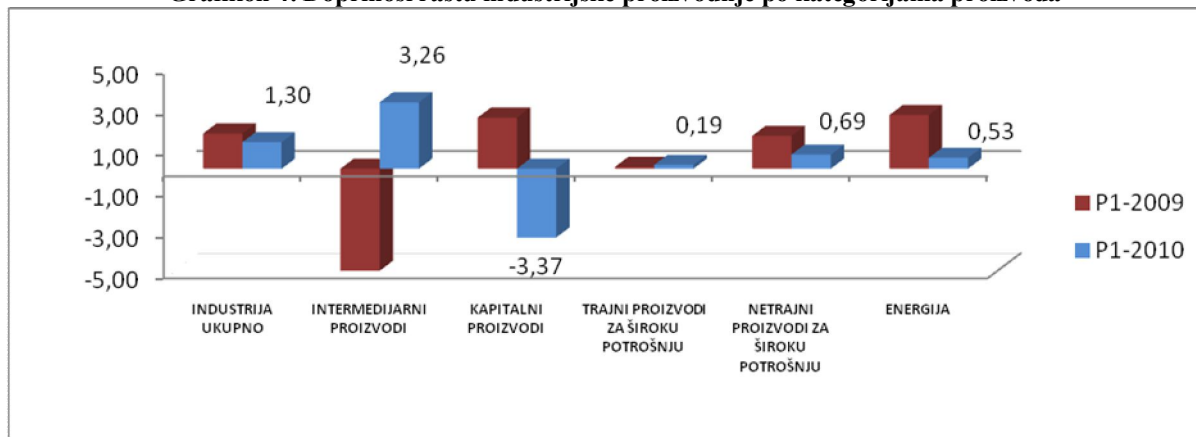
⁷ Agencija za Statistiku BiH, „Ineks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u martu 2010. godine“.

⁸ European Commission Enterprise and Industry, “Monthly note on economic recovery in manufacturing, construction and services industries” July 2010.

* Navedene stope rasta za EU16 i EU27 uključuju podatke samo za juni 2010. godine.

doprinos ovih proizvoda ukupnom rastu industrijske proizvodnje u prvom polugodištu 2010. godine iznosio je 4,7 procentnih poena.

Grafikon 4. Doprinosi rastu industrijske proizvodnje po kategorijama proizvoda

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Rudarstvo u BiH

U poređenju sa prošlom godinom sektor rudarstava u Bosni Hercegovini tokom prvog polugodišta 2010 ostvario je nešto slabije rezultate i zabilježio pad proizvodnje od 6,5%, a doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje bio je negativan i iznosio je 0,75 procentna poena. Tokom prvog polugodišta 2010. godine u rudnicima mrkog uglja i lignita u BiH evidentirano je smanjenje proizvodnje od 6% u odnosu na isti period prethodne godine, a razlog tome je smanjena potrošnja uglja u termoelektrana koje su zabilježile smanjenje proizvodnje od 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Rudnici kamena, krečnjaka i drugih sirovina koje se koriste za proizvodnju građevinskog materijala također bilježe pad proizvodnje u navedenom periodu, što je i razumljivo s obzirom da su kriza građevinarskog sektora i pad potražnje za građevinskim materijalom u BiH još uvijek prisutne. S druge strane oporavak tržišta metala i metalne industrije u BiH pozitivno se odrazio na poslovanje rudnika metala koji bilježe povećanje proizvodnje od preko 70% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prerađivačka industrija u BiH

Prerađivačka industrija u BiH u velikoj mjeri je izvozo orjentisana tako da skoro u potpunosti zavisi od kretanja na inostranim tržištima. To se najbolje vidjelo u protekloj godini kada je usljed ekonomske krize pad privredne aktivnosti na izvoznim tržištima rezultirao značajnim padom proizvodnje u BiH prerađivačkoj industriji od 4,5% na godišnjem nivou. Međutim već početkom 2010. godine intenziviranje ekonomske aktivnosti i oporavak industrija u zemlja EU pozitivno se odrazio na pojedine grane prerađivačke industrije u BiH (industrija baznih metala, industrija namještaja i tekstilna industrija). Povećanje inostrane tražnje za pojedinim BiH izvoznim proizvodima u prvom polugodištu 2010. rezultiralo je povećanjem izvoza od 33%, te rastom prerađivačke industrije od 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je njen doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje u BiH iznosio skoro 1 procentni poen. Međutim potrebno je naglasiti da je oporavak prerađivačke industrije u BiH dosta blag iz razloga što pojedine grane prerađivačke industrije u BiH još uvijek trpe posljedice globalne ekonomske krize koja je nastupila prošle godine. Potpuni oporavak prerađivačke industrije u BiH pored razvoja situacije na EU tržištu dosta zavisi i od oporavka industrijske proizvodnje u zemljama regiona koje tokom prvog polugodišta 2010. godine bilježe skroman rast ili čak i pad prerađivačke industrije.

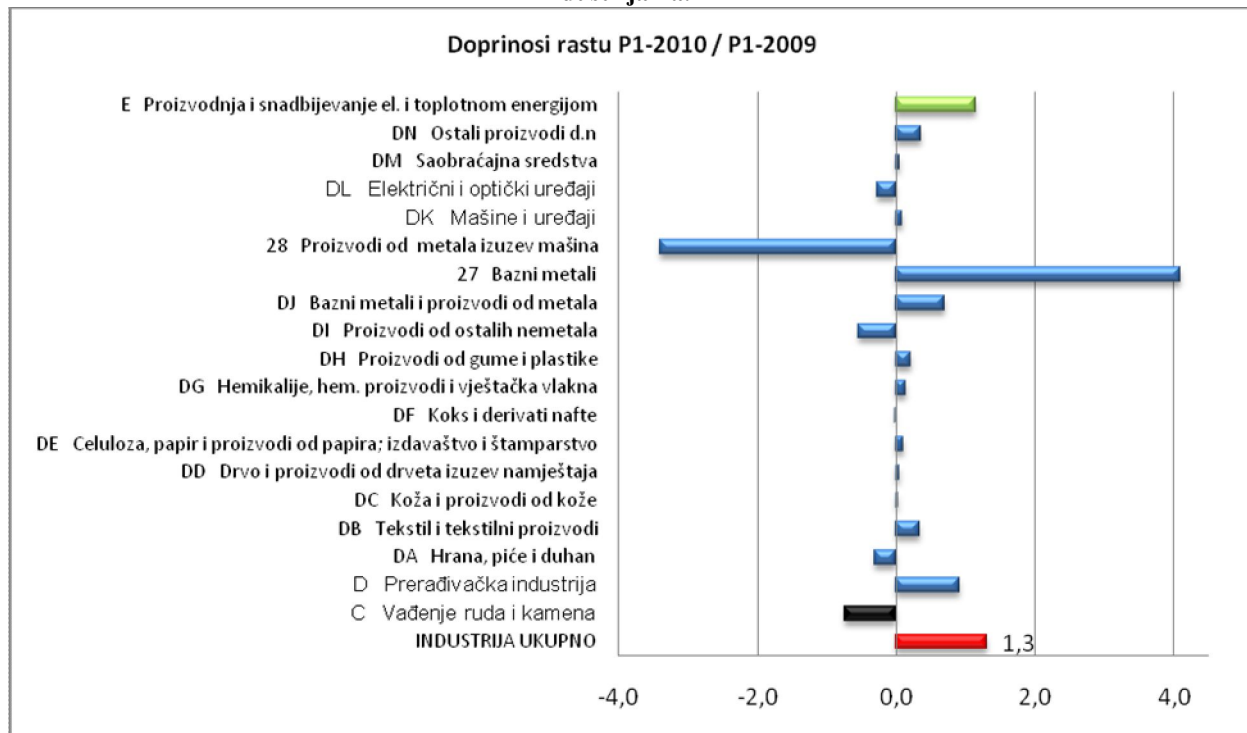
Metalna industrija ima visok nivo integriteta u svjetske proizvodne lance i smatra se nosiocem prerađivačke industrije u BiH. Već početkom 2010. godine oporavak tržišta metala svijetu i skok svjetskih cijena metala pozitivno se odrazio na BiH metalnu industriju a ponajviše na proizvodnju baznih metala. Tokom prvog polugodišta 2010. godine BiH metalna industrija zabilježila je povećanje proizvodnje od 3,5% i povećanje izvoza od skoro 15% u poređenju sa istim periodom prethodne godine, dok je njen doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje iznosio 0,7 procentnih poena. Potrebno je napomenuti da za razliku od prethodnih godina proizvodnja proizvoda od metala nije pratila trend kretanja industrije baznih metala koji je bio pozitivan i najviše je doprinio ukupnom rastu kako metalne industrije tako i ukupne industrijske proizvodnje u BiH. Razlog za ovakav razvoj situacije leži u činjenici da je industrija baznih metala više izvozno orjentisana, dok se proizvodi od metala više koriste za domaću proizvodnju prije svega u sektoru građevinarstva koji još uvijek nastavlja negativni trend poslovanja iz prošle godine. Tako u prvom polugodištu 2010. godine industrija baznih metala bilježi povećanje proizvodnje od preko 30% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je proizvodnja proizvoda od metala smanjena za skoro 50% u navedenom periodu. Kategorije proizvoda koje su najviše doprinjele rastu industrijske proizvodnje u prvom polugodištu 2010. godine su: željezo i čelik sa 2,5, aluminijum 1 procentnim poenom, dok je najveći negativni doprinos bio u kategoriji metalnih konstrukcija i iznosio je više od 3 procentna poena. Glavni razlozi povećanja proizvodnje baznih metala u BiH u prvom polugodištu ove godine su oporavak industrije u zemljama EU što je povećalo tražnja za baznim metalima, smanjen nivo zaliha metala i skok cijena metala u svjetskom tržištu koji je stimulativno djelovao na proizvođače u BiH. Tako je prema podacima EUROFER-a tokom prvog polugodišta došlo do stabilizacije potrošnje metala u EU a uvoz metala ima tendenciju rasta u odnosu na prethodnu godinu.⁹ S druge strane prema podacima IMF-a cijene metala na svjetskom tržištu su drastično skočile u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je ukupni indeks cijena metala u prvom polugodištu 2010. povećan za preko 50% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je prosječna cijena aluminijuma u istom vremenskom periodu porasla sa 1430 \$ u 2009 na 2130\$ po toni u ovoj godini.¹⁰ Navedeni faktori doveli su do povećanja narudžbi iz inostranstva što je stimulisalo nosioce BiH metalne industrije ArcelorMittal iz Zenice i Aluminijum Mostar da značajno povećaju proizvodne kapacitete.¹¹ Ova dešavanja u metalnoj industriji u velikoj mjeri odredila su kretanje kako prerađivačke industrije tako i ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u prvom polugodištu 2010. godine.

⁹ EUROFER – (European Confederation of Iron and Steel Industries) - „*Economic and Steel Market Outlook 2010-2011*“, June 2010.

¹⁰ IMF- „Indices of Primary Commodity Prices 1999-2010“, June 2010.

¹¹ Godišnji časopis Aluminija d.d. Mostar • broj 11 • ožujak 2010

Grafikon 5. Doprinosi rastu industrijske proizvodnje u procentnim poenima po industrijama.

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Pored industrije baznih metala koja je bila ključna za rast ukupnog indeksa industrijske proizvodnje u BiH u prvom polugodištu 2010. godine, industrija namještaja, hemijska industrija, mašinska industrija, tekstilna i kožarska industrija te industrija celuloze i papira ostvarile su blago povećanje proizvodnje u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se ima u vidu učešće svih ovih industrija onda posebno treba izdvojiti proizvodnju namještaja koja već duži niz godina ima značajan doprinos u ukupnoj industrijskoj proizvodnji u BiH. Tako je industrija namještaja i u prvom polugodištu ove godine ostvarila rast proizvodnje od skoro 7% i rast izvoza od 30% u odnosu na prvih 6 mjeseci prethodne godine, dok je njen doprinos u ukupnom rastu industrijske proizvodnje iznosio 0,4 procentna poena. Posmatrano po proizvodima najznačajnija povećanja su zabilježena u proizvodnji stolica, kancelarijskog i kuhinjskog namještaja.

S druge strane industrijske grane koje su u proteklim godinama uz metalnu industriju bile nosioci industrijske proizvodnje i izvoza u BiH, prema podacima iz prvog polugodišta 2010. godine još uvijek trpe posljedice globalne ekonomske krize iz prošle godine. Tako da je nivo proizvodnje u ovim industrijskim granama na nivou ili čak ispod prošlogodišnjeg nivoa proizvodnje koji je bio dosta nizak s obzirom da je 2009. godina protekla u znaku globalne ekonomske krize. Stimulativne mjere koje su pokrenute u određenim zemljama EU kako bi se prevazišla kriza u auto-industriji nisu se značajnije odrazile na poslovanje BiH autoindustrije. Nivo proizvodnje u autoindustriji tokom prvog polugodišta 2010. povećan je za jedva 5%, tako da je njen doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje neznatan. Međutim posljednji raspoloživi podaci ACEA ukazuju na blagi oporavak proizvodnje i prodaje novih automobila u EU što bi se trebalo pozitivno odraziti na BiH auto-industriju koja ima visok stepen integriteta u proizvodne lance EU.¹² Slična situacija je u BiH hemijskoj industriji koja se dosta sporo oporavlja nakon

¹² ACEA-Association des Constructeurs Europeenes d'Automobiles „Press Release“, 23.07.2010

prošlogodišnje krize te tokom prvog polugodišta 2010. godine i bilježi skromno povećanje proizvodnje od samo 2%, dok je njen doprinos ukupnom rastu industrijske proizvodnje iznosio samo 0,15 procentnih poena.

Tokom 2009. godine sektor građevinarstava kako u svijetu tako i u Bosni i Hercegovini našao se na udaru svjetske ekonomske krize čemu svjedoči i smanjenje građevinskih radova od oko 30% u odnosu na prošlu godinu. Građevinski sektor kako u EU tako i u BiH dosta sporo se oporavlja od posljedica prošlogodišnje krize i još uvijek trpi negativne posljedice iz prošle godine. Ovakva situacija u građevinarstvu oslabila je tražnju za građevinskim materijalom i samim tim dovela do pada proizvodnje nemetalnih minerala od skoro 15% u odnosu na prvo polugodište prethodne godine. Najveći pad proizvodnje desio se u proizvodnji cementa, opeke i crijeva. Negativni doprinos proizvodnje nemetalnih minerala ukupnom rastu industrijske proizvodnje u BiH iznosio je 0,6 procentnih poena.

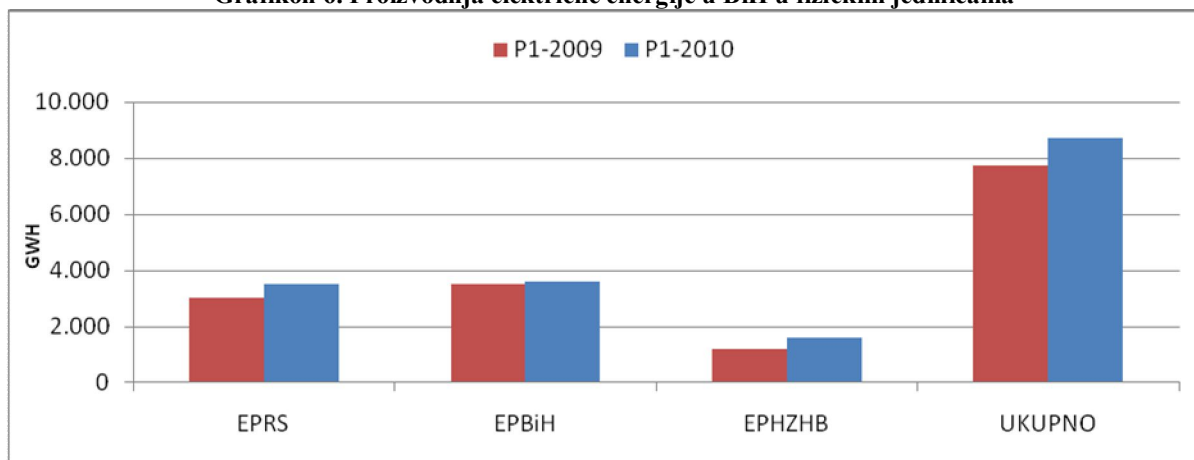
Prehrambena industrija ima značajno učešće u ukupnoj BiH industrijskoj proizvodnji i u proteklom godinama davala je dosta veliki doprinos rastu ukupne industrijske proizvodnje u BiH. Međutim u prvom polugodištu 2010. godine poslovni rezultati u prehrambenoj industriji manji su za 2,5 % u odnosu na isti period prethodne godine. Pokretanje proizvodnog procesa u Rafineriji nafte Bosanski Brod rezultiralo je enormnim stopama rasta naftne industrije u prošloj godini, međutim u prvih 6 mjeseci ove godine godine BiH naftna industrija bilježi smanjenje proizvodnje od 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine.

Energetski sektor u BiH

Energetski sektor u Bosne i Hercegovini koji uključuje rudnike i proizvodnju električne energije nastavio je pozitivni doprinos industrijskoj proizvodnji u BiH i tokom prvog polugodišta 2010. godine. I pored činjenice da su rudnici na teritoriji cijele BiH zabilježili nešto slabije rezultate u odnosu na prvih 6 mjeseci prošle godine, prema podacima DERK-a ukupna proizvodnja električne energije u BiH povećana je za 13% u odnosu na isti period prethodne godine. Iako je proizvodnja električne energije u termoelektranama smanjena za 1,5% u odnosu na isti period prethodne godine, veoma povoljna hidrološka situacija koja je rezultirala povećanjem proizvodnje u hidro-energetski postrojenjima od 25% bila je ključni razlog ukupnog povećanja proizvodnje električne energije u BiH. Posmatrano po preduzećima najznačajnije povećanje proizvodnje registrirano je u EPHzHB i iznosilo je 32%, dok su EPBiH i EPRS ostvarile stope rasta proizvodnje od 4% odnosno 15% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. S druge strane ukupna potrošnja električne energije u BiH tokom prvog polugodišta 2010. godine polako se oporavlja i dostigla je prošlogodišnji nivo. Iako je došlo do smanjenja potrošnje električne energije u domaćinstvima od 5%, ohrabruje činjenica da je potrošnja električne energije industrijskih potrošača uvećana za 7% u odnosu na prvih 6 mjeseci prošle godine. Povećanje ukupne proizvodnje električne energije rezultiralo je viškovima koje su BiH preduzeća veoma uspješno plasirala na međunarodnom tržištu. Tokom prvih 6 mjeseci 2010. godine izvoz električne energije iz BiH povećan je za preko 30 % u odnosu na isti period prethodne godine.¹³

¹³ DERK- Državna Regulatorna Komisija za Električnu Energiju.

Grafikon 6. Proizvodnja električne energije u BiH u fizičkim jedinicama

Izvor: DERK- Državna Regulatorna Komisija za Električnu Energiju

Tržište rada

Zaposlenost

Negativna kretanja na tržištu rada u BiH su prisutna i u drugom tromjesečju 2010. godine. Ukupna radna snaga u BiH je u prvoj polovini 2010. godine je uvećana za 0,5% ali se u strukturi radne snage broj zaposlenih lica nastavio smanjivati dok se broj nezaposlenih lica uvećao.

Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u P1 2010. godine je iznosio 677,2¹⁴ hiljada i manji je za 2,6% u odnosu na prvo polugodište 2009. godine. Već tradicionalno najveći doprinos smanjenju broja zaposlenih je bio u okviru privatnog sektora u oblastima prerađivačke inustrije, trgovine na veliko i malo, građevinarstva i ugostiteljstva. Glavni razlozi su skroman ili negativan obim proizvodnje/poslovanja u pomenutim sektorima.

Iako je prerađivačka industrija u BiH zabilježila skroman rast obima proizvodnje (1,5% g/g) broj zaposlenih u pomenutoj privrednoj grani je smanjen za 7,2% g/g (m/m stagnira). S obzirom da u ovoj grani radi 1/5 ukupno zaposlenih u BiH, to je i najveći doprinos smanjenju ukupnog broja zaposlenih u BiH bio kroz pomenutu privrednu granu.

Kako je i obim građevinskih radova u BiH značajno smanjen tako je i broj zaposlenih u ovoj grani umanjen za 10,5% u prvom polugodištu 2010. godine. Mala potražnja za nekretninama i relativno mala kupovna moć samo su jedan od razloga smanjenja broja zaposlenih u građevinarstvu jer je i broj zaposlenih u oblasti poslovanja nekretninama takođe smanjen (5%).

Privredna grana sa velikim brojem zaposlenih u BiH - trgovina na veliko i malo, zabilježila je smanjenje broja zaposlenih lica 5,1% g/g, dok je broj zaposlenih u ugostiteljstvu smanjen za 11,9% g/g.

U javnom sektoru koji zapošljava oko 30% zaposlenih u BiH broj zaposlenih lica je uvećan za 1% u prvom polugodištu 2010. godine što je u skladu sa planiranim budžetskim uštedama.

Broj zaposlenih lica se smanjio u oba entiteta. Naročito značajno smanjenje broja zaposlenih je zabilježeno u RS gdje je u martu 2010. godine broj zaposlenih smanjen za 7,3% g/g i iznosio 241,5¹⁵ hiljada lica. U FBiH u prvih šest mjeseci prosječan broj zaposlenih lica je iznosio 423,7 hiljada lica što je 0,9% manje u odnosu na isti period 2009. godine. U RS najznačajnije smanjenje broja zaposlenih je bilo u

¹⁴ Agencija za statistiku BiH je objavila revidirane podatke o broju zaposlenih u BiH za period septembar 2009. godine do mart 2010. godine.

¹⁵ Broj zaposlenih lica u RS Zavod za statistiku RS objavljuje dva puta godišnje (mart i septembar).

prerađivačkoj industriji (13,7%), građevinarstvu (14,6%), trgovini na veliko i malo (14,7%) te ugostiteljstvu (17,5%). S druge strane u FBiH u periodu I-VI 2010. godine u prerađivačkoj industriji broj zaposlenih je smanjen za 3,2%, građevinarstvu 7,1% te ugostiteljstvu 5,4%.

Grafikon 7. Doprinos smanjenju broja zaposlenih lica u BiH po granama za period I-VI 2010. godine

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Nezaposlenost

Analogno smanjenju broja zaposlenih lica u BiH je došlo do povećanja broja nezaposlenih lica. Prosječan broj nezaposlenih u BiH u periodu I-VI 2010. godine je iznosio 515,8 hiljada lica što je za 4,9% više u odnosu na isti period 2009. godine. Povećanje broja nezaposlenih lica je najvećim dijelom u kategoriji stučnih¹⁶ lica. Međutim iako broj nezaposlenih lica raste, zapaženo je da stopa rasta postepeno usporava u P1 2010. godine zbog nešto sporije stope rasta broja nezaposlenih u RS.

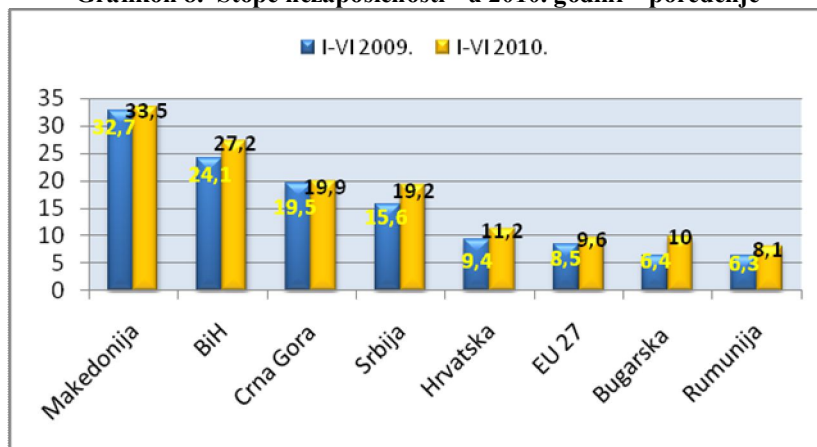
U periodu I-VI 2010. godine broj nezaposlenih lica u FBiH je uvećan za 4,2% g/g i iznosio 357,5 hiljada lica, dok je u RS iznosio 147,3 hiljada lica i veći je za 7,3%. U FBiH među prijavljenim na biro najveći broj je i dalje zbog prestanka radnog odnosa. Primjera radi, od ukupno prijavljenih na biro zbog prekida radnog odnosa čak 55,7% je zbog prestanka rada na određeno vrijeme i sporazumni prekid radnog odnosa. S druge strane u RS u P1 2010. godine od ukupno prijavljenih na Zavod za zapošljavanje RS po osnovu prekida radnog odnosa najveći broj je ostao bez posla kao tehnološki višak (34,3%), sporazumni prekid radnog odnosa (26,7%) te prestanak rada na određeno vrijeme (15,2%).

Raznolikost stopa nezaposlenosti u BiH među regijama je i dalje prisutna. Stopa nezaposlenosti u RS u martu 2010. godine je iznosila 38,3% i najveća je u regiji Prijedora i Bijeljine (48% i 43% respektivno), dok je u FBiH u istom periodu iznosila 45,9% i najveća je u Unsko-Sanskom (55%) i Posavskom kantonu (53%). Tradicionalno naniže stope nezaposlenosti registrovane su Kantonu Sarajevo (36%) i regiji Banja Luka (30,4%).

Stope nezaposlenosti u BiH je u prvih šest mjeseci iznosila 43,4% dok je anketana stopa nezaposlenosti za 2010. godinu iznosila 27,2% i najveća je pri poređenju sa zemljama u regiji (osim Makedonije, grafikon ispod). Stope nezaposlenosti svih odabranih zemalja su veće u odnosu na 2009. godinu što ukazuje da se pozitivni pomaci na tržištu rada nakon prošlogodišnje krize još ne osjećaju.

¹⁶ Stručna lica čine KV, VKV, SSS, VŠS i VSS stepen obrazovanja, dok nestručna lica čine NKV, PKV i NSS stepen obrazovanja.

Grafikon 8. Stope nezaposlenosti¹⁷ u 2010. godini – poređenje

Izvor: Agencije za statistiku odabranih zemalja, za EU Eurostat

Anketa o radnoj snazi 2010. – preliminarni podaci

Anketa o radnoj snazi 2010. godine je potvrdila da je negativan ekonomski rast iz 2009. godine imao posljedice na tržište rada u BiH. Trend smanjenja radno sposobnog stanovništva u BiH je po prvi put od 2006. godine zaustavljen (tabela ispod). Tome je najviše doprinijeo rast aktivnih lica – radne snage u BiH (2,3%) dok se broj neaktivnih lica nastavio smanjivati (1,6%). U okviru aktivnih lica broj zaposlenih je smanjen za 1,9% a broj nezaposlenih lica je značajno uvećan 15,7% što ukazuje da se pravi negativni efekti ekonomske krize na tržištu rada pokazali tek u 2010. godini. Stopa nezaposlenosti u BiH je na taj način uvećana na 27,2% (tabela ispod).

Obrazovna struktura nezaposlenih lica nije pokazala velike promjene u odnosu na 2009. godinu. Tradicionalno najveći udio nezaposlenih ima završenu srednju školu (71,2%), a zatim slijede nezaposleni sa osnovnom školom (21,2%). S druge strane u okviru neaktivnih lica je čak 60,5% osoba sa završenom osnovnom školom a 35,4% su osobe sa srednjom školom.

Upoređujući podatke o ukupnoj radnoj snazi do kojih je došla anketa sa zvaničnim podacima možemo potvrditi da je i dalje prisutna značajna razlika. Analiza prema području djelatnosti pokazuje da u sektoru poljoprivrede radi 19,7% zaposlenih lica, dok prema zvaničnim podacima u ovom sektoru radi svega 2,7% što navodi na zaključak prisustva velikog broja neregistrovanih zaposlenih lica u ovoj grani koja pored ugostiteljstva i trgovine ima najveći broj zaposlenih „na crno“.

Tabela 1. Anketa o radnoj snazi u BiH - poređenje

	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2007.	2008.	2009.	2010.
	u hiljadama					% (g/g)			
Radno sposobno stanovništvo (15+)	2.733	2.725	2.649	2.594	2.597	-0,3	-2,8	-2,1	0,1
Aktivna lica - radna snaga	1.177	1.196	1.162	1.132	1.158	1,6	-2,8	-2,6	2,3
Zaposlena lica	811	850	890	859	843	4,8	4,7	-3,5	-1,9
Nezaposlena lica	366	347	272	272	315	-5,2	-21,6	0,1	15,7
Neaktivna lica	1.556	1.529	1.486	1.463	1.439	-1,7	-2,8	-1,5	-1,6
Stopa nezaposlenosti	31,1%	29,0%	23,4%	24,1%	27,2%				

Izvor: Anketa o radnoj snazi 2006.-2010.

¹⁷ Anketne stopa nezaposlenosti odabranih zemalja.

Plate

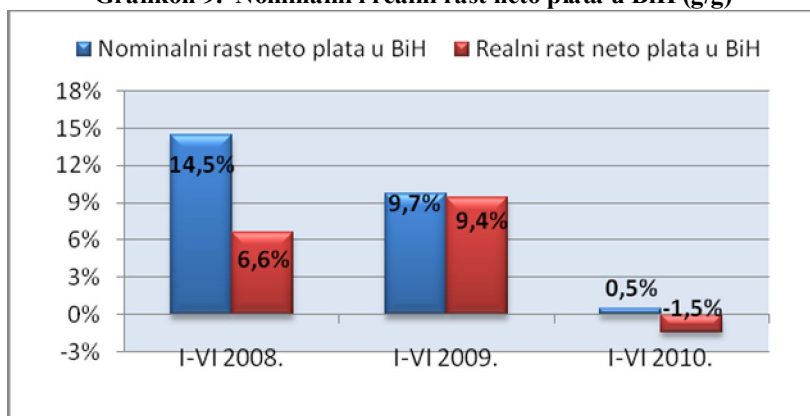
Prosječne neto plate u BiH su u prvoj polovini 2010. godine ostale gotovo nepromijenjene u odnosu na 2009. godinu. Tako je prosječna neto plata u BiH u P1 2010. godine iznosila 794 KM i veća je za 0,5% u odnosu na P1 2009. godine. Usporenom rastu neto plate u BiH je najviše doprinijelo smanjenje neto plata u RS od 1% ali i skroman rast neto plata u FBiH (1%). Ako se uzme u obzir da je u BiH u istom periodu zabilježena inflacija od 2,1% realna neto plata u BiH je bila manja za 1,5%.

Prosječne neto plate u privatnom¹⁸ sektoru se i dalje znatno razlikuju u odnosu na plate u javnom sektoru. Iako su plate u javnom sektoru u P1 2010. godine smanjene za 1,7% u odnosu na P1 2009. godine, i dalje su veće od plata u privatnom sektoru (38%) koji je zabilježio rast prosječne neto plate od 1,9% u istom periodu. Time je razlika između plata u javnom i privatnom sektoru iznosila 268 KM. Smanjenje plata u javnom sektoru je direktna posljedica budžetskih ušteda u oba entiteta BiH.

U okviru privatnog sektora polugodišnje smanjenje plata je registrovano u oblasti *saobraćaja, skladištenja i veza* (1,1% g/g), *finansijskog posredovanja* (0,7%), *poslovanja nekretninama* (1,8%) te *poljoprivrede* (2,8%) i *ribarstva* (6,2%).

Entitetske neto plate su ostale gotovo nepromijenjene. Prosječna neto plata u FBiH u P1 2010. godine je iznosila 800 KM i veća je za 1% pri godišnjem poređenju. U istom periodu prosječna neto plata u RS je iznosila 779 KM i manja je za 1% g/g. Smanjenu neto plata u RS dodatno je doprinijelo stupanje na snagu Zakona o izmjenama Zakona o platama zaposlenih u organima uprave RS od 01.01.2010. godine. Time su plate u javnom sektoru u RS smanjene za 4,5% u prvom polugodištu dok su u FBiH smanjene za 0,8%. U okviru privatnog sektora u oba entiteta privredne grane koje su bile najviše pogođene ekonomskom krizom (industrija, trgovine na veliko i malo) ipak nisu zabilježile smanjenje plata u P1 2010. godine što je jedan od razloga pozitivne stope promjene neto plata u cijelom privatnom sektoru.

Grafikon 9. Nominalni i realni rast neto plata u BiH (g/g)

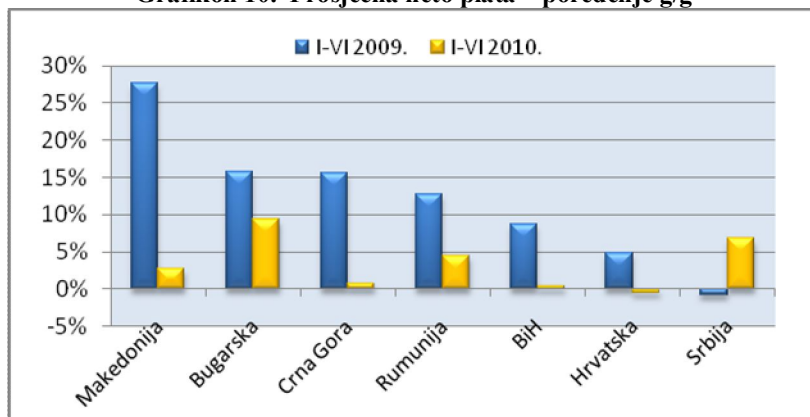

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Koliko je uticaj usporenog oporavka svjetske odnosno nacionalne ekonomije kao i negativnih kretanja iz 2009. godine pokazuje poređenje prosječnih neto plata (grafikon ispod). Većina zemalja u regiji je u prvoj polovini 2010. godine ostvarila skroman nominalni rast neto plata u odnosu na isti period 2009. godine. Ako se uzme u obzir prisustvo inflacije u 2010. godini jasno je da su gotovo sve zemlje imale manji a neke i negativan realni rast neto plata.

¹⁸ Privatni sektor obuhvata djelatnosti A-K dok javni sektor obuhvata djelatnosti L-O prema standardnoj klasifikaciji djelatnosti.

Grafikon 10. Prosječna neto plata – poređenje g/g

Izvor: Agencija za statistiku odabranih zemalja

Penzije

Broj penzionera u BiH se nastavio uvećavati stopom od 4,4% u P1 2010. godine. Veliki porast broja penzionera praćen smanjenjem broja zaposlenih u BiH je dodatno otežao isplatu penzija u BiH. Naime, smanjenje broja zaposlenih koji uplaćuju doprinose u entiteske penzione fondove i u drugom kvartalu 2010. godine je smanjilo priliv prihoda od doprinosa i time uticalo da isplata penzija u BiH bude otežana. Revizija vojnih penzija u RS kao i smanjenja beneficiranih penzija u FBiH iz 2009. godine uticala su na smanjenje prosječnih penzija u oba entiteta. Prosječna penzija u BiH u P1 2010. godine je iznosila 333,4¹⁹ KM i manja je za 1,4% u odnosu na isti period 2009. godine, dok je realni rast penzija bio izrazito negativan i iznosio 3,4%.

U FBiH broj zaposlenih lica koja uplaćuju doprinose je smanjen za 2% dok je u RS smanjen za čak 6,6% u periodu P1 2010. godine. Time je prosječna penzija u FBiH iznosila 342 KM a u RS 319 KM i manje su za 1,7% i 0,6% respektivno u pomenutom periodu. Udio penzionera koji ostvaruje starosne, invalidske i porodične penzije u ukupnom broju penzionera je ostao nepromijenjen u prvom polugodištu 2010. godine. Uprkos otežanom prilivu sredstava minimalna penzija u oba entiteta je takođe ostala nepromijenjena i iznosila 296 KM u FBiH i 160 KM u RS.

Tabela 2. Nominalni i realni rast penzija u BiH (g/g)

	BiH	FBiH	RS
Nominalni rast penzija			
I-VI 2008.	24,8%	22,2%	29,8%
I-VI 2009.	7,7%	4,2%	14,4%
I-VI 2010	-1,4%	-1,7%	-0,6%
Realni rast penzija			
I-VI 2008.	16,2%	13,5%	21,1%
I-VI 2009.	7,4%	3,5%	14,5%
I-VI 2010	-3,4%	-3,1%	-3,2%

Izvor: Zavod za MIO/PIO FBiH i Fond za PIO RS, DEP kalkulacije

¹⁹ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta u ukupnom broju penzionera.

II JAVNE FINANSIJE

Bosanskohercegovački fiskalni sektor u prvom polugodištu 2010. godine karakteriše rast ukupnih poreskih prihoda za 4,6%. Pomenuti rast predstavlja rezultat rasta prihoda od indirektnih poreza za 6,5%. Prihodi od direktnih poreza u isto vrijeme bilježe pad od 3,4%. Nivo javnog vanjskog duga je u prvom polugodištu 2010. godine u odnosu na kraj prethodne godine porastao za 14,2%. Do ovog porasta zaduženosti je došlo prvenstveno zahvaljujući realizaciji druge i treće tranše stand-by aranžmana sa MMF-om te novim zaduženjima kod Svjetske banke i Evropske investicione banke. Fiskalna pozicija Bosne i Hercegovine u 2009. godini je zabilježila značajno pogoršanje u odnosu na 2008. godinu. Naime konsolidovana BiH u 2009. bilježi deficit u iznosu od oko 1 milijarde KM ili 4,4% proizvodnog BDP-a, za razliku od 493 miliona KM u 2008. godini.

Indirektni porezi

Nakon globalne finansijske krize, koja je između ostalog dovela i do značajnog pada prihoda od indirektnih poreza tokom 2009. godine, prvo polugodište 2010. godine donosi stabilizaciju i rast prihoda od indirektnih poreza. Tako je prema podacima Uprave za indirektno oporezivanje u prvom polugodištu 2010. godine prikupljeno 2,1 milijardi KM prihoda od indirektnih poreza što u odnosu na prvo polugodište 2009. godine predstavlja rast od 131 miliona KM ili 6,5%. Znajući da prihodi od indirektnih poreza učestvuju u ukupnim poreskim prihodima sa preko 80%, može se pretpostaviti da će se rast prihoda od indirektnih poreza zabilježen u prvom polugodištu tekuće godine pozitivno reflektovati na bosanskohercegovačku ekonomiju u cjelini.

U ukupnoj strukturi indirektnih poreza, kao najznačajnijoj kategoriji konsolidovanih javnih prihoda u fiskalnom sistemu Bosne i Hercegovine, ključno mjesto zauzima porez na dodatnu vrijednost sa učešćem od preko 60%. S druge strane u strukturi samog PDV-a, PDV obračunat na uvoz učestvuje sa 72%. Zajedno sa prihodima od carina, uvozni PDV generiše preko 50% ukupnih prihoda od indirektnih poreza. Imajući u vidu činjenicu da prihodi od indirektnih poreza u velikoj mjeri zavise od kretanja u vanjskoj trgovini, njihov rast je uglavnom baziran na rastu uvoznog PDV-a. Za razliku od prvog kvartala 2010. godine kada je došlo je do blagog pada prihoda od uvoznog PDV-a, prihodi po ovom osnovu na nivou prvog polugodišta bilježe rast.

Priložena tabela daje uvid u kretanje prihoda od indirektnih poreza u prvom polugodištu za posljednjih šest godina.

Tabela 3. Prikupljeni indirektni porezi u prvom polugodištu 2005.-2010.

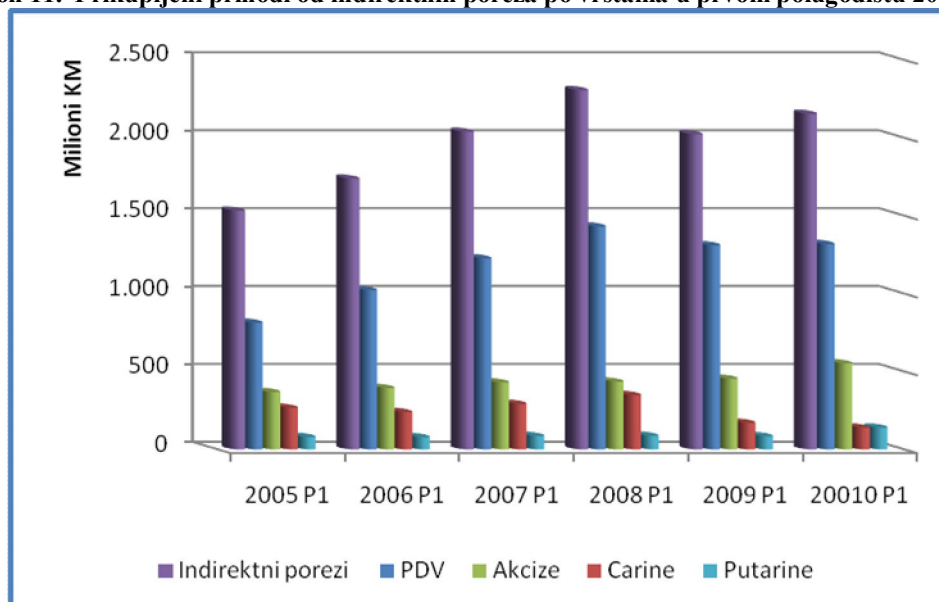
u milionima KM	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
PDV	814,4	1.023,6	1.227,7	1.432,2	1.311,3	1.319,2
Carine	268,3	240,8	293,4	350,0	171,8	141,0
Akcize	369,2	395,1	431,3	436,1	455,0	553,9
Putarine	81,1	79,5	87,6	88,7	85,9	141,1
Ukupni prihodi od indirektnih poreza	1.533	1.739	2.040	2.307	2.024	2.155

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Na ispod priloženom grafiku predstavljeno je kretanje prihoda od indirektnih poreza po vrstama u prvom polugodištu za period 2005.-2010. godina. Može se vidjeti da prihodi prikupljeni po osnovu poreza na

dodatnu vrijednost²⁰ u prvom kvartalu 2010. godine iznose oko 1,3 milijardi KM, što je u poređenju sa istim periodom u 2009. godini blagi rast od 0,6%. Osvrt na strukturu prihoda od PDV-a pokazuje pad PDV-a naplaćenog u domaćoj razmjeni za 4,7% u odnosu na 2009. godinu. S druge strane, kod prihoda od uvoznog PDV-a zabilježen je rast od 2,2%.

Grafikon 11. Prikupljeni prihodi od indirektnih poreza po vrstama u prvom polugodištu 2005.-2010.

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Posmatraju li se prihodi od carina, u prvom polugodištu 2010. godine primjećuje se pad od 17,9% u odnosu na isti period 2009. godine. Ovaj pad je nastavak trenda iz prethodne godine, do kojeg je dovelo potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom. Sporazumom je naime predviđeno smanjenje carinskih stopa i nefiskalnih dadžbina²¹ na širok spektar proizvoda. Važno je napomenuti da je negativan trend prihoda od carina u velikoj mjeri i rezultat smanjenja obima uvoza uslijed globalne finansijske krize.

Gledano u apsolutnom iznosu, prihodi od carina su za 31 milion maraka niži u odnosu na prethodnu godinu. Učešće carina u strukturi indirektnih poreza iznosi 6,5%, što takođe predstavlja nastavak negativnog trenda iz prethodne godine. Poređenja radi, učešće carina u strukturi indirektnih poreza u 2009. godini je iznosilo 8,5%.

Prihodi od akciza u prvom polugodištu 2010. godine u ukupnim prihodima od indirektnih poreza učestvuju sa 25,7%. Ova vrsta prihoda bi shodno izmjenama Zakona o akcizama i harmonizaciji stopa sa EU standardima trebala ublažiti posljedice pada prihoda od carina i indirektnih poreza uopšte. U ovom kontekstu, pozitivni efekti na budžet mogu se očekivati već početkom 2011. godine, kada se očekuje povećanje akciznih stopa.

²⁰ Podaci o PDV-u su preuzeti iz Nacionalne prijave UIO, koja prikazuje neto PDV prihoda na obračunskoj osnovi.

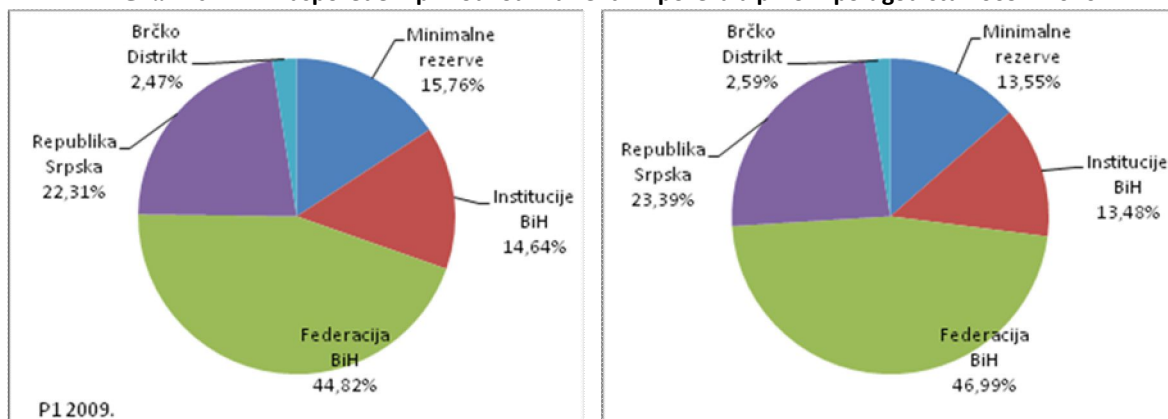
²¹ Nefiskalne dažbine uključuju prihode koji se ostvaruju po osnovu državnog vlasništva nad ekonomskim dobrima ili po osnovu djelatnosti državnih subjekata. U BiH se shodno SAA odrednicama ukida plaćanje carinske evidencije za proizvode iz EU.

U prvom polugodištu 2010. godine prikupljena su 554 miliona KM prihoda po ovom osnovu, što u poređenju sa 2009. godinom predstavlja rast od 21,7%. Uz evidentan trend rasta prihoda od akciza, putarine bi takođe trebale generisati dodatne prihode u narednom periodu. U periodu januar-juni 2010. godine, ukupni prihodi od putarina iznosili su 141 miliona KM, što je rast od 64,2% u odnosu na isti period 2009. godine. Rast prihoda od putarina predstavlja rezultat povećanja stope putarine koja se plaća iz maloprodajne cijene naftnih derivata sa 0,15 KM/l na 0,25 KM/l, što se primjenjuje od 01.06.2009. godine.

Tokom posljednje finansijske krize do izražaja je došla osjetljivost bosanskohercegovačkih javnih finansija na promjene u međunarodnoj razmjeni roba i usluga. Imajući u vidu otvorenost bosanskohercegovačke ekonomije i nemogućnost adekvatnog odgovora na eksterne šokove, kretanja u oblasti vanjske trgovine imaju direktne implikacije na prikupljanje prihoda od indirektnih poreza. Ovo ujedno predstavlja i konstantnu opasnost i dovodi u pitanje održivost javnih finansija te nameće obavezu daljnje racionalizacije i provođenje mjera restriktivne fiskalne politike.

Korisnicima Jedinственог računa Uprave za indirektno oporezivanje je u periodu januar-juni 2010. godine raspoređeno ukupno 2,5 milijardi KM. To u poređenju sa 2009. godinom predstavlja rast od 3%. Na donjem grafiku predstavljena je raspodjela sredstava sa JR UIO u prvom polugodištu 2009. i 2010. godine. Sredstva odvojena za finansiranje rada Institucija BiH u prvom polugodištu 2010. godine manja su za 5,1% u odnosu na prethodnu godinu. Slična situacija je i sa sredstavima za minimalne rezerve, koja su za 11,4% manja od sredstava doznačnih u 2009. godini. Nasuprot navedenim umanjenjima, Federaciji BiH, Republici Srpskoj i Brčko distriktu doznačena su sredstva uvećana za 8% u odnosu na prethodnu godinu.

Grafikon 12. Raspoređeni prihodi od indirektnih poreza u prvom polugodištu 2009. i 2010.

Izvor: Uprava za indirektno oporezivanje BiH

Direktni porezi i doprinosi

Ukupni direktni porezi, prikupljeni u entitetskim poreznim upravama u periodu januar-juni 2010. godine iznose 457 miliona KM, što je za 3,4% manje u odnosu na 2009. godinu. Na nivou FBiH prikupljeno je 284 miliona KM direktnih poreza, dok je taj iznos za RS 172,9 miliona KM. Kretanja prihoda od direktnih poreza, kao i doprinosa i ostalih prihoda su predstavljena u sljedećoj tabeli.

Tabela 4. Prihodi od direktnih poreza, ostalih taksi, kazni i naknada i doprinosa u prvom polugodištu 2009. i 2010. (u milionima KM)

Naziv prihoda	FBiH			RS		
	2009	2010	%	2009	2010	%
Direktni porezi	265,6	284,0	6,9%	207,3	172,9	-16,6%
Porez na platu	129,0	135,1	4,7%	63,0	59,6	-5,4%
Porez na dobit	86,7	109,5	26,4%	90,0	72,3	-19,6%
Porezi građana	48,0	37,2	-22,5%	26,0	26,3	1,1%
Ostali porezi	1,9	2,2	13,3%	28,3	14,8	-47,9%
Ostale takse, kazne i naknade	158,7	175,6	10,6%	137,6	133,7	-2,8%
Doprinosi	1.117,8	1.222,7	9,4%	569,2	561,1	-1,4%
PIO	632,3	678,2	7,3%	298,0	299,2	0,4%
Zdravstvo	434,2	489,0	12,6%	236,0	226,8	-3,9%
Nezaposleni	51,3	55,6	8,3%	12,0	11,5	-4,4%
Dječija zaštita	-	-	-	23,0	22,4	-2,4%
Zapošljavanje invalida	-	-	-	0,2	1,2	-
Ukupno (direktni porezi + ostale takse, kazne i naknade + doprinosi)	1.542,2	1.682,3	9,1%	914,2	867,8	-5,1%

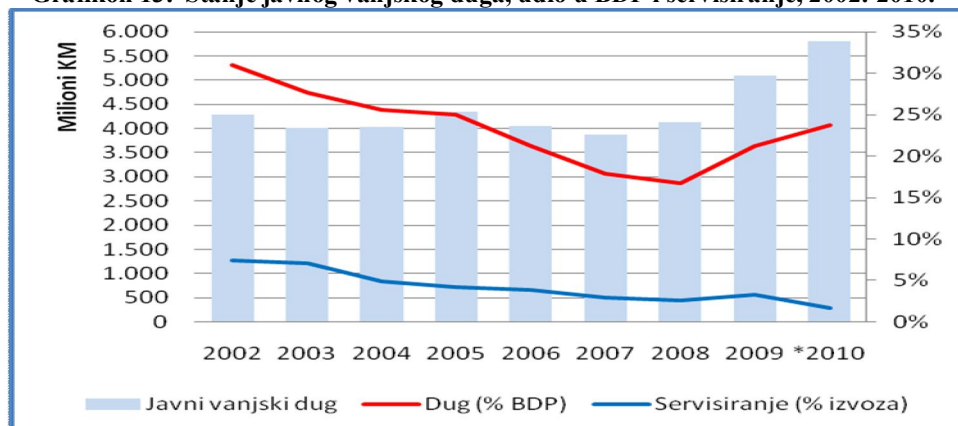
Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

FBiH je u prvom polugodištu 2010. u odnosu na 2009. godinu zabilježila rast prihoda od direktnih poreza u iznosu od 6,9%, dok RS za isti period bilježi pad koji iznosi 16,6%. Pad u RS je generisan u okviru poreza na platu, poreza na dobit i ostalih poreza, dok je kod poreza građana blagi evidentiran rast. Tako je u RS na polugodišnjem nivou porez na platu pao za 5,4%, porez na dobit za 19,6%, ostali porezi za 47,9%, dok su porezi građana rasli za 1,1%. S druge strane prihodi od poreza na platu u FBiH su rasli za 4,7%, poreza na dobit za 26,4%, ostali porez za 13,3%, dok su porezi građana pali za 22,5%.

Javni vanjski dug

Prema podacima Ministarstva finansija i trezora stanje ukupnog javnog vanjskog duga BiH na kraju prvog polugodišta 2010. godine iznosi oko 5,8 milijardi KM. Uporedi li se stanje ukupnog javnog vanjskog duga na kraju prvog polugodišta 2010. godine sa stanjem na kraju 2009. godine, može se vidjeti da je došlo do rasta duga u od 14%. Do ovog rasta došlo je, prvenstveno zahvaljujući novim zaduženjima kod Međunarodnog monetarnog fonda. Naime, krajem marta i početkom juna tekuće godine, Bosni i Hercegovini su u doznačena sredstva u iznosu od 282 miliona KM, odnosno druga i treća tranša u okviru stand-by aranžmana sa MMF-om. Na sljedećem grafiku, predstavljeno je kretanje javnog vanjskog duga, njegovog udjela u BDP-u i servisiranje za period 2002.-2010. godina. Udio trenutnog iznosa javnog vanjskog duga u procijenjenom BDP-u za 2010. godinu iznosi 24% za proizvodni pristup, odnosno 20% za rashodni pristup.

Grafikon 13. Stanje javnog vanjskog duga, udio u BDP i servisiranje, 2002.-2010.²²

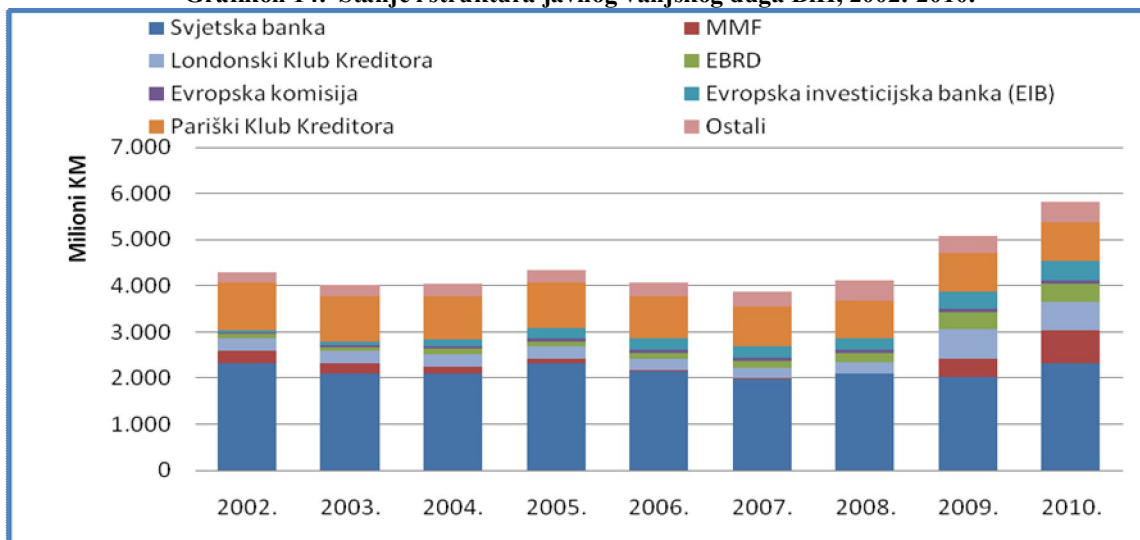

Izvor: MFiH BiH, BHAS, projekcije DEP-a za 2010.

U ukupnoj strukturi javnog vanjskog duga nastavlja se trend porasta zaduženja kod većine kreditora. U prvom polugodištu 2010. godine je tako pored porasta zaduženja kod MMF-a od preko 80% u odnosu na kraju 2009. godine došlo i do porasta zaduženja kod Svjetske banke i to za oko 14%. Od ostalih značajnijih kreditora, ovdje izdvajamo EBRD kod kojeg je došlo do porasta zaduženja za oko 10%, odnosno EIB gdje u prvom polugodištu 2010. godine gdje porast zaduženosti prelazi 11%. U isto vrijeme dolazi i do pada zaduženosti za 4% kod Londonskog kluba povjerilaca.

Kao što se može uočiti na ispod priloženom grafiku, najznačajniji udio u javnom vanjskom dugu zauzimaju obaveze prema Svjetskoj banci, na koje otpada oko 40% ukupnog duga. Kao ostali vodeći kreditori izdvajaju se Pariški klub kreditora sa učešćem od 15%, zatim MMF sa 12%, Londonski klub kreditora sa 11% te EBRD i EIB sa 7%.

Grafikon 14. Stanje i struktura javnog vanjskog duga BiH, 2002.-2010.

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

²² Kod ove procjene u razmatranje je uzet proizvodni BDP.

*Podaci o stanju javnog vanjskog duga u 2010. obuhvataju prvo polugodište.

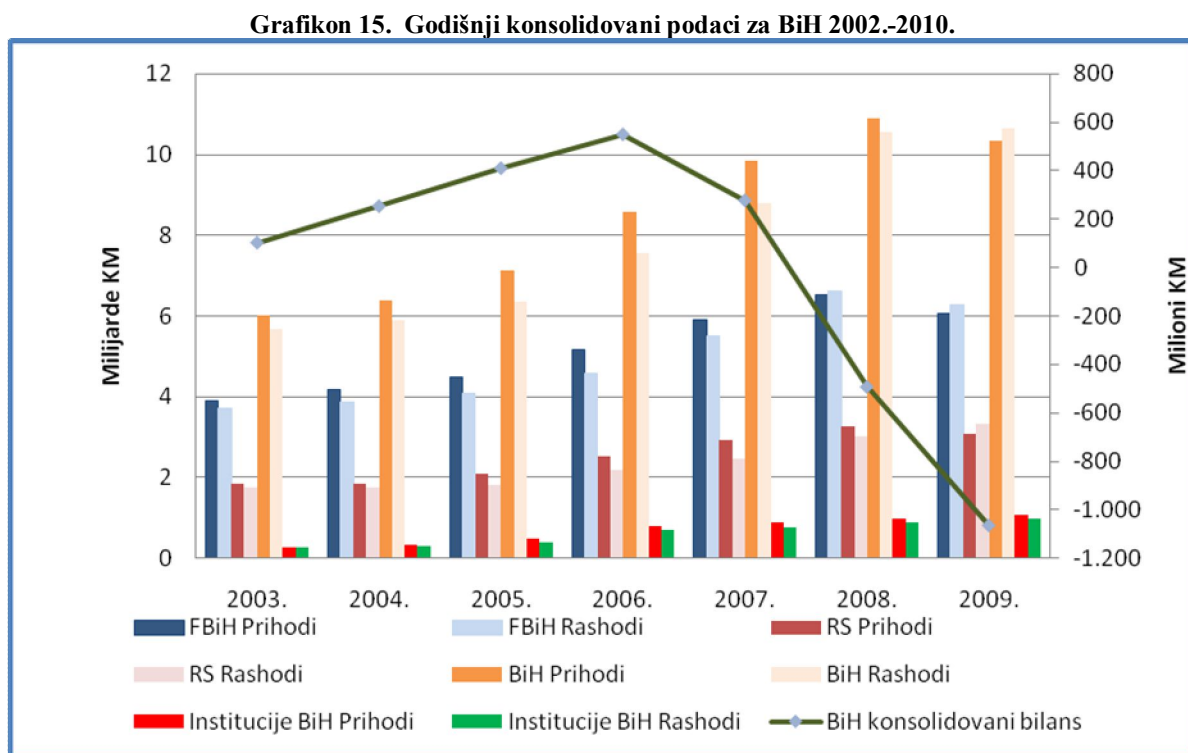
U 2010. godini je na servisiranje obaveza dospjelih na ime javnog vanjskog duga utrošeno 148,2 miliona KM, što predstavlja 90% u odnosu na plan, koji je iznosio 167,1 milion KM.

Od navedenog iznosa, 93,1 milion KM ili 62,8% se odnosi na servisiranje duga FBiH, 54 miliona KM ili 36,4% za dug RS te za dug Brčko distrikta i institucija BiH 1,3 miliona KM, odnosno 0,9%. Za otplatu glavnice je isplaćeno 70,4% sredstava, dok je ostalih 29,6% isplaćeno na ime kamata, servisnih i ostalih troškova. Razlozi zbog kojih plan nije realizovan u cjelosti su sporija dinamika povlačenja sredstava i niže kamatne stope u odnosu na projicirana kretanja.

Opšta vlada

Prema preliminarnim podacima Centralne banke BiH, konsolidovana BiH je u 2009. godini ostvarila deficit od preko 1 milijarde KM ili 4,4% BDP-a²³. Deficit je uzrokovan manjkom u konsolidovanoj RS od 546 miliona KM te manjkom od 514 miliona KM u FBiH i 12 miliona KM u Brčko distriktu. Institucije bilježe blagi suficit od 7 miliona KM.

Na donjem grafikonu je dat pregled prihoda i rashoda konsolidovanih BiH, FBiH i RS te prikazan ostvareni suficit odnosno deficit na nivou konsolidovane BiH u posljednjih sedam godina.

Izvor: Centralna banka BiH

U strukturi prihoda konsolidovane BiH u 2009. godini najveće učešće imaju porezni prihodi i to porezi na robe, usluge i međunarodnu trgovinu (44%) te doprinosi za socijalno (35%). Socijalna davanja s druge strane, sa učešćem od 37% predstavljaju najveći izdatak u ukupnoj strukturi javnih rashoda.

²³ BDP prema proizvodnom pristupu

Rastu deficita u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu za preko 50%, uz recesiju dodatno je doprinio pad ukupnih prihoda za 5,1% uz istovremeni porast ukupnih javnih rashoda za 1%. Poreski prihodi konsolidovane Bosne i Hercegovineu posmatranom periodu bilježe pad od 10%, prvenstveno zahvaljujući padu poreza na robe i usluge i na međunarodnu trgovinu za 9,9%. Javne rashode pak karakteriše porast izdvajanja za kompenzaciju zaposlenih od 4,4% i blagi porast izdvajanja za korištenje roba i usluga i socijalna davanja. Ipak, značajno je izdvojiti i pad izdvajanja za za ostale rashode od 13,2% i subvencije od 4,8%.

Analogno prethodno navedenim podacima za konsolidovanu BiH, prihodi konsolidovanih entiteta u 2009. godini bilježe pad od 7,1% za FBiH i 5,6% za RS. S druge strane, kod rashoda konsolidovane FBiH bilježe pad od 4,8%, U isto vrijeme, rashodi konsolidovane RS bilježe rast od 10,4 u 2009. godini. Socijalna davanja, kao najznačajniji izdatak u strukturi rashoda konsolidovanih entiteta bilježe pad od 3,3% u FBiH i rast od 10,1% u RS.

Posmatra li se stanje sektora opšte vlade u 2010. godini, u prvom polugodištu je evidentiran deficit konsolidovane BiH od 236 miliona KM²⁴. Prema dostupnim podacima, javni prihodi konsolidovane BiH u prvom polugodištu 2010. godine u odnosu na 2009. godinu sa rastom od 0,4% faktički stagniraju. Kod rashoda konsolidovane BiH u posmatranom periodu je evidentiran rast od 3,9%.

Bosna i Hercegovina treba nastaviti sa provođenjem mjera restriktivne fiskalne politike i smanjenja javne potrošnje u cilju unaprijeđenja fiskalne pozicije. Poseban izazov u tom domenu za BiH predstavljaju i uslovi koji u sklopu trogodišnjeg stand-by aranžmana sa MMF-om stoje pred Bosnom i Hercegovinom, a koji su takođe u skladu sa prethodnom konstatacijom.

²⁴ Izvor: Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje, „Preliminarni konsolidovani izvještaj za BiH“, 2010.

III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

Cijene

U BiH je i u drugom kvartalu 2010. godine ostvaren rast cijena. Inflacija u BiH u P1 2010. godine je iznosila 2,1%. Rast opšteg nivoa cijena u BiH je bitno determinisao rast cijena u kategorijama transporta, stanovanja i energenata te alkohola i duvana.

Povezanost BH cijena sa cijenom nafte na svjetskom tržištu uticala je da cijene u određenim kategorijama proizvoda i usluga budu nešto veće. Svjetska cijena nafte je u P1 2010. godine ostvarila rast od 50%²⁵ g/g i u junu dostigla vrijednost od 74,7²⁶\$/barel. Tako su cijene u kategoriji transporta porasle u prvom polugodištu za 9,7% pri čemu je najveći doprinos bio u kategoriji benzina i maziva sa povećanjem cijena od 22% dok su cijene transportnih usluga za putnike ostale nepromijenjene.

Cijene u kategoriji alkohola i duvana su i dalje nastavile rasti izrazito visokom stopom od 30% u P1 2010. godine. Uzrok ovakvih promjena jesu uvedene dodatne akcize na duvan i duvanske proizvode od 01.01.2010. godine. Cijene duvana i duvanskih proizvoda su P1 2010. godine bile veće za 45% u odnosu na P1 2009. godine i time značajno doprinijele opštem rastu cijena u BiH.

Druga po veličini kategorija u ukupnom CPI indeksu - stanovanje i energenti - je takođe imala značajan doprinos inflaciji u BiH. Analogno poskupljenju cijena nafte, tečna goriva – lož goriva su poskupila za 15,9% u P1 2010. U istoj kategoriji voda za domaćinstva je poskupila za 11,2% zbog povećanja cijena u K2 2010. godine. Cijene električne enrgije su u P1 2010. godine uvećane za 3,5% (poskupljenje električne energije od 01.01.2010. godine u RS).

Kod cijena hrane kao jedne od glavnih komponenata CPI indeksa nije bilo velikih promijena, odnosno cijene hrane u BiH su se nastavile smanjivati i u P1 2010. godine (3%) iako su svjetske cijene hrane povećane za 5,8²⁷% u istom periodu. Naročito smanjenje cijena u prvom polugodištu je zabilježeno kod brašna i žitarica, mesa, ulja i masti. Time je cijena kategorije hrane i bezalkoholnih pića u P1 2010. godine smanjena za 2,7% g/g. Koliki je uticaj cijena hrane na opšti nivo cijena u BiH pokazuje core²⁸ inflacija koja je za pomenuti period iznosila 2,8% i veća je od ukupne inflacije za 0,7 procentnih poena. Poređenjem BH inflacije sa odabranim zemljama i EU jasno je da je u BiH zabilježena nešto veća inflacija u odnosu na prosjek EU 27 prvensveno zbog pomenutih poskupljenja duvana, stanovanja i energenata te transporta. Grafikon ispod pokazuje da su zemlje sa nešto većom inflacijom iz 2009. godine zabilježile nešto skromniji rast cijena u 2010. godini.

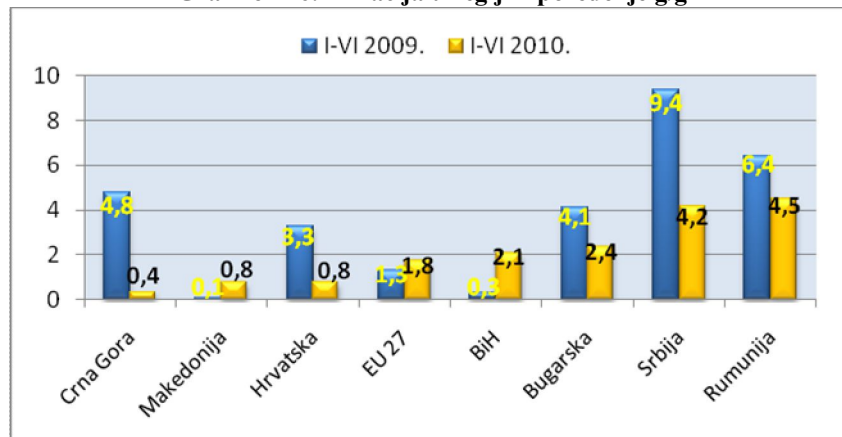
²⁵ Spot index of UK Brent, Dubai, and West Texas; Izvor: MMF baza podataka.

²⁶ Izvor: MMF baza podataka.

²⁷ Izvor: MMF baza podataka.

²⁸ Core inflacija je izračunata izuzimanjem iz CPI indeksa kategorija hrane, tečnih i čvrstih goriva, gasa i benzina.

Grafikon 16. Inflacija u regiji – poređenje g/g

Izvor: Agencija za statistiku odabranih zemalja, za EU Eurostat

Razvoj monetarnog sektora u BiH

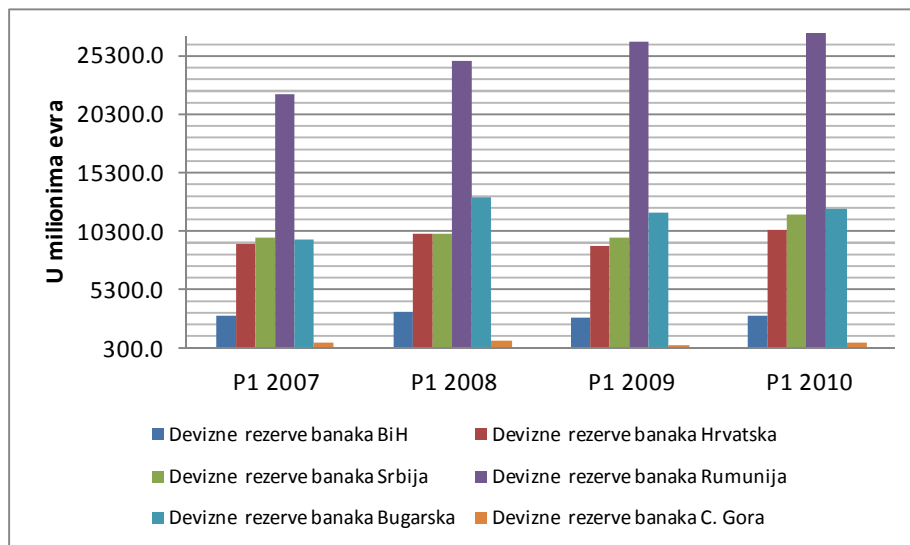
Na kraju prvog polugodišta tekuće godine ukupne **devizne rezerve** Centralne banke Bosne i Hercegovine su zabilježile blagi rast posmatran na godišnjem nivou, u odnosu na isti period prethodne godine. Na kraju posmatranog perioda dostižu nivo od oko 6 milijardi KM, što predstavlja rast od 4,7% g/g. Međutim, ako se uporedi njihov rast na mjesečnom nivou, može se uočiti da je na kraju juna mjeseca stopa rasta najniža, tj. zabilježeno je najviše smanjenje od 2,6% m/m. U isto vrijeme i kvartalne stope rasta su negativne. Navedeni rast, rezultat je prije svega, oporavka dešavanja u vanjskoj trgovini, tj. prisutan je značajniji rast izvoza. Sa druge strane rastu deviznih rezervi su doprinos dala i sredstva doznačena po osnovu druge i treće tranše Stand-by aranžmana sa MMF-om, krajem marta i početkom aprila mjeseca tekuće godine.

Tokom prethodne godine došlo do je promjene politike investiranja deviznih rezervi. U skladu s tim, došlo je i do promjene u strukturi deviznih rezervi, što se najvećim dijelom odrazilo tek tokom prvog tromjesječja tekuće godine, a nastavilo i kroz drugo tromjesečje. Navedena promjena politike investiranja deviznih rezervi proizilazi iz sledećih potreba: da se održi likvidnost bankarskog sektora, da se očuva monetarna stabilnost BiH, kao i da se poveća sigurnost investiranja deviznih rezervi. U skladu s tim a u svrhu zaštite od mogućih gubitaka, devizne rezerve su prebačene sa komercijalnih banaka u centralne banke zemalja EU i Banku za međunarodna poravnanja u Bazelu. Kao vodeća kategorija, u strukturi ukupnih deviznih rezervi, ističu se investicije u vrijednosne papire sa nivoom od 3,5 milijarde KM (ili učešćem od 60 % i rastom g/g od čak 206%). Druga kategorija, po značaju, jesu depoziti kod inostranih banaka sa svojim učešćem od 37%. Depoziti kod inostranih banaka nastavljaju svoj negativan trend rasta, i na kraju prvog polugodišta 2010. godine dostižu nivo od oko 2,2 milijarde KM (što predstavlja smanjenje od čak 35,6% u odnosu na isti period prethodne godine). Što se tiče ostalih kategorija deviznih rezervi (sa veoma malim učešćem) nije bilo neke značajnije promjene u odnosu na prethodni posmatrani period.

Na kraju prvog polugodišta 2010. godine, nivo bruto deviznih rezervi bio je dovoljan za finansiranje 5,1 mjeseci prosječnog uvoza BiH roba i usluga (prema podacima CBBiH), što predstavlja zadovoljavajući koeficijent sa aspekta finansijske stabilnosti ²⁹.

²⁹ Koeficijent pokazuje da se 5,1 mjeseci uvoza može finansirati deviznim rezervama CBBiH, u slučaju finansiranja deficita tekućeg računa. Prema teoriji međunarodne trgovine ukupne devizne rezerve bi trebale pokrivati najmanje 3 mjeseca prosječnog uvoza.

Grafikon 17. Devizne rezerve centralnih banaka iz okruženja

Izvor: Centralne banke država iz okruženja³⁰

Devizne rezerve CBBiH služe, takođe, kao pokazatelji stabilnosti i održivosti valutnog odbora, što se posmatra kroz pokrivenost **rezervnog novca (monetarne baze -M0)**³¹ deviznim rezervama i pokrivenost **novčane mase (M2)**³². U skladu sa tim pokrivenost novčane mase (M2) deviznim rezervama na kraju prvog polugodišta tekuće godine je izosila 44,4%, a rezervnog novca, direktno kreiranog od strane Centralne banke, 110,7% što zadovoljava kriterijume stabilnosti valutnog odbora³³.

Ukupan iznos rezervnog novca na kraju posmatranog perioda dostigao je nivo od oko 5,4 milijardi KM, što predstavlja rast od 4,9% u odnosu na isti period prethodne godine. U isto vrijeme, ako se posmatra ovaj agregat u poređenju sa prethodnim kvartalima, primjetno je njegovo smanjenje od 3,6% u odnosu na K1 2010. godine i 4,8% u odnosu na K4 2009. godine. Do ovako niske stope rasta doveo je blagi rast depozita banaka kod monetarnih vlasti od 9,7% (kao naznačajnija kategorija sa učešćem od 57% koja na kvartalnom nivou bilježi smanjenje) kao i smanjenje gotovine izvan monetarnih vlasti od 0,8% (učešće od 42,5%).

Primarni novac, direktno kreiran od Centralne banke i novčani (monetarni) multiplikator³⁴ služe Centralnoj banci da utiče na regulisanje i mjerenje nivoa novčane mase. Novčani multiplikator novčane mase je na kraju K2 2010. godine iznosio 2,497. Ovaj broj se dobija kao odnos novčane mase i rezervnog novca i pokazuje koliko je puta novčana masa veća od kreiranog primarnog novca. U isto vrijeme pokazuje i da postoje faktori izvan Centralne banke koji utiču na novčanu masu (stanovništvo i komercijalne banke, preko gotovine i viška likvidnih sredstava). Novčani multiplikator tokom cijelog polugodišta blago raste. Ovaj rast je izazvan prvenstveno smanjenjem koeficijenta **rr** (odnos rezervnog novca i depozita), jer sa druge strane, koeficijent **cr** (odnos gotovine i depozita) je oscilirao iz mjeseca u

³⁰ U vrijeme pisanja ovog izvještaja za devizne rezerve centralnih banaka Bugarske i Crne Gore zadnji dostupni podaci su bili iz maja 2010. godine.

³¹ M0 - (rezervni novac ili monetarna baza) se sastoji od gotovine izvan monetarnih vlasti, depozita banaka kod monetarnih vlasti i ostalih depozita kod monetarnih vlasti.

³² M2 - (novac u širem smislu) se sastoji od transakcijskog novca (M1) i kvazi novca (QM).

³³ Svaka jedinica novčane mase (M2) mora imati pokriće u deviznim rezervama, a minimalna pokrivenost rezervnog novca (M0) deviznim rezervama po „Currency board“ aranžmanu iznosi 100.

³⁴ Novčani (monetarni multiplikator-m) predstavlja koeficijent koji pokazuje koliko se mijenja novčana masa shodno određenoj promjeni u monetarnoj bazi.

mjesec. Rast deviznih rezervi, primarnog novca i novčanog multiplikatora, kao i porast priliva u bankarski sektor u vidu depozita kako stanovništva (značajniji rast), tako i preduzeća (blaži rast), uticali su direktno na najširi novčani agregat - novčanu masu (novac u širem smislu). Ukupan iznos M2 u posmatranom periodu je iznosio oko 13,4 milijardi KM, što je više za 8,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupnom godišnjem rastu doprinijele su obje kategorije novčane mase: štedna kategorija novčane mase - **kvazi novac (QM)**³⁵, i to zbog većeg učešća od 56,3% i rasta od 11,6%, **transakcijski novac (novac u užem smislu -M1)**³⁶ sa rastom od 4,6%. Ovaj agregat nastavlja da prati trend rasta započet krajem prethodne godine - blag, ali stabilan.

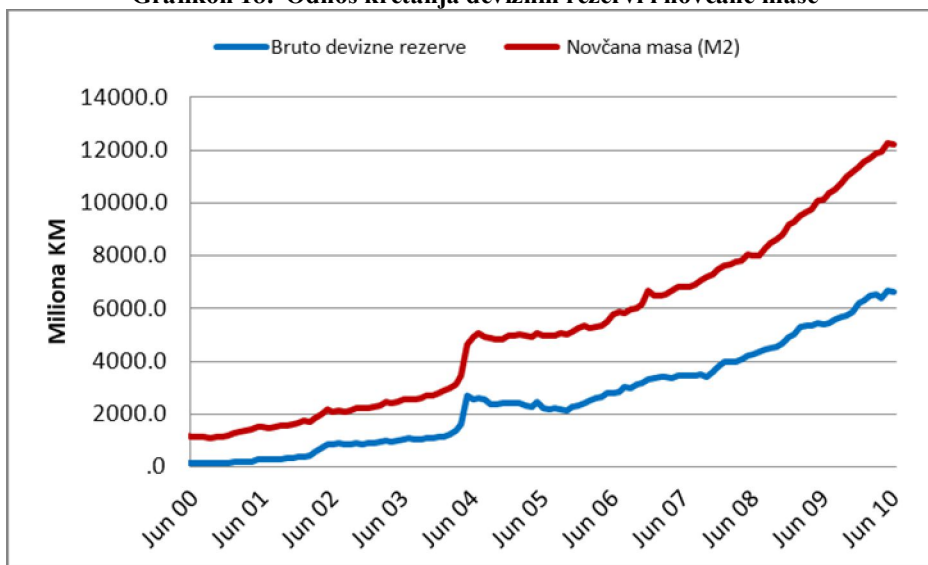
Sve kategorije kvazi novca na kraju K1 2010. godine zabilježile su godišnji rast, što se odrazilo na rast ukupnog nivoa kvazi novca i to: oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti 11,8% (učešće od 54% i iznos od oko 4,1 milijardi KM), oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti od 5,9% (učešće od 24% i iznos od 1,8 milijardi KM) i depoziti po viđenju u stranoj valuti od 17,7% (učešće od 22% i iznos od oko 1,7 milijardi KM).

Transakcijski novac (novac u užem smislu -M1) je na kraju posmatranog perioda ostvario rast od 4,6% i dostigao nivo od 5,8 milijardi KM. Do rasta ove kategorije doveo je prvenstveno rast depozita po viđenju u domaćoj valuti od 7%. Ova kategorija M1 na kraju posmatranog perioda je dostigla nivo od oko 3,9 milijardi KM. Što se tiče druge kategorije M1, gotovine izvan banaka, na kraju juna mjeseca po prvi put bilježi pozitivan rast, ali sa svega 0,2% g/g i dostiže nivo od oko 1,9 milijarde KM.

Ako se analizira valutna struktura depozita koji ulaze u sastav novčane mase (evroizacija novčane mase)³⁷ primjećuje se da su depoziti u stranoj valuti malo veći od depozita u domaćoj valuti (50,5% vs. 49,5%), što pokazuje da je povjerenje u inostranu valutu u odnosu na domaću poraslo.

Na donjem grafikonu se može primjetiti međuzavisnost između deviznih rezervi i ukupne novčane mase, kao i prilično ujednačeno kretanje trenda obje kategorije.

Grafikon 18. Odnos kretanja deviznih rezervi i novčane mase

Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine

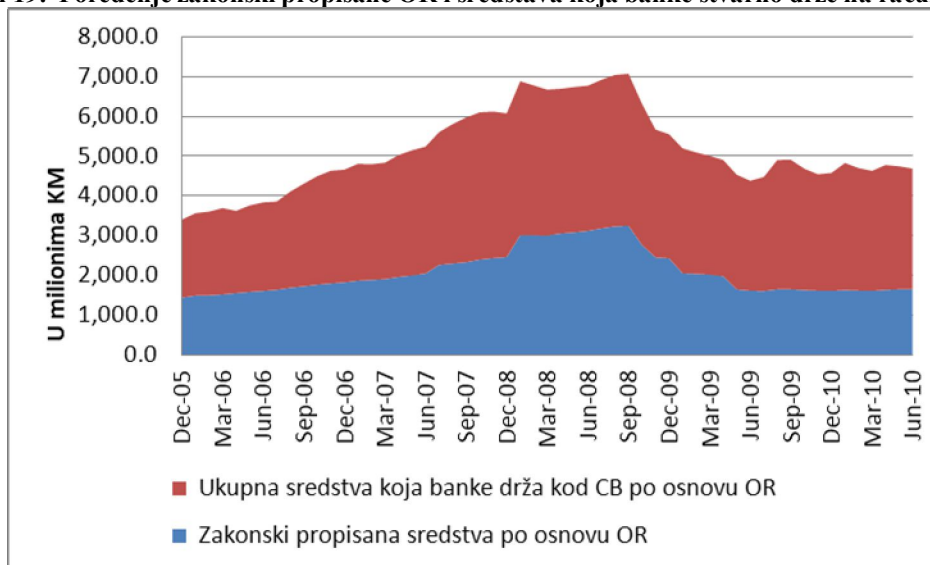
³⁵ QM - (kvazi novac) sastoji se od depozita po viđenju u stranoj valuti te oročenih i štednih depozita u stranoj i domaćoj valuti.

³⁶ M1 - (transakcijski novac) sastoji se od gotovine izvan banaka i depozita po viđenju u domaćoj valuti.

³⁷ Računa se kao odnos depozita u domaćoj i stranoj valuti u strukturi M2.

Na kraju posmatranog perioda tekuće godine osnovica za obračun obaveznih rezervi je iznosila oko 15,8 milijardi KM, što je više za samo 0,4% g/g u odnosu na isti period prethodne godine. Na kraju juna mjeseca osnovica po prvi put bilježi pozitivan rast. Ukupna sredstva za održavanje OR na računima kod CBBiH su iznosila oko 3 milijarde KM, što je više za 9,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, komercijalne banke nisu imale problema sa ispunjavanjem obaveza po osnovu OR, kao ni problema sa održavanjem likvidnosti. Tome u prilog ide činjenica da banke na svojim računima kod CBBiH drže oko 85% više sredstava iznad zakonski propisanog minimuma. Ovaj višak je u posmatranom periodu dostigao iznos od oko 1,4 milijarde KM i zabilježio rast od 22,5% g/g. Prosječna stopa po kojoj banke drže sredstva na računima kod CBBiH, a po osnovu obavezne rezerve, iznosi 19%³⁸. Ova stopa je jedan od pokazatelja likvidnosti bankarskog sektora.

Grafikon 19. Poređenje zakonski propisane OR i sredstava koja banke stvarno drže na računu kod CB

Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine

Na grafikonu gore iznad se jasno vidi razlika između sredstava za održavanje obavezne rezerve, kao i stvarnih sredstava koje banke drže na računima kod centralne banke, a iznad zakonski propisanog minimuma. U isto vrijeme, se može primjetiti da obje kategorije sredstava (zakonski propisana obavezna rezerva i ukupna sredstva po osnovu obavezne rezerve) imaju prilično ujednačen trend kretanja.

Bankarski sektor u BiH

Prema ostvarenim rezultatima u prvih šest mjeseci 2010. godine bh. bankarski sektor u znatno je lošijoj situaciji nego u istom razdoblju prošle godine. Ukupan finansijski rezultat bankarskog sektora BiH za prvih šest mjeseci 2010. godine iznosi -63,8 mil. KM.³⁹ Ukupan prihod manji je za 6,9% u odnosu na isto razdoblje prošle godine, a najveći doprinos padu dali su smanjeni prihodi po osnovu datih kredita i

³⁸ Prosječna stopa obavezne rezerve se računa kao odnos između ukupnih sredstava koja banke drže na svojim računima kod CBBiH i osnovice za obračun OR.

³⁹ Ukupan finansijski rezultat kao i ostale stavke i pokazatelji finansijskih izvješća dobiveni su sumiranjem finansijskih izvješća bankarskog sektora u FBiH i RS. Znači, radi se o nekonsolidiranim vrijednostima za bh. bankarski sektor.

poslova lizinga⁴⁰ čija stopa rasta u odnosu na isto razdoblje prošle godine iznosi -8,3%. Također, prihodi po osnovu kamatonosnih računa depozita kod depozitnih institucija i dalje su u padu (-60,5% g/g).

Ukupni krediti na kraju prvog polugodišta 2010. godine iznosili su 14,2 mlrd. KM što predstavlja pad od 1,8 g/g. Pad ukupnih kredita uzrokovan je prvenstveno smanjenim kreditima sektoru stanovništva. Ovi krediti krajem prvog polugodišta iznosili su 6,3 mlrd. KM i manji su za 3,7% g/g. Kao što je bio slučaj i u prvom kvartalu 2010. godine stanovništvo i dalje ima veću sklonost štednji nego potrošnji, što je u skladu s kretanjima na tržištu rada. U prvom polugodištu 2010. godine broj nezaposlenih osoba je u porastu, broj zaposlenih u padu, dok plaće stagniraju. Samim tim, i potražnja za kreditima je smanjena.

Iako su uvjeti banaka za plasiranje kredita i dalje rigidni, krediti plasirani sektoru nefinancijskih poduzeća bilježe skroman rast od 1,2% g/g.

Kvaliteta datih kredita pravnim osobama i stanovništvu nastavila se pogoršavati. Krediti klasificirani u A kategoriju činili su 76,4% ukupno datih kredita poduzećima i stanovništvu, dok je u istom razdoblju prošle godine učešće ovih kredita bilo 81,4%. Učešće kredita klasificiranih u kategorije B-E⁴¹ se povećalo sa 18,6% (30.06.2009.) na 22,6%. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima rizika za prvih pola godine 2010. iznosila su 704,1 mil. KM i veća su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 162,2 mil. KM, što pokazuje da bh. banke i dalje imaju problema u naplati svojih potraživanja. Najveći dio dospjelih potraživanja po kreditima i poslovima rizika banke imaju prema poduzećima.

Za razliku od ukupnih kredita, ukupni depoziti nastavljaju rast zahvaljujući prvenstveno rastu depozita stanovništva. Ukupni depoziti na kraju prvog polugodišta iznosili su 12,5 mlrd. KM i veći su u odnosu na isto razdoblje prošle godine za 7,1%. Depoziti stanovništva koji čine 48,5% ukupnih depozita iznosili su 6,1 mlrd. KM i zabilježili su stopu rasta od 15,4% g/g. Depoziti sektora nefinancijskih poduzeća bilježe znatno sporiji rast u odnosu na depozite stanovništva, tj. 3,6% g/g. Na kraju polugodišta iznosili su 3,8 mlrd. KM i učestvovali su u ukupnim depozitima sa 30,5%.

Depoziti opće vlade bilježe već dvije godine uzastopno konstantno smanjenje zbog problema nelikvidnosti gotovo svih razina vlasti. Na kraju prvog polugodišta ovi depoziti iznosili su 1,8 mlrd. KM i manji su u odnosu na prvo polugodište 2009. godine za 13,4%.

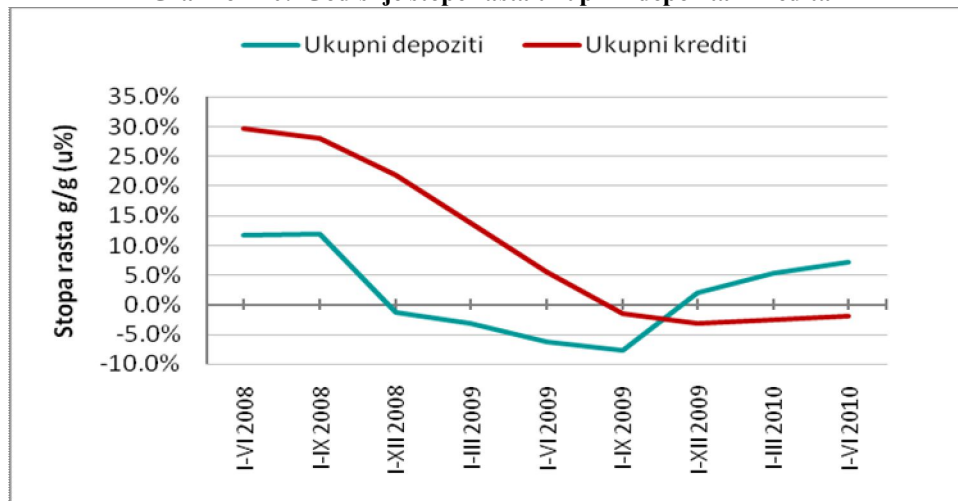
Potrebno je napomenuti da je od 01. travnja 2010. godine na snazi Odluka Agencije za osiguranje depozita BiH prema kojoj vrijednost osiguranih depozita fizičkih osoba iznosi 35 000 KM⁴².

⁴⁰ U financijskim izvješćima od dobitku/gubitku bankarskog sektora FBiH i RS prihod od kamate na date kredite dat je zajedno s poslovima lizinga. Pretpostavlja se da poslovi lizinga imaju skromno učešće u poslovnim aktivnostima banaka, tako da se stavke mogu uzeti kao pokazatelj kretanja kreditnih aktivnosti banaka.

⁴¹ Prema podacima Agencije za bankarstvo FBiH krediti klasificirani u E kategoriju iznosili su 5000 KM na kraju prvog polugodišta 2010. godine, dok prema podacima Agencije za bankarstvo RS nije bilo kredita klasificirani u E kategoriju.

⁴² <http://aod.ba/odluke.html>, pristupljeno 01.09.2010. godine

Grafikon 20. Godišnje stope rasta ukupnih depozita i kredita

Izvor: Centralna banka BiH

Prema podacima entitetskih agencija za bankarstvo i dugoročne i kratkoročne ponderirane prosječne kamatne stope bilježe pad u odnosu na prvo polugodište 2009. godine.

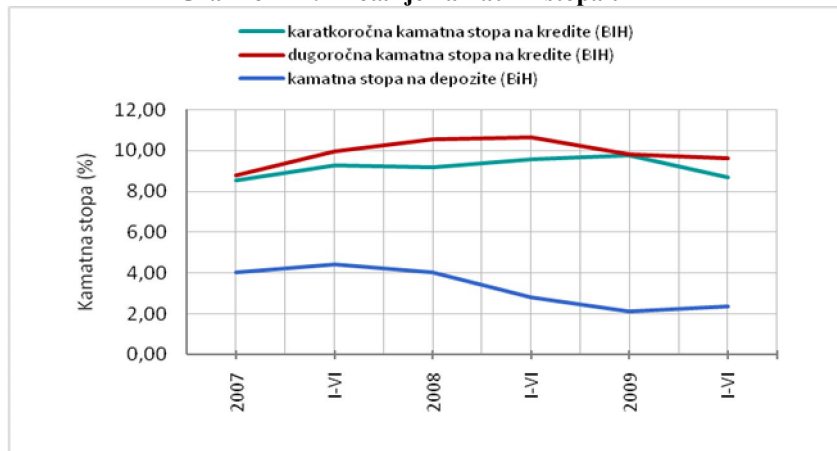
Ukupna ponderirana prosječna efektivna kamatna stopa⁴³ (EKS) na kredite u BiH krajem prvog polugodišta iznosila je 9,18% i manja je u odnosu na isto razdoblje prošle godine godine za 0,72 postotna boda. Ponderirana prosječna kratkoročna EKS na kredite u BiH također je zabilježila smanjenje u odnosu na prvo polugodište 2009. godine u iznosu od 0,87 postotnih bodova, dok je ponderirana prosječna dugoročna EKS zabilježila smanjenje u iznosu od 1 postotni bod.

Ukupna ponderirana prosječna EKS na depozite⁴⁴ u BiH na kraju prvog polugodišta tekuće godine iznosila je 2,38% i karakterizira je smanjenje u odnosu na isto razdoblje prošle godine u iznosu od 0,45 postotnih bodova, dok u odnosu na kraj godine bilježi rast od 0,26 postotnih bodova.

⁴³ Ukupna ponderirana efektivna kamatna stopa na plasirane kredite za cijelu BiH (kao i kratkoročna i dugoročna EKS za BiH) dobivena je ponderiranjem ukupne efektivne kamatne stope na kredite za RS i ukupne efektivne kamatne stope na kredite u FBiH. Kao ponderi su korištena učešća ukupnih plasmana u FBiH i ukupnih plasmana u RS u ukupnim plasmanima u BiH. Podaci o iznosu plasmana i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo.

⁴⁴ Ukupna ponderirana efektivna kamatna stopa na depozite u BiH dobivena je ponderiranjem ukupne efektivne kamatne stope na depozite u RS i iste u FBiH. Kao ponderi su korišteni udjeli depozita u RS i FBiH u ukupnim depozitima u BiH. Podaci o iznosu depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su od entitetskih agencija za bankarstvo. Prosječne kamatne stopa na kredite i depozite koje objavljuje Centralna banka BiH dat je u Prilogu.

Grafikon 21. Kretanje kamatnih stopa u BiH

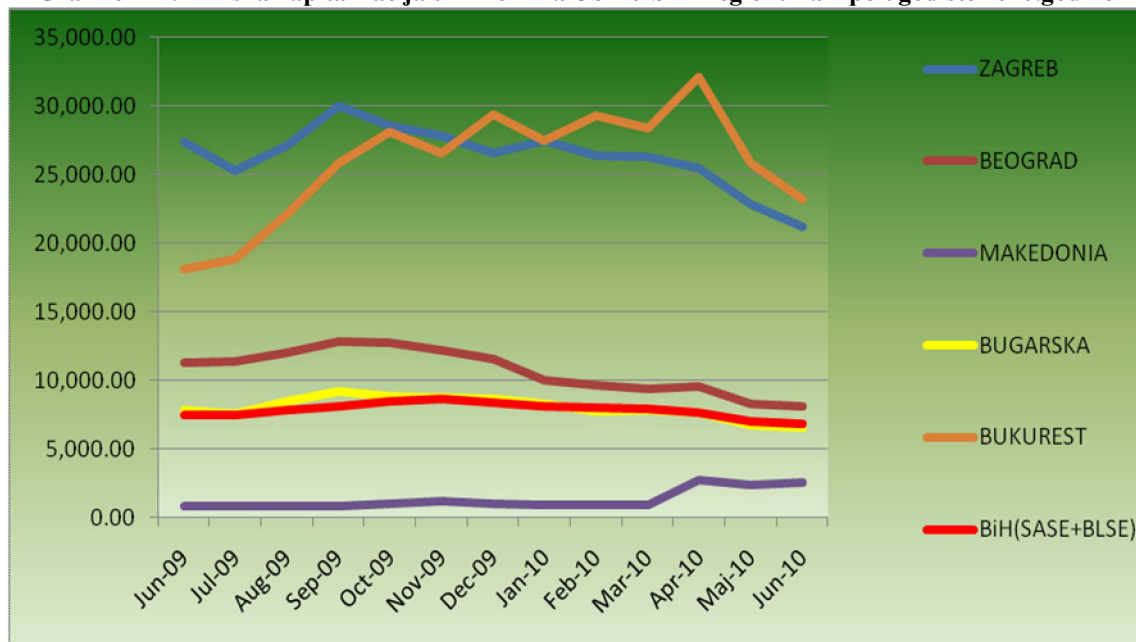

Izvor: Entitetske agencije za bankarstvo

Tržište kapitala

U prvom polugodištu 2010.godine se nastavila blaga stagnacija berzanskih indeksa na svjetskim finansijskim tržištima kao posljedica globalnih ekonomskih tokova.

Grafikon 22. Tržišna kapitalizacija u milionima USD u SEE regionu za 1 polugodište 2010.godine

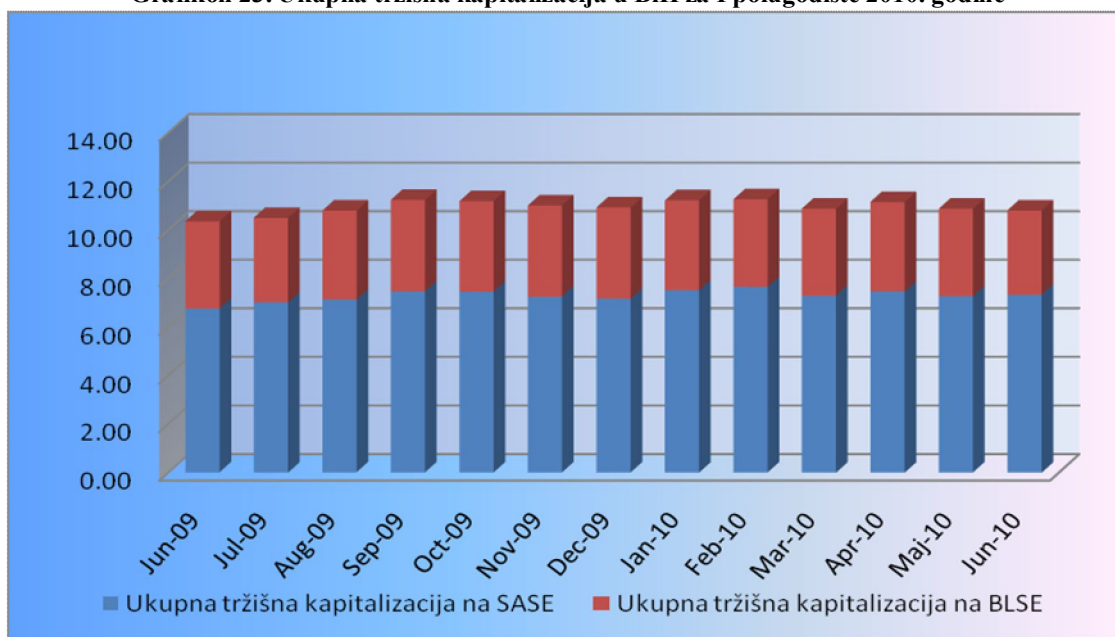
Izvor :FEAS(Federation of Euro-Asian Stock Exchanges)

Slično stanje je i na Sarajevskoj i Banjaalučkoj berzi koje bilježe blagi pad prometa i ukupne kapitalizacije u odnosu na isti period u 2009. godini.

Tržišna kapitalizacija

Ukupna tržišna kapitalizacija⁴⁵ Sarajevske i Banjalučke berze (SASE i BLSE) iznosila je na kraju juna. 2010. godine 10,79 milijardi KM što predstavlja povećanje od 4,35 % u poređenju sa iznosom kapitalizacije na u na kraju juna 2009.godine mada je još evidentno manja u odnosu na kraj juna 2008.godine (35,63%).

Grafikon 23. Ukupna tržišna kapitalizacija u BiH za I polugodište 2010. godine

Izvor : SASE i BLSE

Indeksi

Pad Indeksa investicijskih fondova Sarajevske i Banjalučke berze (BIFX i FIRS)⁴⁶, koji je počeo u septembru 2009. godine se nakratko zaustavio na kraju prvog kvartala 2010. godine, te nastavio lagani pad oba indeksa u prvome polugodištu 2010.godine.

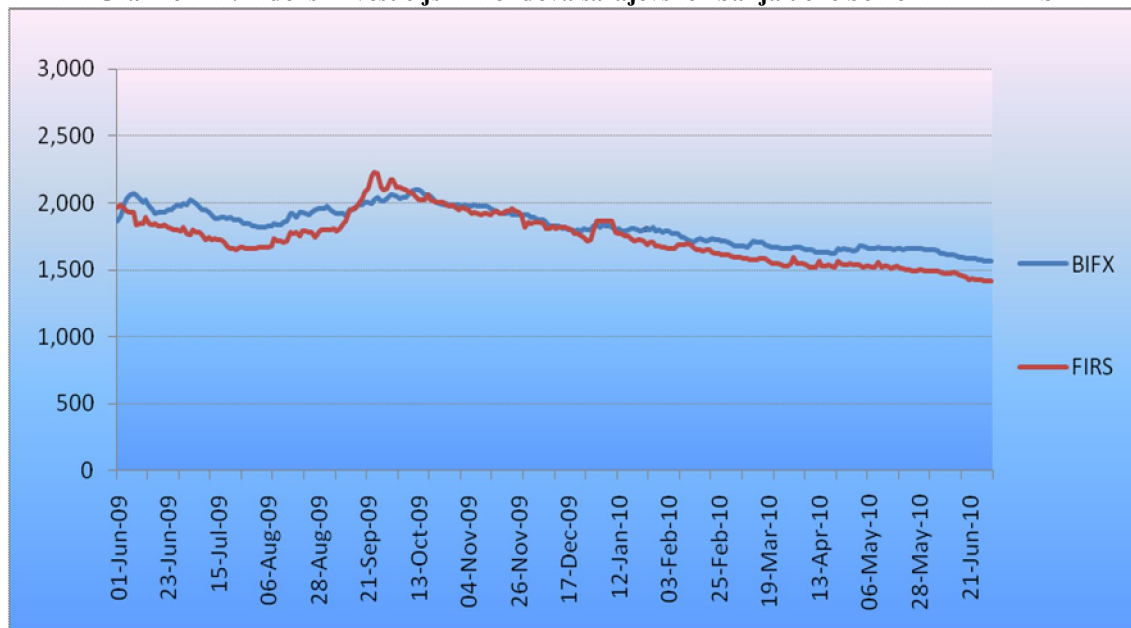
Vrijednost BIFX-a je iznosila je 1,569.82 poena na dan 30.juna 2010.godine. Apsolutna promjena iznosila je -423.4 indeksnia poena, što predstavlja pad od 21,2% u odnosu na vrijednosti na kraju juna 2009. godine.

Vrijednost FIRS-a na dan 30.juna.2010. godine je iznosila 1,418.36 poena i u odnosu na vrijednost 30.juna 2009. godine zabilježila pad od 21,8%, dok je apsolutna promjena iznosila je -394.7 indeksnia poena.

⁴⁵ Kapitalizacija – zbir produkata cijena dionica i obima dionica kojima se trgovalo na berzama;

⁴⁶ Indeksi obje berze izračunati su na osnovu prosječne cijene dionica 11 najuspješnijih investicijskih fondova u slučaju Sarajevske berze (BIFX) i 13 IF-ova Banjalučke berze (FIRS).

Grafikon 24. Indeksi investicijskih fondova sarajevske i banjalučke berze BIFX i FIRS

Izvor : SASE i BLSE

Identičnu sliku kretanja na BiH berzama vidimo i kroz reprezentativne indekse Sarajevske(SASX-10 i SASX-30) i Banjalučke berze (BIRS i ERS-10) koji predstavljaju kretanje cijena dionica najuspješnijih kompanija listiranih na te dvije berze⁴⁷.

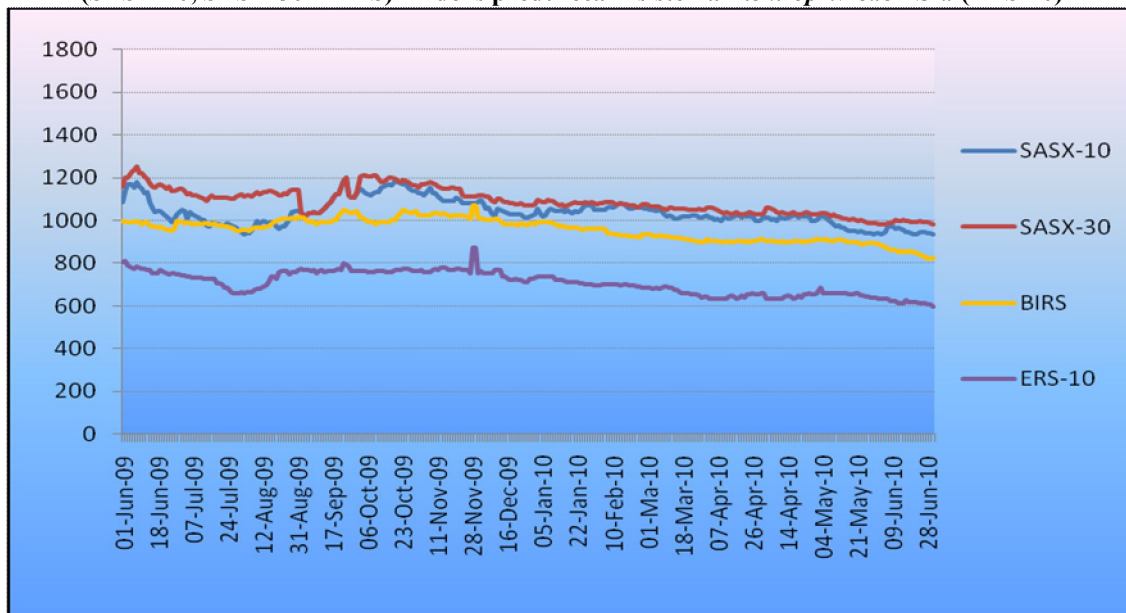
U periodu od 30.06.2009. do 30.06.2010. godine vrijednost SASX-10 je smanjena za 108 indeksna poena, što predstavlja pad od 10%. Reprezentativni index sarajevske berze SASX-30 čije je praćenje počelo u martu 2009. godine evidentirao je pas od 167 indeksna poena odnosno pad od 15%.

U istom periodu BIRS je od 30.06.2009. do 30.06.2010. godine ostvario pad od 167 indeksna poena odnosno pad od 17% dok je ERS-10 zabilježio pad od 149 indeksna poena, odnosno pad od 20%.

⁴⁷ **U sastav SASX-10 ulaze:** JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, BH-Telecom d.d. Sarajevo, Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, Fabrika duhana Sarajevo d.d. Sarajevo, Energoinvest d.d. Sarajevo, Bosnalijek d.d. Sarajevo, Energopetrol d.d. Sarajevo, IK Banka d.d. Zenica, Hidrogradnja d.d. Sarajevo, Šipad Komerc d.d. Sarajevo. **U sastav BIRS sa 13.11.2009. godini ulaze:** Birač a.d. Zvornik, Banjalučka pivara a.d. Banja Luka, Boksit a.d. Milići, ZTC Banja Vrućica a.d. Teslić, Čistoća a.d. Banja Luka, Hemijska industrija destilacija a.d. Teslić, Elektrodistribucija a.d. Pale, Elektrokrajina a.d. Banja Luka, Elektrohercegovina a.d. Trebinje, Elektro - Bijeljina a.d. Bijeljina, Elektro Doboj a.d. Doboj, Željeznice RS a.d. Doboj, Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad, Hidroelektrane na Trebišnjici a.d. Trebinje, Kosig Dunav osiguranje a.d. Banja Luka, Krajina GP a.d. Banja Luka, Metal a.d. Gradiška, Mira a.d. Prijedor, Meridian a.d. Banja Luka, Nova banka a.d. Banja Luka, Prijedor putevi a.d. Prijedor, Rafinerija ulja a.d. Modriča, RiTE Gacko a.d. Gacko, Rafinerija nafte a.d. Bosanski Brod, RiTE Ugljevik a.d. Ugljevik, Semberija PD a.d. Bijeljina, Telekom Srpske a.d. Banja Luka, Tržnica a.d. Banja Luka, Vitaminka a.d. Banja Luka, Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad. **U sastav ERS-10 ulaze** Elektrodistribucija a.d. Pale, RiTE Ugljevik a.d. Ugljevik, Elektrohercegovina a.d. Trebinje, Elektro - Bijeljina a.d. Bijeljina, Elektro Doboj a.d. Doboj, Hidroelektrane na Drini a.d. Višegrad, Hidroelektrane na Vrbasu a.d. Mrkonjić Grad, Hidroelektrane na Trebišnjici a.d. Trebinje, RiTE Gacko a.d. Gacko, Elektrokrajina a.d. Banja Luka

Kao što se vidi na grafu ispod, SASX-10, SASX-30, BIRS i ERS-10 bilježe gotovu identičan umjeren pad vrijednosti indeksa do kraja prvog polugodišta.

Grafikon 25. Indeksi najuspješnijih kompanija na Sarajevskoj i Banjalučkoj berzi (SASX-10, SASX-30 i BIRS) i indeks preduzeća iz sistema Elektroprivrede RS-a (ERS-10)

Izvor : SASE i BLSE

Ukupni promet

Ukupni promet na BiH berzama u prvom polugodištu je iznosio **118,79** miliona KM, što iznosi pad prometa od 37,7% u odnosu na promet u prvom polugodištu 2009.godine.

Ukupan promet u prvom polugodištu 2010. godine na **Sarajevskoj berzi** iznosio je 51,9 miliona KM. što čini 43,7% od ukupnog ostvarenog prometa u BiH.

Poredeći ukupnu ostvarenu vrijednost prometa u prvom polugodištu 2010. godine sa vrijednošću ukupnog prometa u prvom polugodištu 2009. godine SASE bilježi pad od 49%.

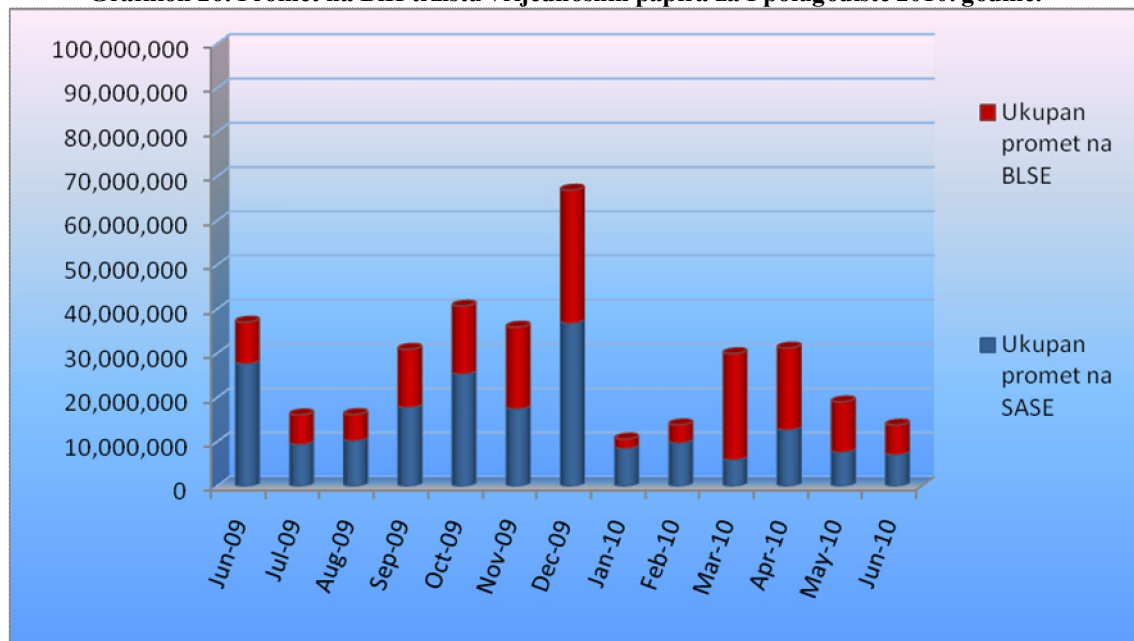
Najveći pojedinačni ostvareni promet dionicama na sarajevskoj berzi u prvom polugodištu 2010.godine su ostvarili Bosnalijek d.d. Sarajevo 4,8 miliona KM, emitent ZIF BIG Investiciona grupa dd Sarajevo 2,7 miliona KM, zatim RMU Kamengrad d.d. Sanski Most 2,8 miliona KM, JP Elektroprivreda BIH d.d. Sarajevo 3,3 miliona KM, i BH Telecom d.d. Sarajevo 3,5 miliona KM. RMU "Banovići" d.d. Banovići 1,4miliona KM.

Ukupan promet u prvom polugodištu u 2010. godini na **Banjalučkoj berzi** je iznosio 66,9 miliona KM što čini 56,3% od ukupnog prometa. Poredeći ostvarenu vrijednost u prvom polugodištu 2010. godine sa vrijednošću ostvarenog prometa u prvom polugodištu 2009. godini BLSE bilježi pad od 24,8%.

Najveći utjecaj na ostvareni promet u polugodištu 2010. godine je ostvaren je dionicama Balkan Investment Bank AD Banja Luka 28,4 miliona KM, Telekom Srpske AD Banja Luka 3,6 miliona KM, Elvaco

AD Bijeljina 2,7 miliona KM, Opština Laktaši 2 miliona KM, te zatim dionicama ZIF Kristal invest fond AD Banja Luka ,087 miliona KM.

Grafikon 26. Promet na BiH tržištu vrijednosnih papira za I polugodište 2010. godine.

Izvor : SASE i BLSE

IV VANJSKI SEKTOR

U prvom polugodištu 2010. godine zabilježeno je sljedeće:

- Ukupna robna razmjena sa inostranstvom iznosila je 9,6 milijardi KM, što je povećanje od oko 13% u odnosu na isti period 2009. godine;
- Ostvaren je izvoz u iznosu od 3,3 milijarde KM, što povećanje od čak 32,5% u odnosu na isti period 2009. godine;
- Uvoz je ostvaren u iznosu od 6,2 milijarde KM; povećana je vrijednost i uvoza za 4,5% u odnosu na prvo polugodište 2009. godine;
- Spoljnotrgovinski deficit je zabilježen u iznosu od 2,8 milijarde KM i u odnosu na isti period prošle godine smanjen je za 16,3%;
- Pokrivenost uvoza izvozom je u nešto boljem omjeru nego prošle godine i iznosi 54,2%.

Robna razmjena BiH sa inostranstvom

Glavni indikatori

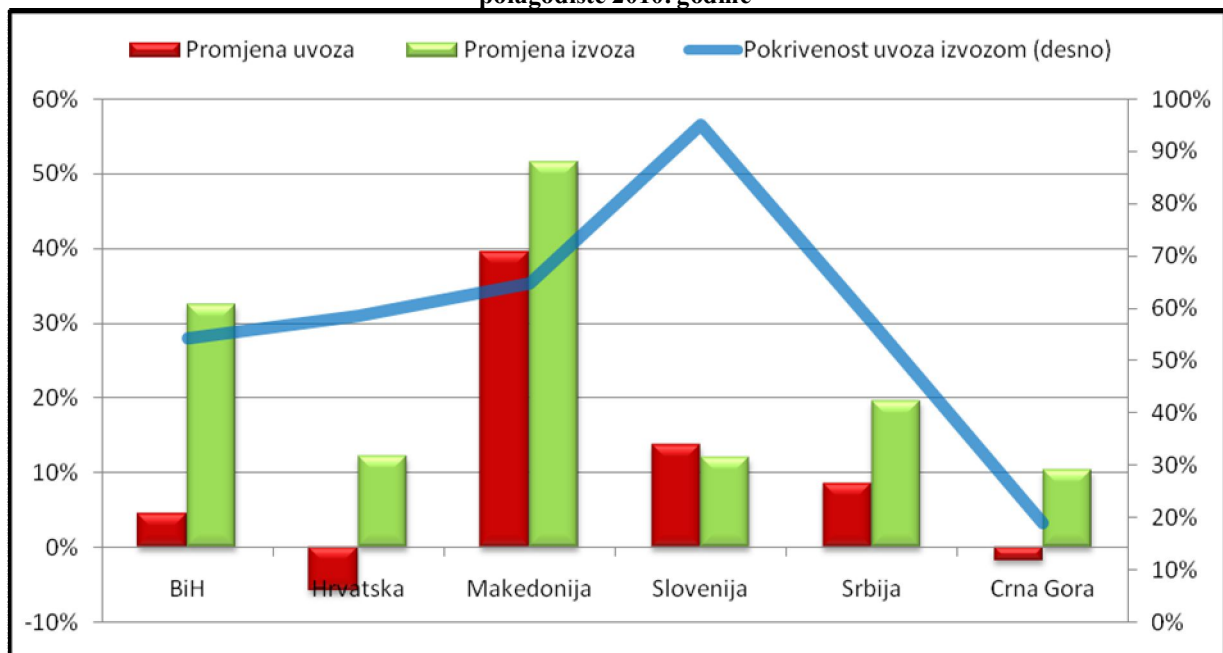
U tabeli broj 5 daje se pregled glavnih inidkatora sa osvrtom na ranije izvještajne periode:

Tabela 5. Spoljnotrgovinski indikatori za P1 2010. godine i za prethodne izvještajne periode

U hiljadama KM	P1 2005	P1 2006	P1 2007	P1 2008	P1 2009	P1 2010
Izvoz roba	1.756.914	2.415.120	2.865.232	3.349.467	2.550.793	3.379.356
Promjena izvoza	26,70%	37,46%	18,64%	16,90%	-23,84%	32,48%
Uvoz roba	4.843.602	4.997.831	6.443.372	7.977.907	5.957.117	6.228.155
Promjena uvoza	13,40%	3,18%	28,92%	23,82%	-25,33%	4,55%
Trgovinski bilans (Izvoz – Uvoz)	-3.086.688	-2.582.711	-3.578.140	-4.628.440	-3.406.324	-2.848.799
Promjena trgovinskog bilansa	27,40%	-16,33%	38,54%	29,35%	-26,40%	-16,37%
Ukupna trgovina (Izvoz + Uvoz)	6.600.516	7.412.951	9.308.604	11.327.374	8.507.910	9.607.511
Promjena ukupne trgovine	10,30%	12,31%	25,57%	21,69%	-24,89%	12,92%
Pokrivenost uvoza izvozom	36,27%	48,32%	44,47%	41,98%	42,82%	54,26%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Grafikon 27. Promjene uvoza i izvoza, te stope pokrivenosti uvoza izvozom zemalja regiona za prvo polugodište 2010. godine

Izvor: Agencije za statistiku odabranih zemalja

Iz predhodnog grafikona vidljivo je da je u svim zemljama regiona došlo do značajnog povećanja izvoza gdje prednjači Makedonija u kojoj je izvoz u prvoj polovini 2010. godine rastao za više od 50% u odnosu na isti period prošle godine, dok je izvoz umanjeno za čak 42%. Najmanje promjene u uvozu i izvozu u odnosu na prvo polugodište 2009. godine ostvarila je Hrvatska i Crna Gora.

Daleko najbolju pokrivenost uvoza izvozom ostvaruje Slovenija u iznosu od čak 95%, dok najslabiju pokrivenost izvoza uvozom realizira Crna Gora i to samo 19% što je i razumljivo s obzirom da je to relativno mala ekonomija koja je uvozno orijentisana i koja nema značajnih izvoznih perspektiva.

Struktura robne razmjene BiH sa inostranstvom po proizvodima

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim stavkama za prvo polugodište 2010. godine vidljivo je da su nafta i naftni derivati; mašine i aparati; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; proizvodi mineralnog porijekla u koje je uključena električna energija, rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u prvom polugodištu 2010. godine ostvarila uvoz u iznosu 6,2 milijarde KM u okviru čega su se najviše uvozili proizvodi mineralnog porijekla, gdje dominiraju **nafta i naftni derivati** u iznosu od 1,2 milijarde KM. U odnosu na isti period prošle godine, ostvaren je rast uvoza ove vrste proizvoda za 35%. Ovako značajan rast vrijednosti uvoza nafte i derivata je u najvećoj mjeri posljedica povećanja cijena nafte na svjetskom tržištu u odnosu na cijene koje su bilježene tokom prve polovine

2009. godine, ali i veće potrošnje nafte koja je uzrokovana većom proizvodnjom. Proizvodi mineralnog porijekla u ukupnom uvozu za prvo polugodište 2010. godine učestvuju sa 19,8%.

Mašine, aparati i mehanički uređaji čiji je uvoz u prvom polugodištu 2010. godine iznosio 786 miliona KM. U odnosu na prvo polugodište prošle godine, uvoz mašina, aparata i mehaničkih uređaja je pao za 11,7%, dok u ukupnom uvozu učestvuje sa 12,6%. Ovako značajan pad uvoza mašina i aparata ogleda se u tome da su mnoge firme zbog ekonomske krize umanjile svoju proizvodnju a samim time i potrebu za uvozom ove kategorije proizvoda, što sugerise da se radi o relanom padu uvoza.

Izvoz mašina, aparata i mehaničkih uređaja iznosi 334 miliona KM i u ukupnom izvozu učestvuje sa 10%, izvoz ove kategorije proizvoda ostavrio je rast od 14,3% u odnosu na isti period prošle godine.

Značajan udio u strukturi bosanskohercegovačkog uvoza zauzimaju **prehrambene prerađevine** kojih je u prvom polugodištu 2010. godine uvezeno u iznosu od 647 miliona KM, što čini 10,4% ukupnog uvoza BiH. U odnosu na isti period prošle godine ostvaren je blagi pad uvoza ove kategorije proizvoda u iznosu od 2%.

Vrijednost uvoza **proizvoda hemijske industrije** je 652 miliona KM (što čini 10,5% ukupnog uvoza BiH), a u odnosu na prošlu godinu ostvaren je blagi rast uvoza proizvoda hemijske industrije za 4%. Od proizvoda hemijske industrije, BiH je najviše uvozila farmaceutske i kozmetičke proizvode.

Sljedeća značajna uvozna stavka su **bazni metali** kojih je BiH uvezla u iznosu od 562 miliona KM, a u vrijednosti ukupnog uvoza učestvuju sa 9%. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminija. Zbog posljedica ekonomske krize koja se najviše odrazila na metalnu industriju tokom prvog polugodišta 2009. godine, ove godine zabilježen je oporavak u metalnoj industriji što je rezultiralo rastom uvoza baznih metala od 11,6% u odnosu na isti period prošle godine.

Na strani izvoza baznih metala situacija se izuzetno popravila, jer je u prvoj polovini 2010. godine rast izvoza iznosio nevjerovatnih 61%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 767 miliona KM ove kategorije proizvoda. To se svakako odražava na najuspješnije kompanije u metalnom sektoru "Aluminij" i "Mittal Steel" koje su prošle godine bile suočene sa otpuštanjem radnika, odgađanjem narudžbi, a samim time i smanjenim kapacitetom proizvodnje. Ove godine situacija ja znatno bolja i vrlo je bitno pronaći načina za održavanje postojećeg, ali i uspješniji izvoz baznih metala, jer oni u ukupnom izvozu učestvuju sa 22,7% i svakako su najbolji BH izvozni potencijal.

Značajna kategorija izvoza je **električna energija** čija je izvozna vrijednost 290 miliona KM i koja se nalazi u okviru proizvoda mineralnog porijekla kojih koje je BiH izvezla u iznosu od 621 miliona KM, što čini 18,4% od ukupno ostvarenog izvoza. Rast izvoza električne energije u prvom polugodištu 2010. godine u odnosu na isti period prošle godinu iznosi 12,4%. Bitno je spomenuti da BiH u spoljnoj trgovini sa električnom energijom ostvaruje suficit, a pored toga BiH je lider u proizvodnji električne energije u poređenju sa zemljama regiona.

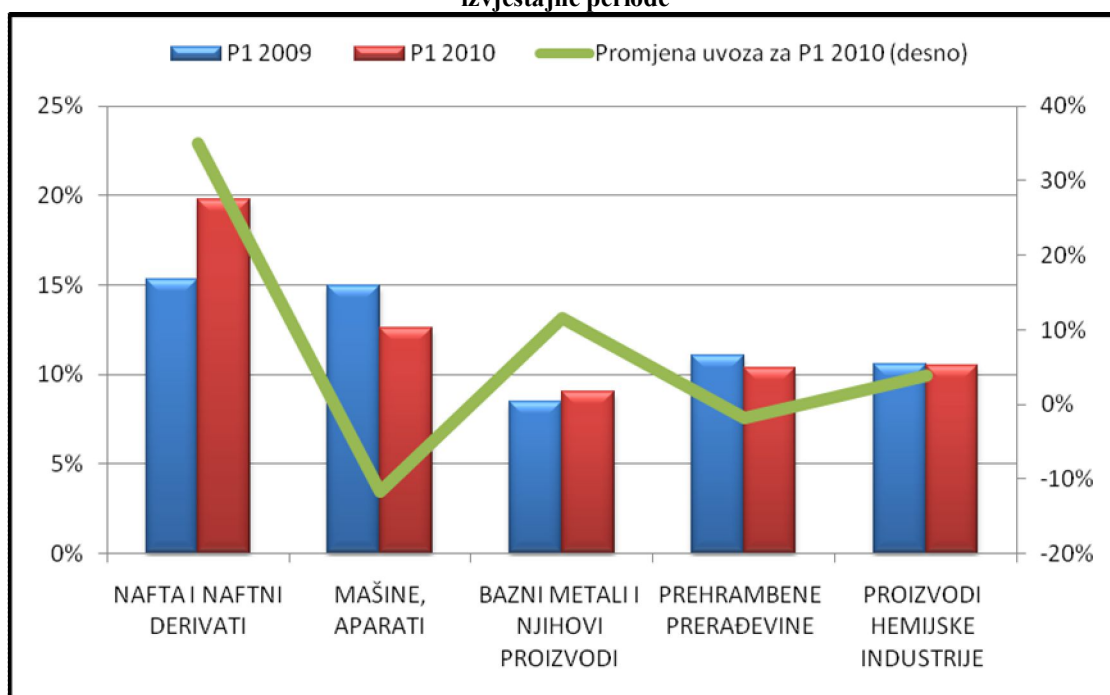
Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen **namještaj** u P1 2010. godini ostvarila je izvoz od 330 miliona KM i učešće u ukupnom izvozu od 9,8%. U odnosu na isti period prošle godine izvoz namještaja doživio je rast od čak 30,6%. Međutim, bitno je spomenuti da industrija proizvodnje namještaja u BiH je u usponu i za očekivati je veći izvoz u narednom periodu, a samim time i korigovanje stope rasta izvoza s obzirom da namještaj ostvaruje značajan udio ukupnog izvoza BiH i to na tržišta Evropske unije

Drvo i proizvodi od drveta još uvijek su jedna od značajnijih izvoznih kategorija proizvoda BiH, ali nažalost pad izvoza iznosi 1,3% i pored činjenice da izvoz drveta i njegovih proizvoda u ukupnom izvozu učestvuje sa 5,5%. BiH je u prvoj polovini 2010. godine na inozemna tržišta izvezla drveta i njegovih proizvoda u iznosu od 185 miliona KM.

Značajno je za prvo polugodište 2009. godine spomenuti još izvoz odjeće, obuće i proizvoda hemijske industrije, zajednička karakteristika za spomenute kategorije proizvoda su značajne stope rasta izvoza u odnosu na isti period 2009. godine.

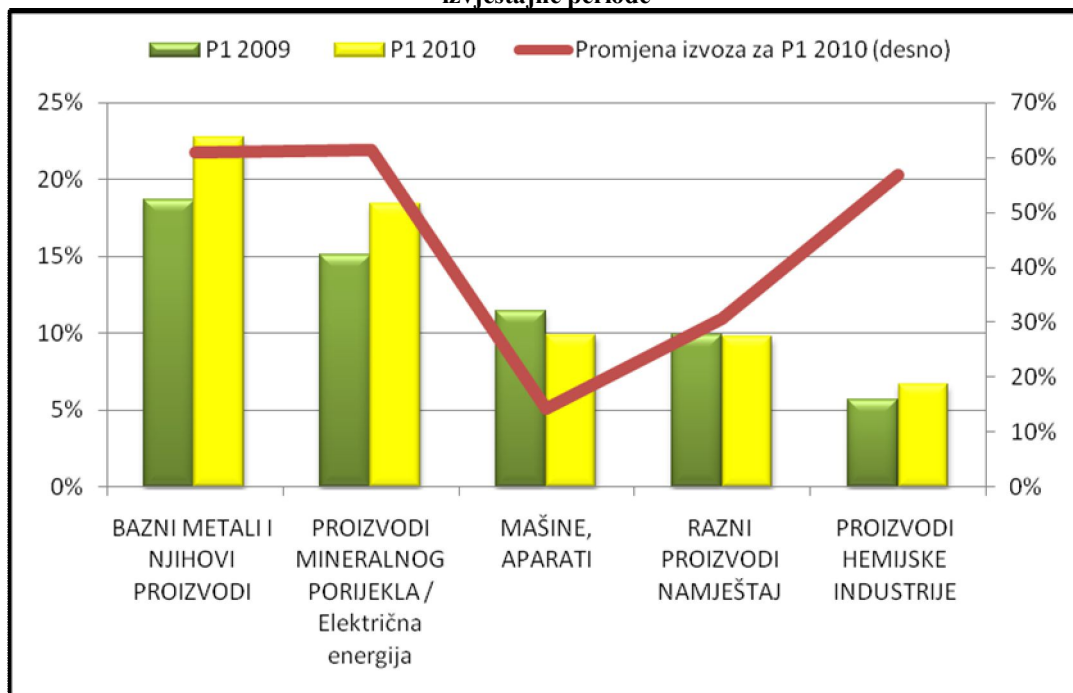
U narednim grafikonima dat je prikaz kategorija proizvoda koji imaju najveće učešće kako u ukupnom uvozu, tako i u ukupnom izvozu u prvom polugodištu 2010. godine.

Grafikon 28. Učešće pojedinih kategorija proizvoda u ukupnom uvozu za P1 2010. godine i za prethodne izvještajne periode

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Grafikon 29. Učešće pojedinih kategorija proizvoda u ukupnom izvozu za P1 2010. godine i za prethodne izvještajne periode

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Struktura robne razmjena BiH sa inostranstvom posmatrana po zemljama porijekla uvozne robe i destinacijama izvoza

Struktura porijekla robe unutar bosanskohercegovačkog uvoza ostvarenog u prvoj polovini 2010. godine ukazuje na činjenicu da grupu zemalja naših najznačajnijih dobavljača čini 5 zemalja: Hrvatska, Njemačka, Srbija, Italija i Rusija. Nabrojane zemlje su ujedno i najveći izvoznici roba iz Bosne i Hercegovine, ali Rusija ne spada u pet najvećih zemalja u kojih BiH izvozi već je to Slovenija. Vrijednost ukupnog izvoza prema ovih pet zemalja iznosi 2,1 milijardu KM, odnosno 64,4% vrijednosti cjelokupnog izvoza iz BiH. U poređenju sa istim periodom prošle godine kada je izvoz u ovih pet zemalja iznosio 1,7 milijardi KM došlo je do rasta vrijednosti izvoza od 26,8%.

U isto vrijeme 35,6% izvoza BiH odlazi na ostale zemlje. Po robnoj strukturi, unutar bosanskohercegovačkog izvoza prevladavaju metali i njihovi proizvodi, proizvodi niske stope obrade, rezervni dijelovi za auto industriju gdje naša zemlja ima jak klaster kao i električna energija, tj. proizvodi niskog stepena obrade.

BiH je najviše uvozila iz **Hrvatske**. U uvozu iz Hrvatske u prvoj polovini 2010. godine preovladava nafta u vrijednosti od 305 miliona KM što čini 24% od ukupno uvezene robe iz Hrvatske. Iz Hrvatske se još u velikom broju uvoze prehrambene prerađevine i to u vrijednosti od 173 miliona KM. BiH je na hrvatsko tržište najviše izvozila električnu energiju u vrijednosti od 98 miliona KM i bazne metale (aluminij, željezo i čelik) čija je izvozna vrijednost iznosila 190 miliona KM.

Iz **Njemačke** su se najviše uvozili automobili, te mašine i aparati, u nešto većem mjeri nego u prvoj polovini 2009. godine. Uvoz mašina i strojeva iz Njemačke u prvoj polovini 2010. godine iznosio je 267 miliona KM, što je svakako uticaj smanjene ekonomske aktivnosti BH proizvođača. Pad uvoza mašina i aparata u prvoj polovini 2010. godine u odnosu na isti period prošle godine iznosi 11,7%.

Njemačka iz BiH u najvećoj mjeri uvozi namještaj i rezerve dijelove za svoju auto industriju. U prvoj polovini 2010. godine BiH je na njemačko tržište izvezla namještaja u vrijednosti od 280 miliona KM ili 56% od ukupno ostvarenog izvoza na njemačko tržište. Pored namještaja, Njemačka je iz BiH uvezla rezervnih auto dijelova u iznosu od 65 miliona KM, a firme koje su najzaslužnije za taj izvoz su: "TMD" Gradačac i "Unico Filter" iz Tešnja.

BiH je ostvarila značajan uvoz i iz **Italije** u prvoj polovini 2010. godine u vrijednosti od 567 miliona KM, što u poređenju sa istim periodom prošle godine rezultira padom uvoza od 11,2%. Iz Italije najviše su se uvozili metali te mašine i strojevi.

BiH je na italijansko tržište izvezla robe u vrijednosti od 445 miliona KM i u poređenju sa prvom polovinom 2009. godine uočljiv je rast izvoza od čak 30,2%. U Italiju su se najviše izvozili namještaj i bazni metali.

Srbija u BiH najviše izvozi prehrambene prerađevine i bazne metale. Ukupno ostvareni uvoz iz Srbije iznosi 566 milion KM i u poređenju sa uvozom ostvarenim u prvoj polovini prošle godine primjetan je rast u iznosu od 11,2%. BiH je u Srbiju u najvećoj mjeri izvozila električnu energiju i naftu kojih je za prvo polugodište 2010. godine izvezeno u vrijednosti od 212 miliona KM. Izvoz u Srbiju se povećao za čak 36,6%

Uvoz iz **Rusije** iznosi 570 miliona KM od čega 517 miliona Km otpada na uvoz mineralnih goriva i maziva.

Tabela 6. Uvoz, izvoz, trgovinski deficit i promjena uvoza i izvoza sa glavnim trgovinskim partnerima za P1 2010. godine u poređenju sa P1 2009. godine

ZEMLJE	P1 2009			P1 2010			Promjena uvoza P1 2010/P1 2009	Promjena izvoza P1 2010/P1 2009
	Uvoz	Izvoz	Deficit	Uvoz	Izvoz	Deficit		
Hrvatska	890.497	465.304	-425.193	895.904	477.866	-418.038	0,6%	2,7%
Njemačka	676.799	376.182	-300.617	661.645	521.405	-140.240	-2,2%	38,6%
Italija	638.506	342.383	-296.123	566.901	445.705	-121.196	-11,2%	30,2%
Srbija	591.409	319.331	-272.078	656.866	436.274	-220.592	11,1%	36,6%
Slovenija	376.302	214.225	-162.077	374.733	296.236	-78.497	-0,4%	38,3%
Ostale zemlje	2.783.604	833.368	-1.950.236	3.072.106	1.201.870	-1.870.236	10,4%	44,2%
UKUPNO	5.957.117	2.550.793	-3.406.324	6.228.155	3.379.356	-2.848.799	4,5%	32,5%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Posmatrajući ukupnu robnu razmjenu BiH sa regionalnim grupacijama u prvoj polovini 2010. godine, najveći obim trgovine BiH je ostvarila sa zemljama članicama EU i to u iznosu od skoro 50% od ukupnog obima spoljne trgovine. Uvoz iz zemlja članica EU u prvoj polovini 2010. godine iznosio je 2,8 milijardi

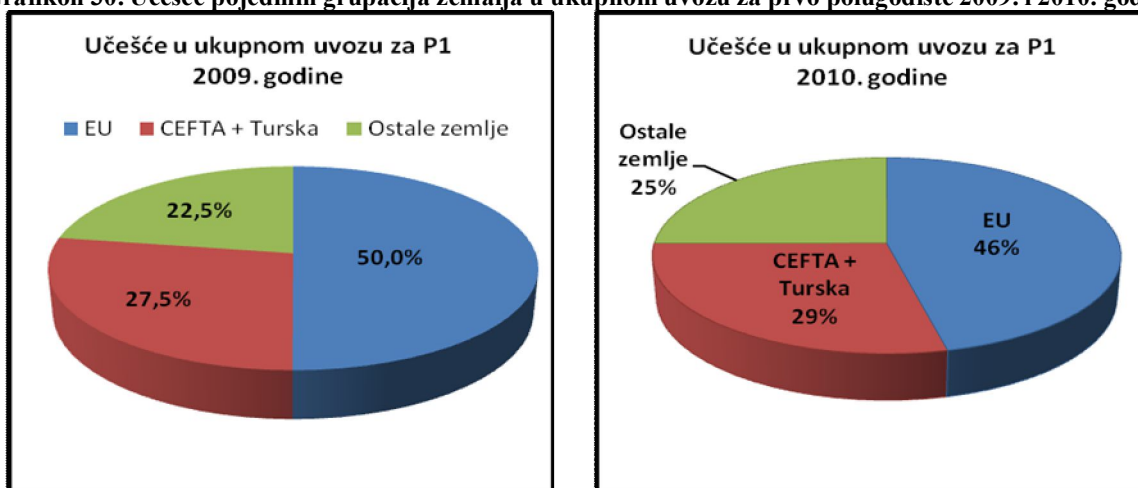
KM i u poređenju sa istim periodom prošle godine doživio je pad u iznosu od 1,7%. Izvoz na tržište EU iznosio je 1,8 milijardi KM i u poređenju sa prvom polovinom 2009. godine povećan je za čak 33,6%.

Obzirom da je sredinom 2008. godine BiH potpisala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa EU koji, između ostalog, donosi postepeno ili potpuno ukidanje carina na proizvode porijeklom iz EU, očekuje se da će se nastaviti trend sve većeg obima trgovine BiH sa EU.

Što se tiče strukture roba koje BiH izvozi uvozi u zemlje članice EU, može se reći da je on sličan kao kod Njemačke, Italije i Slovenije, jer su te zemlje ujedno i glavni trgovinski partneri BiH i članice EU.

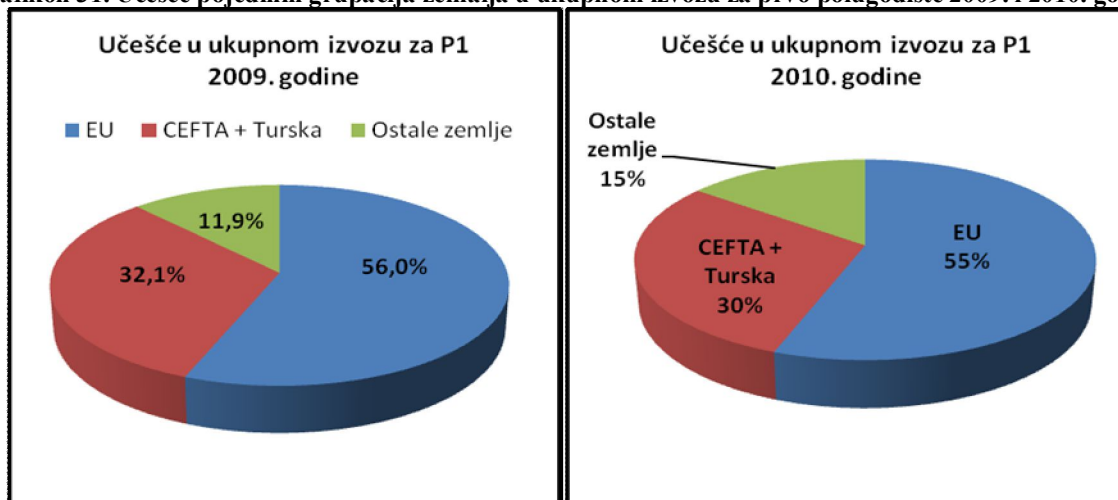
Trgovinski deficit koji je BiH postigla u robnoj razmjeni sa zemljama članicama EU, manji je za 34,2% i iznosi oko jedne milijarde KM u odnosu na prošlu godinu kada je trgovinski deficit za prvih šest mjeseci dostigao vrijednost od 1,5 milijardi KM. Ovo smanjenje trgovinskog deficita rezultat je poboljšanja izvoza na tržišta EU, dok je kao što je već rečeno uvoz iz zemalja EU doživio blagi pad.

Grafikon 30. Učešće pojedinih grupacija zemalja u ukupnom uvozu za prvo polugodište 2009. i 2010. godine

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Grafikon 31. Učešće pojedinih grupacija zemalja u ukupnom izvozu za prvo polugodište 2009. i 2010. godine

Izvor: Agencija za statistiku BiH

BiH je sa zemljama "CEFTA + Turska" ostvarila obim trgovine koji obuhvata 29,1% od ukupnog obima spoljne trgovine, te u odnosu na prvu polovinu 2009. godine taj obim je smanjen za 1%, jer BiH sve više trguje sa zemljama članicama EU zahvaljujući potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

BiH je na tržište "CEFTA + Turska" u prvoj polovini 2010. godine izvezla robe u vrijednosti od 1 milijarde KM i u poređenju sa istim periodom prošle godine izvoz je povećan za 20,4%.

S druge strane, BiH je iz zemlja članica grupacije "CEFTA + Turska" uvezla robe u vrijednosti od 1,7 milijardi KM i u poređenju sa prvom polovinom 2009. godine uvoz je imao blagi rast od 3,5% i učešće od 28,7% u odnosu na cjelokupno ostvareni uvoz za prvih 6 mjeseci 2010. godine.

Bosna i Hercegovina je iz ostatka svijeta uvezla robe u vrijednosti od 1,5 milijardi KM, dok je izvoz bio znatno skromniji i iznosio je 495 miliona KM.

Tabela 7. Uvoz, izvoz, njihove promjene i deficit sa grupacijama zemalja za P1 2010. godine

u milijardama KM	P1 2009			P1 2010			Promjena uvoza P1 2010/ P1 2009	Promjena izvoza P1 2010/ P1 2009	Promjena deficita P1 2010/ P1 2009
	Uvoz	Izvoz	Deficit	Uvoz	Izvoz	Deficit			
EU	2,9	1,4	-1,5	2,8	1,8	-1,0	-1,7%	33,6%	-34,2%
CEFTA + Turska	1,7	0,8	-0,9	1,7	1,0	-0,7	3,5%	20,4%	-12,3%
Ostale zemlje	1,2	0,3	-0,9	1,5	0,5	-1	20,2%	60,2%	7,6%
UKUPNO	5,9	2,5	-3,4	6,2	3,3	-2,8	4,5%	32,5%	-16,4%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Platni bilans

Međunarodno okruženje

U svom najnovijem izvještaju o pregledu svjetske ekonomije⁴⁸ Međunarodni monetarni fond je povećao svoju prognozu rasta svjetske ekonomije u 2010. godini na 4,6 posto, jer je rast u prvoj polovini godine premašio predviđanja. Ubrzani razvoj u Brazilu, Kini i Indiji predvodi globalni oporavak, dok ga kriza državnih dugova u Evropi otežava (slučaj Grčke).

Proicirana stopa rasta BDP-a Evropske Unije je revidirana na gore (1,8 posto u 2010.) nakon dobrih rezultata ostvarenih u izvoznom sektoru Njemačke, ali i ostalih članica EU (osim Irske i Luksemburga kod kojih je registrovan pad izvoza).

Globalna ekonomska kriza je kasno zahvatila balkanske zemlje, koje sada iz nje izlaze među posljednjima, i to vrlo polako oslanjajući se na porast tražnje iz rastućih ekonomija EU (za potrebe izvozne industrije - slučaj Njemačke).

⁴⁸ IMF: World Economic Outlook Update, 07.07.2010. Washington

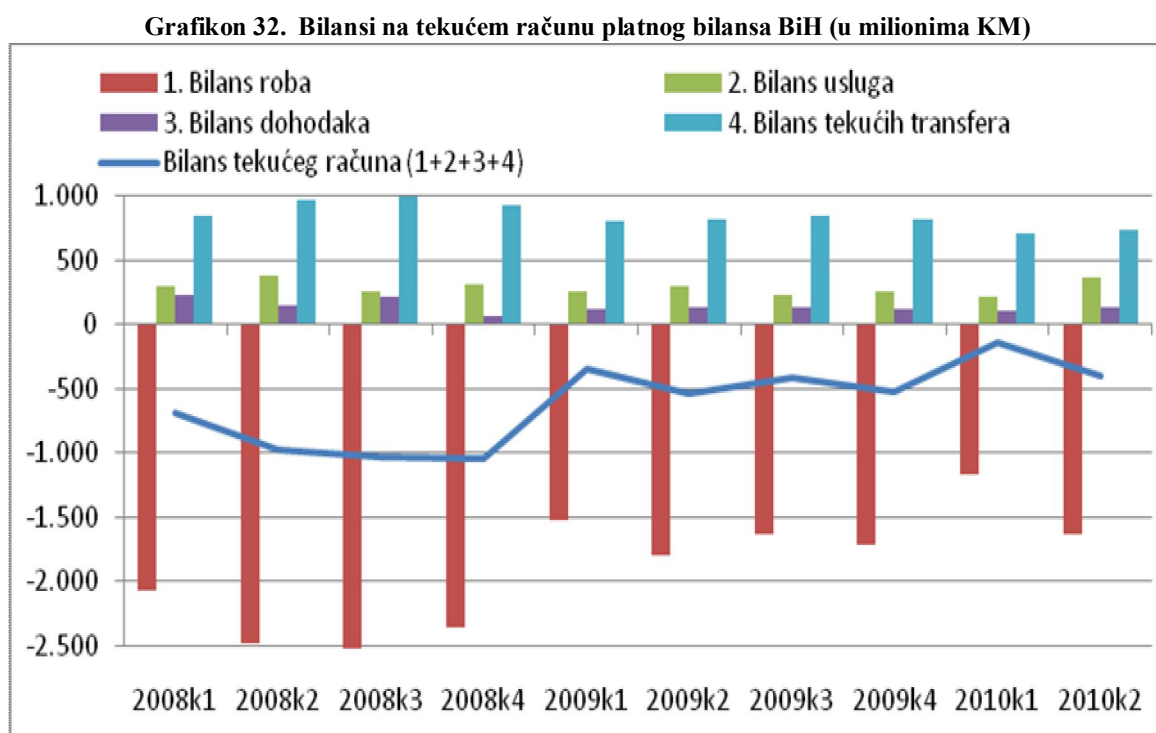
Pretpostavka za ekonomske performanse susjednih zemalja u 2010. godini je da će Hrvatska i dalje ostati u recesiji (pad od 1,5% g/g) dok će Srbija zabilježiti oporavak od oko 1,5% g/g.

Ponuda novca ne bi trebala biti problem sa obzirom da je Centralna evropska banka zadržala referentnu kamatnu stopu na rekordno niskom nivou od 1%, ali je finansiranje još uvijek otežano zbog percepcije rizika od strane banaka, kao i sve veće nenaplativosti kredita.

Svjetske cijene berzanskih roba zabilježile su rast u svim kategorijama (metali, energenti) u odnosu na vrijednosti zabilježene u 2009. godini, što utiče na visoke nominalne vrijednosti uvoza i izvoza koje zamagljuju sliku stvarnog rasta.

Platni bilans BiH u P1 2010.⁴⁹

Na osnovu procjena DEP-a deficit na tekućem računu platnog bilansa BiH u P1 2010. je iznosio oko pola milijarde KM što predstavlja smanjenje od oko 40% u odnosu P1 2009. Samo u prvom kvartalu 2010. godine deficit na tekućem računu je iznosio 134,2 miliona KM najvećim dijelom zbog povoljnih rezultata u spoljnotrgovinskoj razmjeni, (kada je izvoz značajno rastao a uvoz još uvijek padao) da bi se taj efekat u drugom kvartalu 2010. izgubio sa porastom uvoza.

Izvor: Centralna banka BiH i procjena DEP-a za 2010. K2.

Kao što se može primjetiti na prethodnom grafikonu glavni uzrok deficita (i porasta deficita) na tekućem računu je deficit u računu roba, tj. nepovoljan odnos uvoznih i izvoznih veličina.⁵⁰

⁴⁹ Procjena na osnovu dostupnih podataka iz platnog bilansa Centralne banke BiH za prvi kvartal 2010. godine, kao i dostupnih zvaničnih podataka za prvih šest mjeseci 2010. Agencije za statistiku BiH.

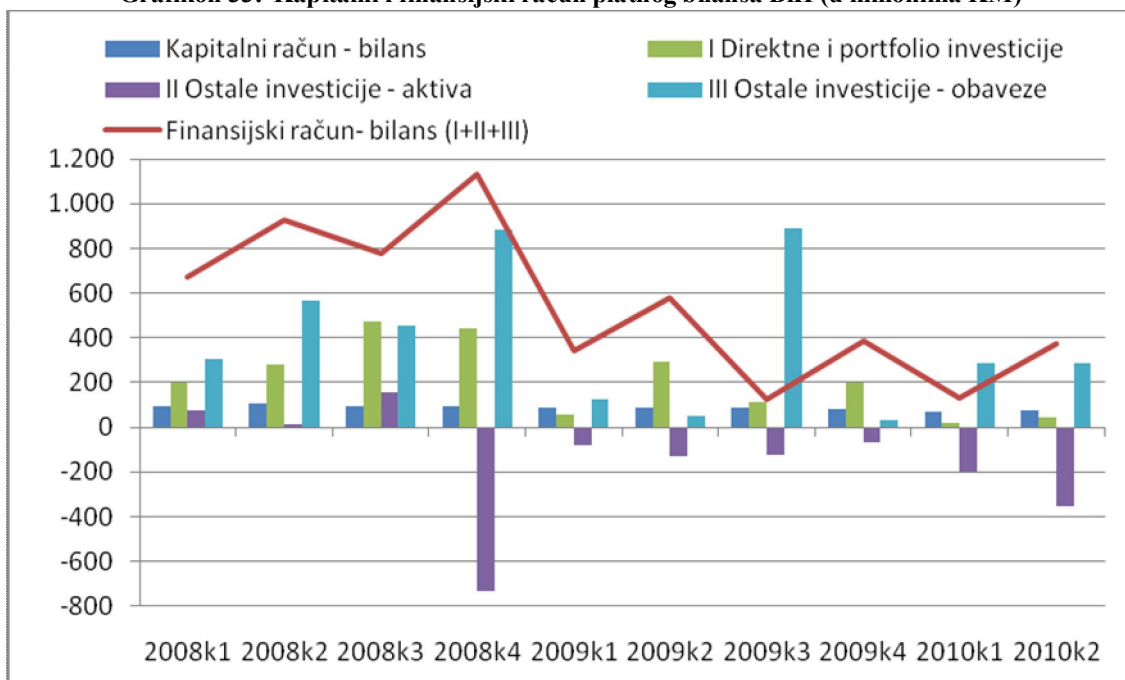
⁵⁰ Više o trgovinskoj razmjeni BiH u poglavlju IV.

Suficit u **bilansu usluga** je u K1 2010. nastavio trend pada koji je započet krajem 2008. godine, s tim da se situacija u K2 2010. blago popravila (uslijed značajnijeg priliva prihoda od turizma) i okrenula čitavo prvo polugodište 2010. ka pozitivnoj godišnjoj stopi promjene (5% P1 2010/2009). Katastrofalni uslovi u građevinskom sektoru, slabo interesovanje stranih turista u K1 2010, (ali pojačano u K2 2010.), kao i još uvijek nedovoljan međunarodni transport roba utiču na niže inostrane prihode u sektor usluga u odnosu na kapacitete BiH.

Procjenjeni priliv po osnovu **neto tekućih tranfera** je u P1 2010. finansirao oko polovine deficita u razmjeni roba. Prilivi po osnovu ove kategorije se smanjuju iz godine u godinu, što se naročito osjetilo u vrijeme svjetske recesije kada je dijaspora poslala znatno manje novaca u BiH (pad od 17% 2009/2008). Procjenjeni pad tekućih transfera u P1 2010. godini je iznosio oko 11%, dok su samo ino-doznake građanima pale za oko 16% (na najnižu vrijednost registrovanu od P1 2005. godine).

Efekti globalne recesije (pad proizvodnje, kresanje troškova i rast nezaposlenosti) se i dalje osjete u kategoriji **dohodaka** gdje najznačajnija stavka – *kompensacije zaposlenim* bilježi značajan pad još od početka 2009. Procjena DEP-a je da je priliv po osnovu pomenute stavke umanjen za oko 10%, dok je priliv po osnovu *dohotka od investicija* nakon niskih vrijednosti u K1 2010. blago uvećan u K2 2010. po osnovu *dohotka od kamata* na uvećanu stranu aktivu domaćih banaka. Procjenjuje se da je rashod po osnovu *dohotka od investicija* dodatno smanjen u odnosu na prethodnu godinu uslijed slabih poslovnih rezultata stranih kompanija u BiH i sve manjeg priliva FDI.

Grafikon 33. Kapitalni i finansijski račun platnog bilansa BiH (u milionima KM)

Izvor: Centralna banka BiH i procjena DEP-a za 2010 K2.

Finansiranje iz **kapitalnog računa** je iz godine u godinu sve manje značajno, a i **finansijski račun** je prepolovljen u odnosu na P1 2009. godinu. Priliv u finansijskom računu je najvećim dijelom ostvaren porastom *zaduživanja u inostranstvu* po osnovu uzetih kredita od strane države (oko 700 miliona KM) i banaka, ali i preduzeća preko trgovinskih kredita koji su rasli u skladu sa rastom uvoza. Finansiranje iz

*direktnih stranih ulaganja*⁵¹ je bilo gotovo beznačajno (oko 70 miliona KM) u odnosu na visoke vrijedosti registrovane u prošlosti, ali se za kraj ove godine i u idućoj očekuje oporavak interesovanja stranih investitora.

Strana *aktiva domaćih komercijalnih banaka* se prema procjenama značajno uvećala uslijed porasta depozita preduzeća i stanovništva u bankama BiH, kao i zbog smanjenog plasmana kredita stanovništvu u BiH.

Svi prethodno pomenuti tokovi su doveli do smanjenja deviznih rezervi za 258,7 miliona KM zaključno sa krajem juna 2010. (izvor: CBBH. Više o tome u poglavlju III).

V STRANE DIREKTNE INVESTICIJE

Direktna strana ulaganja (FDI) u Bosni i Hercegovini u prvom i drugom kvartalu 2010. godine bilježe pad u odnosu na vrijednosti u prvom i drugom kvartalu 2009. godine.

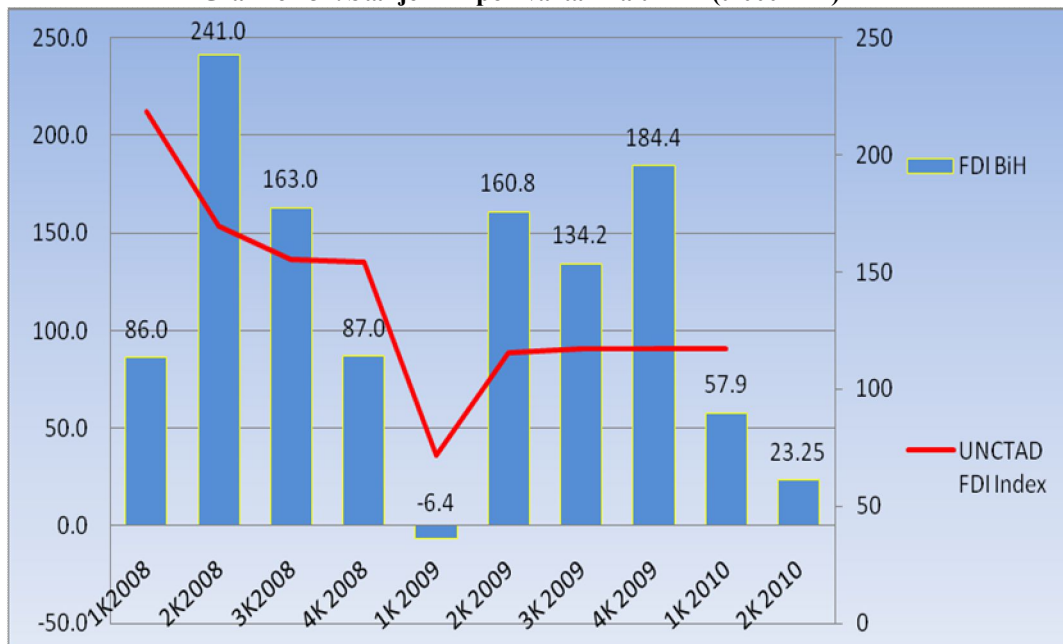
Prema podacima Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u BiH strana ulaganja u prvoj polovini 2010. godine su iznosila 81,15 miliona KM što predstavlja smanjenje u odnosu na ulaganja u prvoj polovini 2009. godine za 47,41%. Poredeći ulaganje od 23,21 miliona KM u drugom kvartalu 2010. godine sa ulaganjem od 160,8 miliona KM u istom periodu 2009. godine smanjenje od 85% je još više izraženo. Značajno je ipak istaći da direktna strana ulaganja u polugodištu ove godine ako ne bi smo uzeli u obzir smanjenja uslijed statusnih i drugih promjena bi iznosila 133,9 miliona KM, što bi predstavljalo povećanje od 24% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prema podacima UNCTAD-a, „FDI Global Quarterly Index⁵²“ za prvi kvartal 2010. godine je nepromjenjen u odnosu na vrijednost indeksa u zadnjem kvartalu 2009. godine mada su pretpostavke da će doći do stagnacije u drugom i trećem kvartalu uzrokovano prestankom direktnih državnih poticaja u vodećim industrijskim zemljama svijeta.

⁵¹ Pogledati poglavlje V - Direktne strane investicije u BiH

⁵² UNCTAD u Global Investment Trend Monitor-u objavljuje FDI Global Quarterly Index-indeks baziran na podacima u više od 60 zemalja najvećih FDI primatelja koje zajedno predstavljaju više od 90% ukupnih FDI u svijetu.

Grafikon 34. Stanje FDI po kvartalima u BiH (u 000 KM)

Izvor: MVTEO i UNCTAD

Karakteristika registrovanih direktnih stranih ulaganja u prvom polugodištu 2010. godine je u njihovom niskom nivou i uglavnom se radi o dokapitalizacijama, povećanju kapitala ranije osnovanih kompanija društava koje čine 70,7% dok se na osnivanje novih kompanija odnosi 29,3% od ukupno registrovanog kapitala. Ako ovi podaci uporede sa stanjem u 2009. gdje se 66,4% ulaganja odnosilo na dokapitalizaciju postojećih, vidljivo je u strukturi FDI (dokapitalizacija postojećih u odnosu na nova⁵³) da i dalje nema značajnijih stranih ulaganja u nove projekte.

Najveća ulaganja se odnose na društva „Hypo Alpe Ardia Leasing“ d.o.o. Sarajevo 20,5 miliona KM-povećanje kapitala(Austrija) ,Hotelsko turističko preduzeće „Neum“d.o.o. Neum 20,2 miliona KM osnivanje (Holandija), „Brodmerkur“ doo Široki Brijeg 16,9 miliona KM-osnivanje (Hrvatska) „Hypo Alpe Adria Bank „ dd Mostar 10,0 miliona KM povećanje kapitala (Austrija), AD „Kosig Dunav Osiguranje“ Banja Luka 6,8 miliona KM(Srbija), „Hypo Alpe Adria Bank“ AD Banja Luka 5,0 miliona KM(Austrija) i Inving Invest Inžinjering doo Prijedor 2,8 miliona KM(Kipar),BH Airlines doo Sarajevo 3,8 miliona KM „Hepok“ doo Mostar 2,5 miliona KM povećanje kapitala (Srbija).

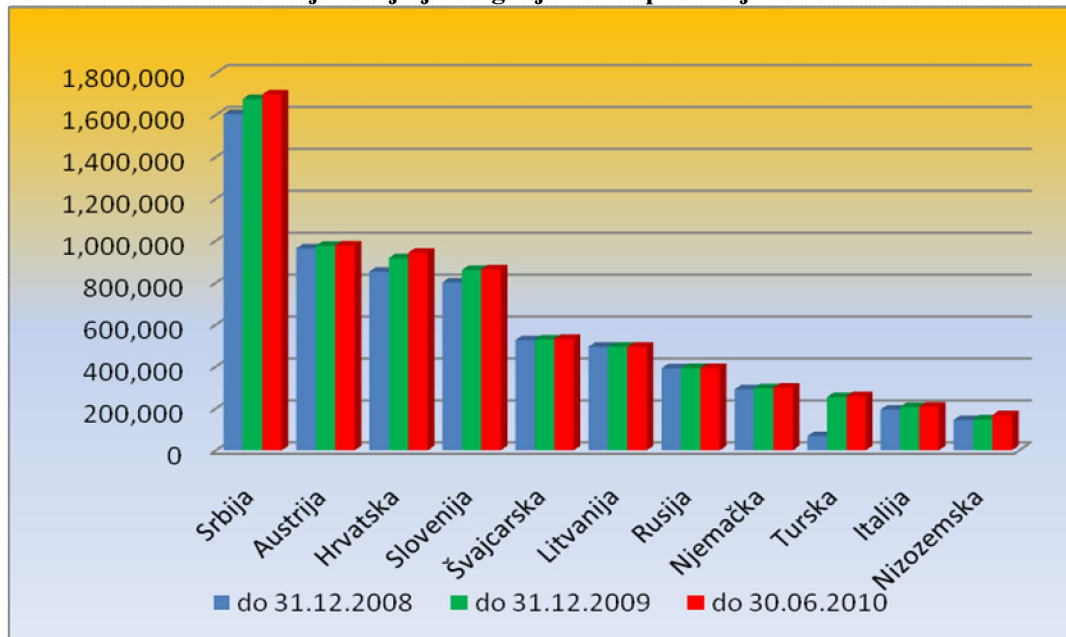
Najznačajnija ulaganja (po zemljama) u prvom polugodištu 2010. godine odnose se na:

- Austrija 40,8 miliona KM (53,3%)
- Hrvatska 26 miliona KM (22,7%)
- Srbija 20,9 miliona KM (4,9%)
- Holandija 20,2 miliona KM (4,5%)
- Slovenija 4,3 miliona KM (4,1%)
- Turska 3,8 miliona KM (3,9%)
- Švajcarska 3,3 miliona KM (3,8%)
- Kipar 3,1 milion KM (4,5%)

što čini 91,5% ukupnih ulaganja u prvom kvartalu 2010 godine.

⁵³ Greenfield projekti, spajanja i akvizicije

Grafikon 35. Najznačajnija ulaganja u BiH po zemljama do 30.06.2010.

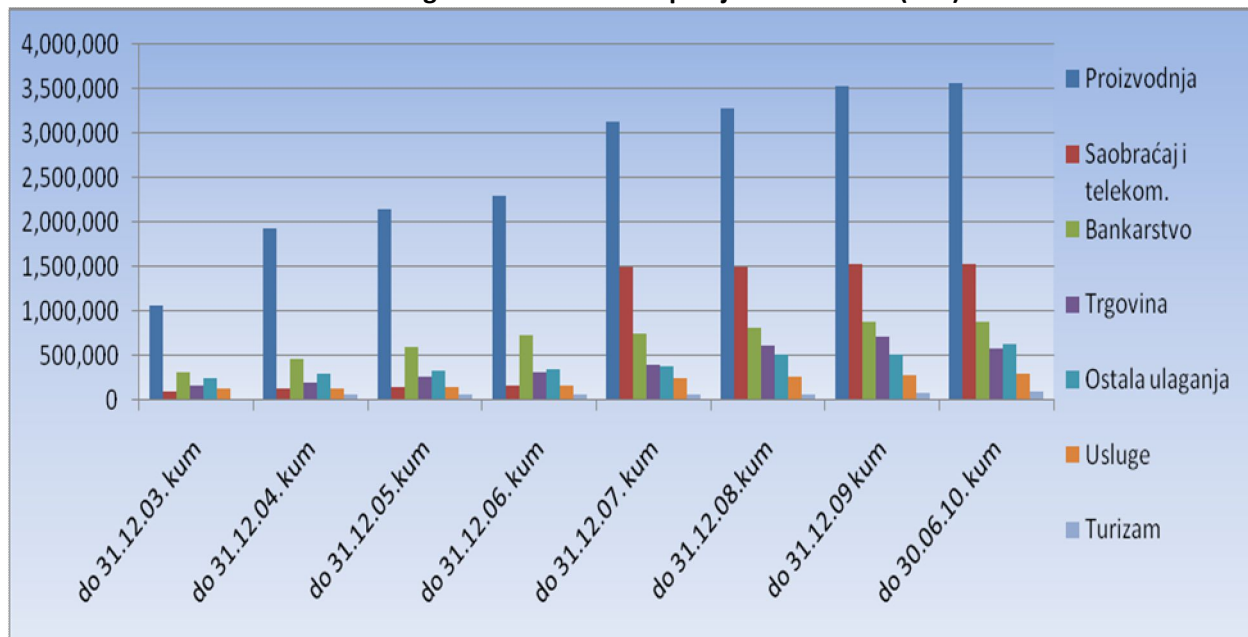
Izvor: MVTEO

Registrovani ukupni strani kapital pretežno se odnosi na ulaganja u oblast turizma 17% (Hotelsko turističko preduzeće „NEUM“ doo Neum 20,2 miliona KM-Holandija, „Salus –Hotel Stella“doo Neum), bankarstva i lizinga 18% (Hypo Alpe Adria Bank Lasing doo Sarajevo 20,5 milionaKM, Hypo Alpe Adria Bank Mostar 10 miliona KM) i osiguranja 5,1% (osiguranje AD Kosig Dunav Osiguranje Banja Luka 6,8 miliona KM).

Oblast proizvodnje je učestvovala sa 31,4%, gdje se posebno ističu Inving Invest Inžinjeri doo Prijedor 2,8 miliona KM(Industrijska keramika-izolatori-Kipar), Hepok doo Mostar 2,5 miliona KM(poljoprivreda-Srbija), Hemofarm AD Vršac 1,7 miliona KM (hemijska industrija-lijekovi), Presal Extrusion doo Široki Brijeg 2,0 miliona KM, Društvo za proizvodnju kamenog agregata „RADAVA“ doo Fojnica 2,2 miliona KM, EFT HE Ulog doo Kalinovik 6,9 miliona KM (el. energije).

Usluge učestvuju sa 14,2% od kojih se najviše ističu „Bordomerkur“ doo Široki Brijeg, Philip Morris BH doo Sarajevo 1,6 miliona KM(usluge-trgovina), Intersport BH doo Sarajevo 1,6 miliona KM(usluge-trgovina), Balkalot doo Laktaši 1,0 miliona KM (usluge-igre na sreću)

Grafikon 36. Registrovane FDI u BiH po djelatnostima u (000) KM

Izvor: MVTEO

Smanjenje direktnih stranih ulaganja od 47,41% u odnosu na zadnji kvartal 2009. godine je posljedica smanjenja interesovanja stranih investitora uzrokovanog i dalje prisutnom globalnom ekonomskom recesijom. Ohrabrujući početak direktnih stranih ulaganja u BiH u prvom kvartalu 2010. godine (veća za 64,3 miliona KM u odnosu isti period u 2009. godini) je narušen slabim rezultatom u drugom kvartalu 23,25 miliona KM tako da je ukupno ulaganje u prvom polugodištu ispod ulaganja u prethodnim godinama. Proces privatizacije držanog udjela u vlasništvu nekih strateških preduzeća u ovom polugodištu nije otpočeo mada je kod onih najprofitabilnijih (iz oblasti telekomunikacije i energetike je odložen do daljnjeg) a evidentno je i kašnjenje velikih investicionih ulaganja u oblasti energetike po principu zajedničkih ulaganja sa stranim partnerima. Učešće stranih partnera u ovim projektima bi u narednom periodu znatno povećala direktna strana ulaganja u Bosni i Hercegovini, te time postala glavni pokretač budućeg ekonomskog razvoja zemlje.

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING

DODATAK

Januar – juni 2010.

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u BiH

	2010						
	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Juni	Jan-Jun-2010
INDUSTRIJA UKUPNO	-0,3	-0,5	4,3	2,7	5,2	-4,3	1,3
C) VAĐENJE RUDA I KAMENA	-8,4	0,5	2,8	-2,2	-14,8	-14,5	-6,5
D) PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	-2,2	-2,5	4,3	1,6	6,3	-1,4	1,5
E) PROIZVODNJA I SNADBIEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM	6,6	3,8	4,9	10,0	13,8	-8,4	4,9
C VAĐENJE RUDA I KAMENA							
CA Ugalj, lignit i treset	-11,9	-0,9	0,5	-2,1	-11,2	-11,0	-6,0
CB Rude i kamen	21,1	11,6	17,6	-3,2	-28,6	-27,8	-8,9
D PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA							
DA Hrana, piće i duhan	-7,4	-3,4	-0,4	0,2	-0,2	-4,2	-2,3
DB Tekstil i tekstilni proizvodi	20,0	13,9	7,6	11,2	17,7	20,6	15,5
DC Koža i proizvodi od kože	15,9	-9,4	-1,6	0,5	18,2	-7,1	2,0
DD Drvo i proizvodi od drveta izuzev namještaja	7,2	-10,1	-0,7	-2,4	1,2	11,5	1,5
DE Celuloza, papir i proizvodi od papira; izdavaštvo i štamparstvo	-0,1	-4,8	13,4	-4,5	14,4	3,7	3,8
DF Koks i derivati nafte	-10,9	-32,4	-3,1	19,5	-0,9	17,4	-1,2
DG Hemikalije, hem. proizvodi i vještačka vlakna	-25,5	25,9	-13,6	-12,1	52,5	-0,7	2,0
DH Proizvodi od gume i plastike	-8,1	10,0	13,2	23,1	42,1	26,6	19,0
DI Proizvodi od ostalih nemetala	21,8	-50,5	-24,3	3,0	-17,4	-7,5	14,0
DJ Bazni metali i proizvodi	19,0	-3,5	19,6	7,9	-7,1	-6,6	3,5
DK Mašine i uređaji	-35,2	-5,5	13,7	32,4	68,9	10,2	10,2
DL Električni i optički uređaji	-34,5	-37,6	-24,8	-15,3	3,8	-17,5	21,8
DM Saobraćajna sredstva	-57,6	-11,5	-22,6	75,7	-12,0	161,1	4,8
DN Ostali proizvodi d.n	-10,7	12,2	18,2	-12,5	48,2	-14,1	6,4
E PROIZVODNJA I SNADBIEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM							
E Proizvodnja i snadbijevanje el. i toplotnom energijom	6,6	3,8	4,9	10,0	13,8	-8,4	4,9

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u FBiH

	2010						Jan-Jun 2010
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	
INDUSTRIJA UKUPNO	100,1	103,5	102,5	102,6	104,4	96,7	102,5
C) VAĐENJE RUDA I KAMENA	92,3	93,4	96,8	91,8	84,7	87,3	91,0
D) PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	99,5	99,8	101,9	104,3	106,9	104,5	104,6
E) PROIZVODNJA I SNADBIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM	105,7	118,6	108,3	104,2	110,7	78,2	104,4
VAĐENJE RUDA I KAMENA							
10) Vađenje kamenog i mrkog uglja, lignita i treseta	93,3	94,5	96,7	94,2	90,9	94,2	94,0
13) Vađenje ruda metala	81,2	108,5	82,4	93,7	111,9	88,2	93,5
14) Vađenje ostalih ruda i kamena	83,2	82,4	102,9	72,3	46,7	52,7	68,0
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA							
15) Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	98,9	96,7	104,7	101,1	92,5	99,0	98,8
16) Proizvodnja duhanskih proizvoda	66,5	56,7	51,5	74,8	95,9	63,4	68,4
17) Proizvodnja tekstila prediva i tkanina	147,8	196,9	120,3	131,1	121,6	106,4	130,5
18) Proizvodnja odjevnih predmeta, dorada i bojenje krzna	120,4	81,4	101,6	98,3	123,9	115,7	106,3
19) Proizvodnja kože i predmeta od kože i obuće	105,9	89,4	113,5	96,8	109,5	102,0	102,2
20) Prerada i proizvodi od drveta i plute	97,6	105,4	97,0	97,4	104,0	125,2	104,8
21) Proizvodnja celuloze, papira i proizvoda od papira	101,0	78,8	103,6	89,2	105,5	92,8	94,9
22) Izdavačka djelatnost, štampanje i reprodukcija snimanih materijala	109,8	97,6	96,4	92,9	107,8	89,7	98,5
23) Proizvodnja koksa i derivata nafte	118,1	158,4	199,6	256,9	592,0	572,0	230,5
24) Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	87,9	126,4	93,9	111,1	180,6	115,3	116,4
25) Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	82,6	114,2	101,0	117,1	170,5	163,7	127,8
26) Proizvodnja proizvoda od ostalih minerala	127,3	67,5	95,3	105,7	82,6	99,4	93,9
27) Proizvodnja osnovnih metala	111,9	129,0	117,1	108,9	102,6	109,8	112,6
28) Proizvodnja metalnih proizvoda osim mašina	79,5	99,9	98,3	119,8	95,5	82,8	95,0
29) Proizvodnja ostalih mašina i uređaja	84,0	84,4	105,3	223,3	168,9	125,9	127,1
30) Proizvodnja kancelarijskih i računarskih mašina	38,6	56,4	76,2	110,6	174,0	53,3	72,9
31) Proizvodnja drugih elektronskih mašina i aparata	76,8	94,3	83,7	81,9	117,9	130,1	96,7
33) Proizvodnja medicinskih, preciznih i optičkih instrumenata	52,7	60,2	74,3	82,9	69,5	124,3	76,0
34) Proizvodnja motornih vozila i prikolica	71,8	64,9	76,4	47,7	78,4	68,9	66,4
35) Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava	50,6	46,2	58,3	30,7	72,4	30,6	45,9
36) Proizvodnja namještaja i sličnih proizvoda	143,2	113,7	130,1	100,7	135,3	131,6	147,4
37) Reciklaža	329,5	163,8	250,8	301,0	149,7	158,1	210,2
PROIZVODNJA I SNADBIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM							
40) Proizvodnja i snadbijevanje el. Energijom, gasom, parom i toplom vodom	105,7	118,6	108,3	104,2	110,7	78,2	104,4
41) Skupljanje,pročišćavanje i distribucija vode							

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u RS

	2010						Jan-Jun 2010
	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	
INDUSTRIJA UKUPNO	111,0	101,8	105,8	111,0	112,1	101,5	107,0
C) VAĐENJE RUDA I KAMENA	133,9	151,3	143,4	126,4	101,0	96,9	119,7
D) PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	105,1	101,5	100,0	104,9	112,4	103,9	104,7
E) PROIZVODNJA I SNADBIEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM	111,7	92,8	102,2	114,6	117,8	100,1	105,7
VAĐENJE RUDA I KAMENA							
10) Vađenje kamenog i mrkog uglja, lignita i treseta	80,0	105,9	110,3	108,2	85,6	81,3	94,6
13) Vađenje ruda metala	745,7	13389,9	449,5	216,8	153,5	139,8	235,7
14) Vađenje ostalih ruda i kamena	127,6	41,2	49,9	60,3	44,9	62,7	54,7
PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA							
15) Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	91,4	113,6	114,5	107,6	106,7	100,5	105,7
16) Proizvodnja duhanskih proizvoda	102,2	110,2	85,5	95,5	57,4	56,9	83,0
17) Proizvodnja tekstila prediva i tkanina	48,5	74,7	61,2	28,2	133,7	91,3	65,9
18) Proizvodnja odjevnih predmeta, dorada i bojenje krzna	85,5	82,5	65,6	61,6	38,6	126,5	74,5
19) Proizvodnja kože i predmeta od kože i obuće	179,9	125,9	112,0	149,1	138,2	113,0	134,2
20) Prerada i proizvodi od drveta i plute	112,7	92,8	95,2	95,5	97,0	92,7	96,1
21) Proizvodnja celuloze, papira i proizvoda od papira	105,0	98,7	114,1	92,3	107,8	104,7	103,6
22) Izdavačka djelatnost, štampanje i reprodukcija snimanih materijala	117,8	118,0	107,9	101,5	145,7	116,8	117,5
23) Proizvodnja koksa i derivata nafte	108,7	95,1	101,9	101,4	98,9	109,2	102,6
24) Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	70,4	115,7	87,0	70,9	111,8	124,2	97,0
25) Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	102,0	87,4	101,7	101,7	112,7	96,4	100,4
26) Proizvodnja proizvoda od ostalih minerala	114,5	78,0	69,3	98,2	91,8	98,7	91,5
27) Proizvodnja osnovnih metala	357,9	146,0	150,4	182,2	202,5	129,0	172,6
28) Proizvodnja metalnih proizvoda osim mašina	64,4	89,2	95,9	120,2	113,3	81,3	94,4
29) Proizvodnja ostalih mašina i uređaja	11,8	18,6	94,7	47,7	69,9	94,4	42,7
30) Proizvodnja kancelarijskih i računarskih mašina	110,5	102,2	119,8	139,1	171,3	112,0	123,9
31) Proizvodnja drugih elektronskih mašina i aparata	123,6	71,5	102,4	138,2	145,0	147,3	116,9
33) Proizvodnja medicinskih, preciznih i optičkih instrumenata	122,8	60,4	60,7	30,0	52,7	49,2	56,2
34) Proizvodnja motornih vozila i prikolica	58,6	79,0	64,9	121,7	76,9	171,8	88,2
35) Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava	625,8	137,3	26,8	48,4	125,9	93,5	78,4
36) Proizvodnja namještaja i sličnih proizvoda	79,9	114,3	73,4	67,9	133,9	100,9	91,8
37) Reciklaža	306,3	208,5	202,4	427,5	201,2	203,4	243,2
PROIZVODNJA I SNADBIEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, GASOM I VODOM							
40) Proizvodnja i snadbijevanje el. Energijom, gasom, parom i toplom vodom	111,7	92,8	102,2	114,6	117,8	100,1	105,7
41) Skupljanje,pročišćavanje i distribucija vode							

Tabela 4: Realni sektor BiH - industrija i usluge

Rast g/g u %

		2010								
		jan	feb	mar	apr	maj	jun	K1	K2	jan-jun
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	-0,3	-0,5	4,4	3,4	5,2	-4,4	1,3	1,3	1,3
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	20,2	5,2	22,6	15,3	-0,3	4,5	15,8	6,2	10,3
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	-59,9	-47,6	-48,8	-30,3	-33,8	-31,0	-51,8	-31,8	-41,8
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-13,3	10,5	15,7	-6,2	46,6	-17,4	4,6	2,2	3,4
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	-0,9	5,1	-0,8	-5,1	23,6	0,4	1,1	5,3	3,4
	<i>Energija</i>	1,5	1,4	3,5	6,5	5,3	-8,2	2,1	0,9	1,6
Građevinarstvo	Vrijednost izvršenih građevinskih radova	-26,3*	-33,6*	-30,3*	-24,5*	-33,5*	-23,0*	-30,0*	-27,2*	-28,3*
	<i>Stambene zgrade</i>	-23,2*	-45,7*	-43,0*	-22,9*	-37,8*	-20,2*	-38,8*	-26,7*	-31,6*
	<i>Nestambene zgrade</i>	-39,0*	-42,5*	-33,9*	-34,4*	-45,6*	-24,8*	-38,0*	-35,4*	-36,6*
	<i>Saobraćajna infrastruktura</i>	-13,0*	-21,8*	-2,3*	-10,0*	-21,3*	-22,3*	-11,2*	-18,5*	-16,0*
	<i>Cjevovodi, komunikacijski i električni vodovi</i>	47,1*	-33,2*	-60,5*	-31,9*	-31,1*	-19,6*	-33,9*	-26,7*	-29,3*
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	-	-	-	-	-	-	0,7	-	-
	Cestovni (prevezeni putnici)	-	-	-	-	-	-	2,7	-	-
	Gradsko - Prigradski Prijevoz (prevezeni putnici)	-	-	-	-	-	-	-0,1	-	-
	Željeznički (prevezeno robe)	-	-	-	-	-	-	40,0	-	-
	Željeznički (prevezeni putnici)	-	-	-	-	-	-	-6,2	-	-
Trgovina na malo	Tekuće cijene	-1,0*	1,5*	6,9*	4,5*	5,9*	3,9*	2,6*	4,8*	3,8*
	<i>Stalne cijene (deflacija cijena indeksom potrošačkih cijena)</i>	-2,4*	-0,2*	5,0*	2,1*	3,3*	1,4*	0,9*	2,3*	1,7*
Turizam	Dolasci turista - ukupno	-0,6	6,4	5,4	5,1	11,8	19,4	4,0	-	11,4
	<i>Domaći turisti</i>	-1,8	9,4	1,5	-1,8	10,4	13,4	3,1	-	8,2
	<i>Strani turisti</i>	0,5	3,3	9,7	10,6	12,9	24,7	4,9	-	14,3
* Ponderisani prosjek entitetskih indeksa objavljenih od strane entitetskih statističkih zavoda										
Izvori: BHAS i entitetski zavodi za statistiku										

Tabela 5: Realni sektor po entitetima - rast g/g u %

Rast g/g u %

			2010								
			jan	feb	mart	apr	maj	jun	K1	K2	jan-jun
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	0,1	3,5	2,5	2,6	4,4	-3,3	2,0	-	2,5
		RS	11,0	1,8	5,8	11,0	12,1	1,5	6,1	-	7,0
	Građevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	-32,4	-26,0	-28,1	-28,7	-29,2	-16,7	-29,2	-24,6	-26,5
		RS	-11,8	-42,6	-32,8	-19,0	-38,1	-30,2	-31,2	-30,2	-30,6
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	-	-	-	-	-	-	2,9	9,7	8,0
		RS	-3,8	-5,2	2,1	-1,7	-2,9	12,1	-1,3	-	1,0
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-	-	-	-	-	-	0,4	-3,3	-1,2
		RS	30,4	10,3	10,8	22,9	33,6	23,2	10,9	-	18,9
	Gradsko - Prigradski Prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	-	-	-	-	-	-	-1,5	-0,3	-0,5
		RS	5,4	10,1	11,5	-5,1	13,0	20,6	9,3	-	8,7
	Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	-	-	-	-	-	-	26,1	18,8	22,3
		RS	-	-	-	-	-	-	72,0	70,6	-
	Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	-	-	-	-	-	-	-2,1	8,3	3,7
		RS	-	-	-	-	-	-	-9,5	1,0	-
Trgovina na malo	trenutne cijene	FBiH	-2,7	1,4	6,3	4,9	6,1	4,7	1,8	5,2	3,7
	deflacija cijena indeksom potrošačkih cijena		-3,6	0,4	5,1	3,1	4,2	2,9	0,8	3,4	2,3
	trenutne cijene	RS	2,1	1,5	7,7	3,8	5,4	2,6	4,0	3,9	4,0
	deflacija cijena indeksom potrošačkih cijena		0,1	-0,8	5,0	0,8	2,2	-0,5	1,7	0,8	1,3
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	0,2	12,6	3,5	4,6	19,9	11,9	5,4	-	13,7
		RS	-4,1	7,2	-2,5	-4,9	0,3	15,1	0,3	4,1	2,5
	Dolasci stranih turista	FBiH	21,4	2,8	15,2	22,6	26,2	37,0	12,8	-	24,5
		RS	-18,8	6,3	0,4	16,2	-14,6	-1,6	-4,9	-2,6	-3,6
Ugostiteljstvo	trenutne cijene	FBiH	-	-	-	-	-	-	8,3	12,7	10,7
	deflacija cijena indeksom potrošačkih cijena		-	-	-	-	-	-	6,0	10,9	9,3
	trenutne cijene	RS	-10,4	-1,8	0,2	0,0	-4,3	0,6	-4,0	-1,3	-2,6
	deflacija cijena indeksom potrošačkih cijena		-12,4	-4,1	-2,5	-3,0	-7,5	-2,5	-6,3	-4,4	-5,3

Izvori: Entitetski zavodi za statistiku

Tabela 6: Tržište rada

Period	broj zaposlenih lica*				broj nezaposlenih lica				stopa nezaposlenosti				prosječne neto plate				prosječne penzije**			
	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
	osobe								%				KM							
I-VI 2006.	650.312	387.661	247.343	13.529	512.959	350.851	144.226	17.882	44,1	47,5	36,8	56,9	565	593	503	668	223	232	209	206
I-VI 2007.	672.629	396.445	257.328	14.374	532.932	370.831	144.413	17.689	44,2	48,3	35,9	55,2	629	646	567	674	251	273	216	231
I-VI 2008.	697.654	428.245	258.993	15.602	504.428	353.948	136.986	13.495	42,0	45,3	34,6	46,4	720	729	721	721	314	334	281	298
I-VI 2009.	695.101	427.520	260.400	16.061	491.655	343.047	137.285	11.324	41,4	44,5	34,5	41,4	790	792	787	759	338	348	321	328
I-VI 2010.	677.194	423.693	241.517	16.774	515.812	357.510	147.341	10.924	43,4	45,8	38,3	39,6	794	800	779	796	333	342	319	317
I 2009.	697.642	428.688			488.498	342.174	134.798	11.526	41,2	44,4			784	791	771	738	338	348	323	327
II 2009	696.929	428.765			491.797	343.402	136.624	11.771	41,4	44,5			790	785	813	751	339	349	322	328
III 2009	693.919	427.060	260.400	16.087	493.338	343.317	138.210	11.811	41,6	44,6	34,7	42,3	790	795	781	764	338	348	321	328
IV 2009	694.081	426.926			493.144	343.451	138.061	11.632	41,5	44,6			794	798	786	773	337	347	321	327
V 2009	694.340	426.624			490.571	341.911	137.847	10.813	41,4	44,5			786	792	773	763	338	348	321	328
VI 2009	693.696	427.057		16.035	492.583	344.025	138.170	10.388	41,5	44,6		39,3	793	793	794	767	337	348	321	329
VII 2009	691.708	425.702			496.896	347.701	138.911	10.284	41,8	45,0			792	792	792	781	336	345	320	326
VIII 2009	688.743	423.876			500.501	350.410	139.974	10.117	42,1	45,3			785	783	790	773	335	344	320	326
IX 2009	689.558	425.933	256.868	16.141	502.301	350.772	141.064	10.465	42,1	45,2	35,4	39,3	785	785	786	773	335	344	320	326
X 2009.	666.597	425.873			504.087	351.444	142.074	10.569	43,1	45,2			789	790	789	766	332	342	317	323
XI 2009	665.927	425.978			506.444	352.563	143.305	10.576	43,2	45,3			791	793	785	788	333	343	316	322
XII 2009	664.800	426.197		16.218	510.580	354.577	145.396	10.607	43,4	45,4		39,5	802	808	788	790	334	343	320	322
I 2010.	678.704	424.160			516.121	357.664	147.816	10.641	43,2	45,7			789	794	778	784	334	342	321	323
II 2010.	677.084	423.557			519.462	358.410	150.036	11.016	43,4	45,8			782	786	772	785	334	343	319	316
III 2010	676.358	422.950	241.517	16.824	519.207	358.487	149.687	11.033	43,4	45,9	38,3	39,6	798	809	771	799	334	343	319	316
IV 2010	676.802	423.608			515.685	357.115	147.724	11.077	43,2	45,7			799	805	786	803	333	341	319	316
V 2010	677.221	424.008			512.243	355.604	145.710	10.846	43,1	45,6			795	803	774	807	333	342	319	316
VI 2010	676.997	423.875		16.723	512.153	357.781	143.073	10.929	43,1	45,8		39,5	798	802	789	802	333	341	320	315

Izvor: Agencija za statistiku BiH, entitetski Zavodi za statistiku, Zavod za zapošljavanje FBiH i RS, Fond MIO/PIO FBiH i Fond PIO RS

* Broj zaposlenih u BiH, izvor: Agencije za statistiku BiH; broj zaposlenih u FBiH i RS, izvor: entitetski zavodi za statistiku.

** Prosječne penzije u BiH su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom od BH entiteta i Brčko Distrikta.

Tabela 7: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

Period	Rezervni novac (M0)				Transakcijski novac (M1)			Kvazi novac (QM)				M2- ukupno
	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Ostali dep. po viđenju kod monetarnih vlasti	Rezervni novac	Gotovina izvan banaka	Depoziti po viđenju u domaćoj valuti	M1-ukupno	Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti	Depoziti po viđenju u stranoj valuti	Oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti	QM-ukupno	
1	2	3	4	5=2+3+4	6	7	8=6+7	9	10	11	12=9+10+11	13=8+12
u milionima KM												
K1 2006	1.837,9	2.223,3	2,7	4.063,9	1.656,4	2.434,8	4.091,2	854,9	1.202,3	2.161,7	4.218,9	8.310,1
K2 2006	1.938,5	2.245,9	4,9	4.189,3	1.746,7	2.661,9	4.408,6	912,4	1.270,9	2.207,4	4.390,7	8.799,3
K3 2006	2.054,2	2.701,7	8,4	4.764,3	1.864,7	2.907,9	4.772,6	987,4	1.335,3	2.425,2	4.747,9	9.520,5
K4 2006	2.154,2	2.891,9	10,5	5.056,6	1.978,3	3.092,3	5.070,6	1.098,8	1.358,8	2.544,4	5.002,0	10.072,6
K1 2007	2.107,6	3.021,8	14,2	5.143,6	1.910,8	3.389,6	5.300,4	1.173,2	1.322,8	2.704,2	5.200,2	10.500,6
K2 2007	2.207,6	3.269,1	8,5	5.485,2	2.002,6	3.674,0	5.676,6	1.308,5	1.385,3	2.824,0	5.517,8	11.194,4
K3 2007	2.302,9	3.712,0	9,5	6.024,4	2.085,5	3.858,5	5.944,0	1.366,2	1.408,6	2.975,0	5.749,8	11.693,8
K4 2007	2.439,7	3.777,1	12,2	6.229,0	2.185,3	3.974,6	6.159,9	1.517,4	1.459,3	3.113,2	6.089,9	12.249,8
K1 2008	2.310,7	3.665,3	6,6	5.982,6	2.061,2	3.944,7	6.005,9	1.602,8	1.572,8	3.220,7	6.396,3	12.402,2
K2 2008	2.335,3	3.697,0	5,6	6.037,9	2.075,6	3.956,1	6.031,7	1.721,3	1.608,8	3.430,8	6.760,9	12.792,6
K3 2008	2.407,0	3.849,4	8,4	6.264,8	2.130,8	4.066,7	6.197,5	1.800,1	1.667,4	3.761,1	7.228,6	13.426,1
K4 2008	2.552,4	3.144,2	7,4	5.704,0	2.300,7	3.690,5	5.991,2	1.726,7	1.511,4	3.470,3	6.708,4	12.699,6
K1 2009	2.318,5	2.994,2	6,5	5.319,2	2.014,3	3.545,6	5.559,9	1.761,4	1.467,5	3.615,5	6.844,4	12.404,3
K2 2009	2.304,7	2.810,1	8,4	5.123,2	1.986,1	3.617,3	5.603,4	1.689,4	1.431,5	3.654,4	6.775,3	12.378,7
K3 2009	2.270,9	3.244,7	4,5	5.520,1	1.978,1	3.681,0	5.659,1	1.731,7	1.467,1	3.782,6	6.981,4	12.640,5
K4 2009	2.267,7	3.375,1	6,0	5.648,8	2.009,5	3.877,5	5.887,0	1.782,0	1.440,9	3.888,5	7.111,4	12.998,4
K1 2010	2.254,9	3.319,1	3,8	5.577,8	1.974,6	3.907,5	5.882,1	1.774,0	1.572,0	3.992,2	7.338,2	13.220,3
K2 2010	2.286,5	3.082,3	7,1	5.375,9	1.989,6	3.871,9	5.861,5	1.789,2	1.684,5	4.086,4	7.560,1	13.421,6

% promjena u odnosu na isti period prethodne godine												
K1 2006	2,6%	66,1%	12,5%	29,7%	1,8%	27,7%	15,8%	19,3%	19,4%	28,7%	23,9%	19,8%
K2 2006	4,0%	62,1%	75,0%	28,8%	3,3%	32,3%	19,0%	26,5%	15,7%	25,8%	22,9%	20,9%
K3 2006	9,1%	61,8%	154,5%	34,0%	9,2%	33,6%	22,9%	28,1%	19,7%	27,1%	25,1%	24,0%
K4 2006	13,0%	40,2%	238,7%	27,3%	14,4%	30,3%	23,6%	34,3%	17,7%	27,3%	25,9%	24,7%
K1 2007	14,7%	35,9%	425,9%	26,6%	15,4%	39,2%	29,6%	37,2%	10,0%	25,1%	23,3%	26,4%
K2 2007	13,9%	45,6%	73,5%	30,9%	14,7%	38,0%	28,8%	43,4%	9,0%	27,9%	25,7%	27,2%
K3 2007	12,1%	37,4%	13,1%	26,4%	11,8%	32,7%	24,5%	38,4%	5,5%	22,7%	21,1%	22,8%
K4 2007	13,3%	30,6%	16,2%	23,2%	10,5%	28,5%	21,5%	38,1%	7,4%	22,4%	21,7%	21,6%
K1 2008	9,6%	21,3%	-53,5%	16,3%	7,9%	16,4%	13,3%	36,6%	18,9%	19,1%	23,0%	18,1%
K2 2008	5,8%	13,1%	-34,1%	10,1%	3,6%	7,7%	6,3%	31,5%	16,1%	21,5%	22,5%	14,3%
K3 2008	4,5%	3,7%	-11,6%	4,0%	2,2%	5,4%	4,3%	31,8%	18,4%	26,4%	25,7%	14,8%
K4 2008	4,6%	-16,8%	-39,3%	-8,4%	5,3%	-7,1%	-2,7%	13,8%	3,6%	11,5%	10,2%	3,7%
K1 2009	0,3%	-18,3%	-1,5%	-11,1%	-2,3%	-10,1%	-7,4%	9,9%	-6,7%	12,3%	7,0%	0,0%
K2 2009	-1,3%	-24,0%	50,0%	-15,1%	-4,3%	-8,6%	-7,1%	-1,9%	-11,0%	6,5%	0,2%	-3,2%
K3 2009	-5,7%	-15,7%	-46,4%	-11,9%	-7,2%	-9,5%	-8,7%	-3,8%	-12,0%	0,6%	-3,4%	-5,9%
K4 2009	-11,2%	7,3%	-18,9%	-1,0%	-12,7%	5,1%	-1,7%	3,2%	-4,7%	12,1%	6,0%	2,4%
K1 2010	-2,7%	10,9%	-41,5%	4,9%	-2,0%	10,2%	5,8%	0,7%	7,1%	10,4%	7,2%	6,6%
K2 2010	-0,8%	9,7%	-15,5%	4,9%	0,2%	7,0%	4,6%	5,9%	17,7%	11,8%	11,6%	8,4%

Izvor: Centralna banka BiH

Tabela 8: Indeks potrošačkih cijena (CPI)												
Kod	00		01		02		03		04		05	
Opis koda	Opšti indeks		Hrana i bezalkoholna pića		Alkoholna pića i duvan		Odjeća i obuća		Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti		Namještaj, pokućstvo i redovno održavanje	
Vrsta indeksa	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g
I-VI 2006.		106,9		109,0		100,0		99,7		113,6		101,3
I-VI 2007.		100,5		100,4		100,3		96,8		103,4		100,0
I-VI 2008.		107,4		112,9		100,8		97,9		106,7		101,6
I-VI 2009.		100,3		101,4		101,7		96,3		105,6		102,0
I-VI 2010.		102,1		97,3		130,0		96,0		103,5		99,5
I 2009.	116,0	102,3	126,5	104,7	102,4	101,7	92,3	96,9	135,0	106,2	105,2	102,6
II 2009.	115,9	101,8	126,3	103,5	102,6	101,8	92,1	96,6	135,1	106,2	105,2	102,4
III 2009.	115,7	100,7	126,4	102,0	102,8	101,9	92,1	96,6	135,2	105,6	105,2	102,3
IV 2009.	114,4	100,0	126,0	100,8	102,8	101,8	91,0	96,1	124,9	105,7	105,1	102,0
V 2009.	114,2	99,0	125,2	99,3	103,1	101,8	90,4	95,8	124,8	105,3	104,7	101,7
VI 2009.	114,3	98,2	124,3	98,1	103,0	101,5	90,2	95,9	124,8	104,7	104,6	101,1
VII 2009.	115,1	98,8	122,9	97,8	120,3	118,3	90,2	95,9	124,4	103,8	104,5	100,6
VIII 2009.	114,9	98,5	121,6	97,1	120,1	117,1	90,0	96,0	125,2	102,1	104,3	99,9
IX 2009.	115,0	98,6	121,5	96,8	120,1	117,8	89,9	96,0	126,2	102,4	104,2	99,5
X 2009.	115,8	98,6	121,3	96,4	120,0	117,6	89,1	95,8	136,7	102,3	104,1	99,1
XI 2009.	116,0	99,3	121,2	96,6	120,0	117,5	88,7	95,6	137,0	101,5	104,1	98,9
XII 2009.	116,1	100,0	121,5	96,9	119,9	117,3	88,7	95,7	136,9	101,5	104,3	99,2
I 2010.	117,7	101,4	122,1	96,6	133,5	130,4	88,5	95,9	138,9	102,9	104,5	99,3
II 2010.	117,8	101,7	122,3	96,8	133,6	130,3	88,5	96,1	139,2	103,0	104,5	99,4
III 2010.	118,0	101,9	122,5	96,9	133,6	130,0	88,3	95,9	139,7	103,4	104,5	99,4
IV 2010.	117,1	102,4	122,8	97,5	133,6	129,9	87,4	96,1	129,7	103,9	104,4	99,4
V 2010.	117,2	102,6	122,3	97,7	133,7	129,7	87,1	96,4	129,7	104,0	104,5	99,7
VI 2010.	117,1	102,5	122,2	98,4	133,4	129,6	86,5	95,8	129,7	104,0	104,6	100,0
Izvor: Agencija za statistiku BiH												

Kod	00		06		07		08		09		10		11		12	
Opis koda	Opšti indeks		Zdravstvo		Prevoz		Komunikacije		Rekreacija i kultura		Obrazovanje		Restorani i hoteli		Ostala dobra i usluge	
Vrsta indeksa	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g	2005=100	g/g
I-VI 2006.		106,9		108,9		108,6		115,3		104,0		101,2		103,2		101,5
I-VI 2007.		100,5		100,7		98,9		102,1		101,8		104,2		102,3		100,5
I-VI 2008.		107,4		100,7		112,1		104,2		102,6		103,8		106,3		102,0
I-VI 2009.		100,3		100,4		88,3		102,1		104,6		99,4		106,5		103,2
I-VI 2010.		102,1		102,4		109,7		106,8		100,8		102,7		101,4		100,7
I 2009.	116,0	102,3	110,8	100,4	103,5	92,3	123,3	102,1	113,0	104,9	108,5	99,2	119,2	107,4	106,8	103,7
II 2009.	115,9	101,8	110,7	100,3	102,6	91,7	123,3	102,1	113,8	105,7	108,7	99,3	119,3	107,4	107,0	103,7
III 2009.	115,7	100,7	110,8	100,4	100,8	88,7	123,3	102,1	114,3	105,1	108,7	99,5	119,6	106,7	107,2	103,5
IV 2009.	114,4	100,0	110,9	100,5	100,2	87,3	123,2	102,0	114,2	104,9	108,7	99,5	119,5	106,3	107,1	103,1
V 2009.	114,2	99,0	111,2	100,5	101,7	85,5	123,2	102,0	114,0	104,7	108,7	99,5	119,7	106,0	107,1	102,7
VI 2009.	114,3	98,2	111,2	100,3	104,8	84,8	123,1	102,0	113,9	102,6	108,7	99,5	119,7	105,3	107,2	102,6
VII 2009.	115,1	98,8	111,3	100,6	108,2	86,4	123,1	102,0	113,9	102,6	108,7	99,4	119,7	104,2	107,1	101,7
VIII 2009.	114,9	98,5	111,2	100,5	109,6	88,5	123,1	101,3	114,0	102,6	108,7	99,3	119,8	104,0	107,1	101,4
IX 2009.	115,0	98,6	112,0	101,3	109,5	89,7	123,1	101,3	114,6	101,3	108,8	100,5	119,8	103,2	107,6	101,5
X 2009.	115,8	98,6	112,2	101,5	108,0	90,4	123,1	101,3	114,6	101,4	108,9	100,6	121,5	104,1	107,6	101,3
XI 2009.	116,0	99,3	112,6	101,7	109,2	96,7	123,0	99,7	114,7	101,5	108,9	100,3	121,0	102,9	107,7	101,4
XII 2009.	116,1	100,0	113,1	102,0	109,4	101,4	123,0	99,8	114,6	101,5	109,0	100,5	121,0	102,2	107,4	101,0
I 2010.	117,7	101,4	113,6	102,6	110,6	106,8	131,7	106,8	114,6	101,4	111,7	102,9	121,0	101,6	107,7	100,9
II 2010.	117,8	101,7	113,8	102,8	110,6	107,8	131,7	106,8	114,7	100,8	111,7	102,7	121,0	101,5	107,8	100,8
III 2010.	118,0	101,9	113,4	102,3	111,2	110,3	131,6	106,8	114,9	100,5	111,7	102,7	121,1	101,3	107,6	100,4
IV 2010.	117,1	102,4	113,3	102,2	112,5	112,3	131,7	106,9	114,7	100,5	111,7	102,7	121,2	101,5	107,6	100,5
V 2010.	117,2	102,6	113,8	102,4	114,0	112,1	131,6	106,9	114,7	100,7	111,7	102,7	121,2	101,3	107,9	100,7
VI 2010.	117,1	102,5	113,7	102,3	114,1	108,9	131,6	106,9	114,8	100,8	111,7	102,7	121,2	101,3	108,2	100,9

Tabela 9: Rast i sektorska struktura kredita (kraj razdoblja)						
Razdoblje	Potraživanja od svih sektora					
	Potraživanja od opće vlade	Potraživanja od nefinancijskih poduzeća		Potraživanja od stanovništva	Ostala potraživanja*	Ukupna potraživanja
		Potraživanja od javnih poduzeća	Potraživanja od privatnih poduzeća			
1	2	3	4	5	6	7=2+...6
u mil. KM (stanje na kraju razdoblja)						
I - VI 2006	54,2	647,7	3.629,6	3.909,8	107,0	8.348,3
I - IX 2006	65,8	649,6	3.700,7	4.148,3	96,3	8.660,7
I - XII 2006	68,3	661,6	4.075,4	4.373,6	129,0	9.307,9
I - III 2007	84,1	674,7	4.310,7	4.642,5	156,0	9.868,3
I - VI 2007	104,4	665,9	4584,5	5048,6	188,3	10592,1
I - IX 2007	114,2	658,4	4864,6	5389,6	196,0	11223,3
I - XII 2007	127,3	646,3	5273,6	5685,7	215,7	11949,1
I - III 2008	134,5	628,5	5737,8	5997,6	236,0	12735,0
I - VI 2008	231,8	611,8	6237,4	6404,6	248,2	13734,2
I - IX 2008	246,2	638,3	6535,0	6690,0	249,3	14359,4
I - XII 2008	264,1	638,3	6735,9	6696,0	220,9	14555,6
I - III 2009	283,6	661,8	6729,6	6631,5	179,7	14486,6
I - VI 2009	448,2	660,7	6707,8	6527,7	152,1	14497,0
I - IX 2009	314,1	650,5	6631,8	6429,1	134,0	14159,9
I - XII 2009	350,0	647,5	6662,7	6304,2	134,9	14099,9
I - III 2010	349,8	665,3	6776,4	6218,1	124,3	14134,3
I - VI 2010	372,7	688,9	6770,6	6287,3	118,0	14237,8
% promjena u odnosu na isti period prethodne godine						
I - VI 2006	24,3%	-3,9%	25,9%	30,5%	30,3%	25,0%
I - IX 2006	41,5%	-3,1%	23,2%	29,1%	-10,9%	23,0%
I - XII 2006	36,9%	-4,8%	25,6%	26,6%	26,6%	23,4%
I - III 2007	71,6%	1,0%	26,3%	29,0%	55,7%	26,0%
I - VI 2007	92,6%	2,8%	26,3%	29,1%	76,6%	26,9%
I - IX 2007	73,6%	1,4%	31,5%	29,9%	104,6%	29,6%
I - XII 2007	86,4%	-2,3%	29,4%	30,0%	67,7%	28,4%
I - III 2008	59,9%	-6,8%	33,1%	29,2%	51,3%	29,0%
I - VI 2008	122,0%	-8,1%	36,1%	26,9%	31,8%	29,7%
I - IX 2008	115,6%	-3,1%	34,3%	24,1%	27,2%	27,9%
I - XII 2008	107,5%	-1,2%	27,7%	17,8%	2,4%	21,8%
I - III 2009	110,9%	5,3%	17,3%	10,6%	-23,9%	13,8%
I - VI 2009	93,4%	8,0%	7,5%	1,9%	-38,7%	5,6%
I - IX 2009	27,6%	1,9%	1,5%	-3,9%	-46,2%	-1,4%
I - XII 2009	32,5%	1,4%	-1,1%	-5,9%	-38,9%	-3,1%
I - III 2010	23,3%	0,5%	0,7%	-6,2%	-30,8%	-2,4%
I - VI 2010	-16,8%	4,3%	0,9%	-3,7%	-22,4%	-1,8%
Izvor: Centralna banka BiH						
* U ostalim potraživanja su potraživanja od nebankarskih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostala potraživanja.						

Tabela 10: Rast i sektorska struktura depozita (kraj razdoblja)						
Razdoblje	Depoziti svih sektora					
	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinancijskih poduzeća		Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
		Depoziti javnih poduzeća	Depoziti privatnih poduzeća			
1	2	3	4	5	6	7=2+...6
u mil. KM (stanje na kraju razdoblja)						
I - VI 2006	1281,6	1122,1	1186,4	3620,6	433,7	7644,4
I - IX 2006	1483,5	1086,4	1491,0	3799,9	509,4	8370,1
I - XII 2006	1465,8	1116,1	1578,1	4101,1	537,3	8798,5
I - III 2007	1596,9	1229,3	1551,5	4339,9	596,5	9314,0
I - VI 2007	2917,7	1272,2	1763,3	4606,6	590,6	11150,4
I - IX 2007	3052,2	1267,3	1833,2	4808,7	620,8	11582,1
I - XII 2007	3069,8	1278,0	1914,8	5166,0	672,3	12100,8
I - III 2008	2866,2	1453,0	1788,1	5342,7	698,9	12149,0
I - VI 2008	2825,8	1504,9	1809,7	5562,0	756,7	12459,2
I - IX 2008	2708,8	1663,0	1987,1	5818,4	776,3	12953,6
I - XII 2008	2319,4	1542,4	2063,4	5207,2	805,9	11938,3
I - III 2009	2288,1	1622,5	1851,3	5151,8	858,2	11771,9
I - VI 2009	2111,7	1636,9	1796,1	5258,0	880,4	11683,0
I - IX 2009	2104,1	1581,2	1940,0	5416,1	930,8	11972,3
I - XII 2009	2016,1	1594,5	1895,4	5662,8	1019,3	12188,2
I - III 2010	1923,6	1732,3	1839,6	5892,5	1006,7	12394,7
I - VI 2010	1828,7	1732,5	1822,9	6068,1	1065,6	12517,7
% promjena u odnosu na isti period prethodne godine						
I - VI 2006	41,4%	33,0%	18,4%	25,4%	14,6%	27,0%
I - IX 2006	42,4%	25,7%	32,7%	25,1%	21,3%	29,0%
I - XII 2006	37,9%	24,4%	25,2%	28,7%	14,6%	28,0%
I - III 2007	26,1%	27,3%	33,7%	28,1%	28,8%	28,6%
I - VI 2007	127,7%	13,4%	48,6%	27,2%	36,2%	45,9%
I - IX 2007	105,7%	16,7%	23,0%	26,5%	21,9%	38,4%
I - XII 2007	109,4%	14,5%	21,3%	26,0%	25,1%	37,5%
I - III 2008	79,5%	18,2%	15,2%	23,1%	17,2%	30,4%
I - VI 2008	-3,1%	18,3%	2,6%	20,7%	28,1%	11,7%
I - IX 2008	-11,3%	31,2%	8,4%	21,0%	25,0%	11,8%
I - XII 2008	-24,4%	20,7%	7,8%	0,8%	19,9%	-1,3%
I - III 2009	-20,2%	11,7%	3,5%	-3,6%	22,8%	-3,1%
I - VI 2009	-25,3%	8,8%	-0,8%	-5,5%	16,3%	-6,2%
I - IX 2009	-22,3%	-4,9%	-2,4%	-6,9%	19,9%	-7,6%
I - XII 2009	-13,1%	3,4%	-8,1%	8,7%	26,5%	2,1%
I - III 2010	-15,9%	6,8%	-0,6%	14,4%	17,3%	5,3%
I - VI 2010	-13,4%	5,8%	1,5%	15,4%	21,0%	7,1%

Izvor: Centralna banka BiH

* U ostalim depozitima su depoziti nebankarskih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 11: Kamatne stope u BiH u % (prosjeak razdoblja)								
Razdoblje	Kamatne stope na kratkoročne kredite u KM		Kamatne stope na dugoročne kredite u KM		Kamatne stope na kratkoročne kredite u KM s valutnom klauzulom		Kamatne stope na dugoročne kredite u KM s valutnom klauzulom	
	Privatna poduzeća	Stanovništvo	Privatna poduzeća	Stanovništvo	Privatna poduzeća	Stanovništvo	Privatna poduzeća	Stanovništvo
I - VI 2006	8,32	9,80	8,04	9,89	...	...	...	...
I - IX 2006	8,13	9,61	8,08	9,76	...	...	...	...
I - XII 2006	8,01	9,58	8,00	9,69	...	...	...	...
I - III 2007	7,47	9,41	7,70	9,94	8,09	9,76	8,01	9,22
I - VI 2007	7,31	9,40	7,12	9,69	7,70	9,40	7,95	9,01
I - IX 2007	7,23	9,37	7,09	9,86	7,79	9,20	8,03	8,98
I - XII 2007	7,17	9,62	7,28	9,92	7,82	9,37	8,02	8,91
I - III 2008	6,91	9,55	7,69	9,37	7,95	10,51	8,08	8,94
I - VI 2008	6,87	9,52	7,31	9,44	7,90	10,61	8,03	8,98
I - IX 2008	6,88	9,61	7,05	9,22	8,01	10,73	8,16	9,10
I - XII 2008	6,98	9,53	7,12	9,71	8,21	10,75	8,27	9,28
I - III 2009	7,48	9,59	6,37	9,61	9,07	10,09	8,27	10,48
I - VI 2009	7,69	9,54	7,04	9,68	8,85	10,32	8,25	10,47
I - IX 2009	7,86	9,62	7,15	9,48	8,78	10,25	8,17	10,35
I - XII 2009	7,93	9,67	7,28	9,30	8,75	10,20	8,08	10,22
I - III 2010	7,88	9,87	8,60	8,91	8,79	10,20	7,70	9,65
I - VI 2010	7,75	9,71	8,72	8,88	8,47	10,31	7,66	9,42
Izvor: Centralna banka BiH								

Kamatne stope u BiH u % (prosjeak razdoblja) - nastavak

Razdoblje	Kamatne stope na depozite po viđenju u KM		Kamatne stope na štedne i oročene depozite u KM	
	Privatna poduzeća	Stanovništvo	Privatna poduzeća	Stanovništvo
I - VI 2006	0,38	0,52	3,68	3,68
I - IX 2006	0,37	0,48	3,79	3,74
I - XII 2006	0,37	0,48	3,83	3,69
I - III 2007	0,36	0,41	3,68	3,50
I - VI 2007	0,36	0,40	3,57	3,49
I - IX 2007	0,36	0,38	3,60	3,51
I - XII 2007	0,35	0,38	3,55	3,56
I - III 2008	0,31	0,38	3,22	3,38
I - VI 2008	0,31	0,36	3,15	3,44
I - IX 2008	0,32	0,36	3,29	3,48
I - XII 2008	0,33	0,35	3,21	3,49
I - III 2009	0,36	0,32	3,92	3,51
I - VI 2009	0,33	0,30	3,96	3,60
I -IX 2009	0,32	0,29	4,00	3,60
I - XII 2009	0,32	0,28	3,96	3,60
I - III 2010	0,26	0,22	3,25	3,41
I - VI 2010	0,23	0,21	2,87	3,36

Tabela 12

Uvoz izvoz dobara klasifikovani prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		Uvoz							Doprinos promjeni uvoza za P1 2010
		P1 2008		P1 2009		P1 2010		P1 2010/P1 2009 % promjena	
		u 000 KM	u %	u 000 KM	u %	u 000 KM	u %		
	TOTAL	7.977.657	100,0%	5.957.200	100,0%	6.228.155	100,0%	4,5%	4,5%
01	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	161.522	2,0%	182.111	3,1%	170.346	2,7%	-6,5%	-0,2%
02	PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	369.523	4,6%	286.442	4,8%	269.441	4,3%	-5,9%	-0,3%
03	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	59.035	0,7%	51.536	0,9%	43.194	0,7%	-16,2%	-0,1%
04	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	653.434	8,2%	659.588	11,1%	647.002	10,4%	-1,9%	-0,2%
05	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	1.335.099	16,7%	912.305	15,3%	1.231.449	19,8%	35,0%	5,4%
06	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	684.604	8,6%	628.260	10,5%	652.815	10,5%	3,9%	0,4%
07	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	364.734	4,6%	290.702	4,9%	323.389	5,2%	11,2%	0,5%
08	KOŽA I KRZNO	130.159	1,6%	97.028	1,6%	142.817	2,3%	47,2%	0,8%
09	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	96.318	1,2%	70.407	1,2%	68.031	1,1%	-3,4%	0,0%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	184.287	2,3%	168.657	2,8%	173.503	2,8%	2,9%	0,1%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	358.729	4,5%	317.721	5,3%	329.425	5,3%	3,7%	0,2%
12	OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	118.389	1,5%	108.602	1,8%	106.235	1,7%	-2,2%	0,0%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	181.637	2,3%	134.121	2,3%	124.585	2,0%	-7,1%	-0,2%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	6.121	0,1%	6.218	0,1%	6.362	0,1%	2,3%	0,0%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	1.027.279	12,9%	503.930	8,5%	562.445	9,0%	11,6%	1,0%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	1.317.713	16,5%	890.631	15,0%	786.538	12,6%	-11,7%	-1,7%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	660.181	8,3%	411.136	6,9%	349.493	5,6%	-15,0%	-1,0%
18	SATOVİ, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	102.699	1,3%	98.751	1,7%	114.456	1,8%	15,9%	0,3%
19	ORUŽJE I MUNICIJA; NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	3.260	0,0%	3.249	0,1%	2.300	0,0%	-29,2%	0,0%
20	RAZNI PROIZVODI	162.167	2,0%	135.515	2,3%	124.014	2,0%	-8,5%	-0,2%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	508	0,0%	156	0,0%	310	0,0%	98,1%	0,0%
98	NERAZVRSTANO	259	0,0%	134	0,0%	4	0,0%	-96,7%	0,0%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 12 - nastavak

izvoz dobara klasifikovani prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)		Izvoz							Doprinos promjeni izvoza za P1 2010	Pokriveno st uvoza izvozom
		P1 2008		P1 2009		P1 2010		P1 2010/P1 2009 % promjena		
		u 000 KM	u %	u 000 KM	u %	u 000 KM	u %			
	TOTAL	3.349.427	100%	2.550.793	100,0%	3.379.356	100,0%	32,5%	32,5%	54,3%
01	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJS. PORIJEKLA	29.451	0,9%	40.538	1,6%	53.906	1,6%	33,0%	0,5%	31,6%
02	PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	24.436	0,7%	29.507	1,2%	47.255	1,4%	60,1%	0,7%	17,5%
03	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	18.554	0,6%	20.059	0,8%	24.404	0,7%	21,7%	0,2%	56,5%
04	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	96.229	2,9%	110.845	4,3%	107.581	3,2%	-2,9%	-0,1%	16,6%
05	PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	358.401	10,7%	384.926	15,1%	621.202	18,4%	61,4%	9,3%	50,4%
06	PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	210.742	6,3%	144.233	5,7%	226.201	6,7%	56,8%	3,2%	34,7%
07	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	68.800	2,1%	56.330	2,2%	59.215	1,8%	5,1%	0,1%	18,3%
08	KOŽA I KRZNO	68.485	2,0%	32.623	1,3%	48.575	1,4%	48,9%	0,6%	34,0%
09	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	247.624	7,4%	187.692	7,4%	185.258	5,5%	-1,3%	-0,1%	272,3%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	68.297	2,0%	67.446	2,6%	89.930	2,7%	33,3%	0,9%	51,8%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	167.795	5,0%	154.462	6,1%	155.365	4,6%	0,6%	0,0%	47,2%
12	OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	193.974	5,8%	175.888	6,9%	198.492	5,9%	12,9%	0,9%	186,8%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	37.286	1,1%	32.417	1,3%	29.255	0,9%	-9,8%	-0,1%	23,5%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	692	0,0%	619	0,0%	1.296	0,0%	109,3%	0,0%	20,4%
15	BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	953.481	28,5%	476.774	18,7%	767.823	22,7%	61,0%	11,4%	136,5%
16	MAŠINE, APARATI, MEHAN. I ELEK. UREĐAJI	434.729	13,0%	292.458	11,5%	334.410	9,9%	14,3%	1,6%	42,5%
17	TRANSP. SREDSTVA I NJIHOVI DIJEL. I PRIBOR	75.984	2,3%	61.283	2,4%	75.434	2,2%	23,1%	0,6%	21,6%
18	SATOV, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	9.979	0,3%	12.288	0,5%	8.018	0,2%	-34,8%	-0,2%	7,0%
19	ORUŽJE I MUNICIJA; NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	11.653	0,3%	17.252	0,7%	15.000	0,4%	-13,1%	-0,1%	652,2%
20	RAZNI PROIZVODI	272.523	8,1%	253.035	9,9%	330.496	9,8%	30,6%	3,0%	266,5%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	8	0,0%	116	0,0%	240	0,0%	107,8%	0,0%	77,5%
98	NERAZVRSTANO	305	0,0%	1	0,0%	1	0,0%	2,0%	0,0%	22,8%

Tabela 13

Zemlje	IZVOZ						Rast P1 2010/P1 2009	UVOZ						Rast P1 2010/P 1 2009
	P1 2008		P1 2009		P1 2010			P1 2008		P1 2009		P1 2010		
	ukupno	u %	ukupno	u %	ukupno	u %		ukupno	u %	ukupno	u %	ukupno	u %	
Hrvatska	568.501	17	465.304	18	477.866	14	2,7%	1.356.880	17	890.497	15	895.904	14	0,6%
Njemačka	470.692	14	376.182	15	521.405	15	38,6%	968.845	12	676.799	11	661.645	11	-2,2%
Italija	439.285	13	342.383	13	445.705	13	30,2%	686.183	9	638.506	11	566.901	9	-11,2%
Srbija	451.243	13	319.331	13	436.274	13	36,6%	814.388	10	591.409	10	656.866	11	11,1%
Slovenija	344.594	10	214.225	8	296.236	9	38,3%	455.573	6	376.302	6	374.733	6	-0,4%
Turska	9.422	0	14.833	1	44.322	1	198,8%	511.769	6	180.263	3	168.660	3	-6,4%
Ostale zemlje	1.065.730	32	818.535	32	1.157.548	34	41,4%	3.184.269	40	2.603.341	44	2.903.446	47	11,5%
UKUPNO	3.349.467	100	2.550.793	100	3.379.356	100	32,5%	7.977.907	100	5.957.117	100	6.228.155	100	4,5%

Izvor: Agencija za statistiku BiH

Tabela 14

PLATNI BILANS BOSNE I HERCEGOVINE

Izraženo u milionima KM

Period	2006K1	2007K1	2008K1	2009K1	2010K1	2010K1/2009K1
I - TEKUĆI RAČUN (1+2+3+4)	-20,4	-295,5	-693,4	-340,4	-134,2	-61%
1. ROBA	-1.115,6	-1.523,9	-2.075,2	-1.522,5	-1.168,8	-23%
Izvoz robe, fob	1.101,8	1.381,1	1.610,1	1.281,9	1.586,8	24%
Uvoz robe, fob	-2.217,3	-2.905,0	-3.685,3	-2.804,4	-2.755,6	-2%
2. USLUGE	189,6	258,7	301,5	251,0	211,3	-16%
Potražuje	305,4	397,6	454,6	401,8	343,2	-15%
Duguje	-115,8	-139,0	-153,1	-150,8	-131,9	-13%
2.1.Transportne usluge, Potražuje	39,9	86,3	100,9	87,3	82,5	-6%
2.2.Transportne usluge, Duguje	-48,6	-67,2	-74,3	-59,8	-58,7	-2%
2.3.Putovanja, Potražuje	156,4	170,5	186,4	168,5	153,1	-9%
2.4.Putovanja, Duguje	-17,9	-26,1	-31,8	-27,2	-23,7	-13%
2.5.Ostale usluge, Potražuje	109,1	140,8	167,3	146,1	107,6	-26%
2.6.Ostale usluge, Duguje	-49,3	-45,7	-47,1	-63,8	-49,5	-22%
3. DOHODAK	144,8	172,4	232,0	126,2	110,3	-13%
Potražuje	221,9	312,7	359,2	302,7	234,4	-23%
Duguje	-77,1	-140,3	-127,2	-176,5	-124,1	-30%
3.1.Kompenzacije zaposlenim, Potražuje	170,0	233,7	247,2	223,2	203,5	-9%
3.2.Kompenzacije zaposlenim, Duguje	-5,1	-5,2	-5,5	-5,4	-4,6	-14%
3.3.Investicioni dohodak, Potražuje	51,8	79,0	111,9	79,5	30,9	-61%
3.4.Investicioni dohodak, Duguje	-72,0	-135,2	-121,7	-171,1	-119,5	-30%
4. TEKUĆI TRANSFERI	760,7	797,4	848,3	804,9	713,0	-11%
Potražuje	815,7	859,7	922,5	880,2	791,9	-10%
Duguje	-55,0	-62,3	-74,3	-75,3	-78,9	5%
II - KAPITALNI I FINANSIJSKI RAČUN (1+2)	9,8	390,9	768,1	429,5	204,9	-52%
1.KAPITALNI RAČUN	101,1	86,7	96,2	84,9	71,7	-15%
2.FINANSIJSKI RAČUN	-91,3	304,1	671,9	344,6	133,1	-61%
2.1. DIREKTNE INVESTICIJE	210,9	289,4	198,9	60,4	33,0	-45%
2.2. PORTFOLIO INVESTICIJE	-2,0	0,1	-0,1	-1,3	-11,0	742%
2.3. OSTALE INVESTICIJE	-53,1	150,0	378,1	44,5	87,3	96%
Aktiva	92,7	-116,4	72,5	-77,5	-198,7	156%
Komercijalne banke	1,5	-44,0	372,4	80,2	-128,7	-261%
Ostali sektori	91,3	-72,4	-299,9	-157,7	-70,0	-56%
Pasiva	-145,8	266,4	305,6	122,0	286,0	134%
Trgovinski krediti	61,8	96,1	124,7	121,5	72,9	-40%
Zajmovi	110,7	237,1	299,6	227,4	408,7	80%
Otplata glavnice zajmova	-201,7	-95,8	-120,0	-118,2	-228,6	93%
Gotovina i depoziti	-136,4	28,9	30,4	-85,8	49,9	-158%
Ostale obaveze	19,7	0,0	-29,1	-22,8	-16,9	-26%
2.4. REZERVNA AKTIVA	-247,1	-135,4	95,0	241,0	23,9	-90%
III - NETO GREŠKE I PROPUSTI	10,6	-95,4	-74,7	-89,1	-70,7	-21%

